

Programación Didáctica

SEGUNDO ESO
Lingua Castelá e
Literatura

Departamento de Lingua Castelá e Literatura

Cod. centro 27013648 (Viveiro – Lugo)

Contido

1. CUESTIÓNS XERAIS	3
1.1. CONTEXTO	3
1.1.1. CARACTERÍSTICAS DO CENTRO	3
1.1.2. CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO	3
1.2. OBXECTIVOS (ADAPTADOS AO CONTEXTO E AO ALUMNADO)	4
2. LINGUA CASTELÁ E LITERATURA. SEGUNDO CURSO ESO	6
2.1. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS	6
2.2. RELACIÓN ENTRE OS ELEMENTOS CURRICULARES	21
2.3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE	28
2.3.1. <i>Comunicación lingüística (CCL)</i>	28
2.3.2. <i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)</i>	28
2.3.3. <i>Competencia dixital (CD)</i>	29
2.3.4. <i>Competencia para aprender a aprender (CAA)</i>	29
2.3.5. <i>Competencias sociais e cívicas (CSC)</i>	30
2.3.6. <i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)</i>	30
2.3.7. <i>Conciencia e expresións culturais (CCEC)</i>	31
2.4. AVALIACIÓN.....	32
2.4.1. AVALIACIÓN INICIAL	32
2.4.2. AVALIACIÓN CONTINUA	32
2.4.3. AVALIACIÓN FINAL.....	33
2.4.4. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA	34
2.4.5. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTE	34
2.5. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	35
2.5.1. MEDIDAS ORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES.....	36
2.5.2. MEDIDAS EXTRAORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES	36
2.6. METODOLOXÍA DIDÁCTICA	36
2.6.1. ASPECTOS XERAIS	36
2.6.2. PRINCIPIOS DIDÁCTICOS.....	37
2.6.3. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS ESPECÍFICAS.....	38
2.6.4. TIPOS DE ACTIVIDADES.....	39
2.6.5. OUTRAS ACTUACIÓNS METODOLÓXICAS	39
2.6.6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.....	40
2.6.7. METODOLOXÍA EN CASO DE CONFINAMENTO/CUARENTENA.....	43
3. REVISIÓN E AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE	41
3.1. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE.....	41
3.2. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	42
3.2.1. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN	42
3.2.2. INDICADORES DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.....	42
3.2.3. DIFUSIÓN DA PROGRAMACIÓN NA COMUNIDADE EDUCATIVA	44

1. CUESTIÓNS XERAIS

1.1. CONTEXTO

1.1.1. CARACTERÍSTICAS DO CENTRO

- ✘ Viveiro é un concello situado no norte da provincia de Lugo, dentro da comarca da Mariña, terceiro dentro da provincia no que respecta á densidade de poboación, con **15.510 habitantes** segundo as cifras oficiais de poboación do 2018 do Instituto Galego de Estatística e é o termo municipal máis poboado da comarca.
-
- ✘ A poboación concéntrase en tres núcleos principais: Viveiro, Covas e Celeiro. O noso alumnado provén principalmente dos dous primeiros, dada a ubicación dos centros adscritos ao noso instituto. Celeiro e o resto das parroquias viveirenses contan con centros adscritos ao outro centro de secundaria de Viveiro, o IES María Sarmiento, aínda que os límites non sempre están claros e, en moitos casos, son os pais os que deciden o instituto no que matricularen aos seus fillos, sen ter en conta esta adscrición.
 - ✘ O IES Vilar Ponte está situado na avda. Antonio Ledesma, 20, no paseo marítimo que une Covas e Viveiro, e podemos dicir que está dentro dunha zona escolar, entre o CEP Lois Tobío e o IES María Sarmiento.
 - ✘ **Centros adscritos:** CPR Landro, CEP Lois Tobío e CEIP plurilingüe de Covas.
 - ✘ **Ensinanzas que oferta o centro:** O centro só oferta Educación Secundaria Obrigatoria e Bacharelato. Carecemos de calquera ciclo de Formación Profesional ou educación para adultos.
 - ✘ **Características singulares:** O IES Vilar Ponte está integrado por dous edificios separados por unha distancia de entorno a uns douscentos metros na que se sitúan dous pavillóns deportivos e un longo patio. Isto fai que os diferentes niveis educativos se repartan entre os dous edificios e que o profesorado teña que facer os cambios de clase ás carreiras, co consabido retraso nalgúns casos. 1º e 2º de ESO impártense no edificio II e o resto dos niveis no edificio I, máis grande. No edificio II, onde se imparte este curso, **2º ESO**, carécese de servizos como a biblioteca escolar, laboratorios, cafetería, etc. que se localizan no edificio I.

1.1.2. CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO

- ✘ Viveiro é unha pequena cidade de servizos e centro industrial e turístico, aínda que no resto do concello sigan as tradicionais labores do sector primario: agricultura, pesca, gandería, explotación forestal, pesca ou marisqueo, sendo estes últimos os subsectores máis puxantes, con un dos portos, o de Celeiro, de máis volume de pesca do Cantábrico. O tecido industrial complétase con fábricas de conservas e conxelados e fábricas de compoñentes eléctricos e industriais para o

complexo industrial de Alcoa, sito no concello limítrofe de Xove. No sector terciario, Viveiro concentra numerosos servizos de tipo administrativo, comercial, educativo, de lecer, etc., sendo quizais o comercio o máis importante. **O noso alumnado**, como xa dixemos, provén de familias que habitan na súa maior parte en Viveiro e en Covas –ás zonas máis urbanas do Concello- e a súa situación laboral está vinculada á industria en xeral –moitos traballan en Alcoa ou en empresas dependentes-, servizos, administración, comercio, hostalería, etc., sendo moi escasos os casos de familias dedicadas ao sector primario. Nos últimos anos, tamén se notou o aumento de familias en situación de desemprego.

- ✗ **Número total de alumnos de 2º ESO:** 62 alumnos distribuídos en 3 grupos.
- ✗ **Alumnado con Necesidades Específicas de Apoio Educativo (NEAE) no curso actual** Neste curso haberá tres adaptacións curriculares.

1.2. OBXECTIVOS (ADAPTADOS AO CONTEXTO E AO ALUMNADO)

A materia de Lingua Castelá e Literatura, como unha máis do currículo da Educación Secundaria Obrigatoria, debe contribuír a desenvolver as seguintes capacidades no alumnado:

a	Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
b	Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
c	Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
d	Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
e	Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
f	Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g	Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
h	Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
i	Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
l	Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
m	Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
n	Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
ñ	Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
o	Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

Sinalamos en cor grisáceo aqueles obxectivos que gardan especial relación cos contidos desta materia para 2º ESO.

2. LINGUA CASTELÁ E LITERATURA. SEGUNDO CURSO ESO

2.1. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS

1ª Avaliación

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Temporalización
1	Bloque 1: Comunicación oral: escouitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. <i>A comunicación. Os elementos da comunicación.</i> 	Set. - outubro
		<ul style="list-style-type: none"> B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. <i>A comunicación. Elementos da comunicación. Tipo de comunicación</i> 	
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. <i>O texto. Tipos de textos</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. <i>Coherencia e cohesión.</i> 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. <i>Sílabas tónicas e sílabas átonas. Principios xerais de acentuación. Acento diacrítico. Sílabas tónicas e sílabas átona</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Coñecemento reflexivo das relacións semánticas que se establecen entre as palabras. <i>A semántica. Familia léxica, campo léxico e campo semántico,. Hipónimos e hiperónimos.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> B3.10. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. <i>As unidades lingüísticas. Palabra, sintagma, frase, texto.</i> B3.6. Recoñecemento, uso e explicación dos conectores textuais e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos. 	

1ª Avaluación

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Temporalización
	Bloque 4: Educación	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. <i>Que é a literatura? Os xéneros literarios.</i> 	
2	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. <i>A dicción. O ritmo poético.</i> 	Outubro
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. <i>Os textos xornalísticos. Os textos de opinión.</i> B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. B2.6. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos, e escritura de textos dialogados. 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. <i>•As clases de palabras</i> B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. <i>•Acentuación de ditongos, tritongos e hiatos.</i> B3.3. Comprensión e interpretación dos compoñentes do significado das palabras: denotación e connotación. 	
	Bloque 4: Educación	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. <i>A poesía I</i> 	

1ª Avaluación

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Temporalización
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. 	
3	Bloque 1: Comunicación oral: escouitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. <i>Textos informativos: a nova.</i> 	Outubro- Nov.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. 	
	Bloque 2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. <i>Textos informativos: a nova.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Utilización progresivamente autónoma da biblioteca escolar e das tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de obtención de información. Educación para o uso, o tratamento e a produción de información. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. 			
Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. <i>Clases de sintagmas. O sintagma nominal.</i> 		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. <i>O b e o v.</i> 		
Bloque 4: Educación	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. <i>A poesía I I: métrica</i> 		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. <i>Haikus, limericks e anaglifos.</i> 		
4	Bloque 1: C	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. <i>Os textos periodísticos de xénero mixto.</i> 	Nov.

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Temporalización
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. <i>A arte de cantar. Os trovadores e os xuglares.</i> 	Dec.
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. <i>A arte de cantar. Os trovadores e os xuglares.</i> 	
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias necesarias para a comprensión de textos escritos. <i>Os textos periodísticos de xénero mixto.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. <i>Os textos periodísticos de xénero mixto.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. <i>O sintagma adjectival</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. <i>O gue e o iota</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Observación, reflexión e explicación dos cambios que afectan o significado das palabras: causas e mecanismos. <i>Metáfora, metonimia.</i> 	
	Bloque 4: Educación literaria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. <i>Os recursos estilísticos. Recursos literarios en cancións.</i> 	

2ª Avaluación

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Tempo- ralización
5	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. 	Xaneiro
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. <i>Os textos descritivos.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Escoita activa e cumprimento das normas básicas que favorecen a comunicación. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. <i>A oratoria. O discurso. O monólogo.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situacións reais ou imaxinarias de comunicación. <i>A oratoria. O discurso. O monólogo.</i> 	
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias necesarias para a comprensión de textos escritos. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. <i>Os textos descritivos.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Utilización progresivamente autónoma da biblioteca escolar e das tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de obtención de información. Educación para o uso, o tratamento e a produción de información. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. <i>Os textos descritivos.</i> 			

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Tempo- ralización
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. O sintagma verbal. ▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. O h. ▪ B3.4. Coñecemento reflexivo das relacións semánticas que se establecen entre as palabras. Antónimos, sinónimos, paronimia, homonimia, palabras polisémicas ▪ B3.7. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos. ▪ B3.9. Recoñecemento da diversidade lingüística propia do ámbito persoal, social e mediático. 	
	Bloque 4: Educación literaria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. Subxéneros da lírica. ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. 	
6	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. ▪ B1.3. Escoita activa e cumprimento das normas básicas que favorecen a comunicación. ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. A exposición oral. 	Xaneiro – febreiro

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Tempo- ralización
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situacións reais ou imaxinarias de comunicación. <i>A exposición oral.</i> 	
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias necesarias para a comprensión de textos escritos. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. <i>Os textos expositivos.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Utilización progresivamente autónoma da biblioteca escolar e das tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de obtención de información. Educación para o uso, o tratamento e a produción de información. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos, e escritura de textos dialogados. <i>A exposición oral.</i> 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. <i>O sintagma adverbial.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. <i>O c e os sonidos que representa.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Recoñecemento, uso e explicación dos conectores textuais e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos. 	

2ª Avaliación

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Tempo- ralización
	Bloque 4: Educación literaria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. O teatro (I) 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. 	
7	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. 	Febreiro
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Escoita activa e cumprimento das normas básicas que favorecen a comunicación. O debate. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva. O debate. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situacións reais ou imaxinarias de comunicación. 	
	Bloque 2: Comunicación	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias necesarias para a comprensión de textos escritos. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Os textos argumentativos. 	

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Tempo- ralización
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Os textos argumentativos. 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. O sintagma preposicional. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. O x. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. 	
	Bloque 4: Educaó n literaria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. O teatro (II). Subxéneros dramáticos. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. 			
8	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. 	Marzo
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. A conversación. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Escoita activa e cumprimento das normas básicas que favorecen a comunicación. A conversación. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. A conversación. 	

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Tempo- ralización
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva. <i>A conversación.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.7. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situacións reais ou imaxinarias de comunicación. 	
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias necesarias para a comprensión de textos escritos. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. <i>Os textos instrutivos.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Producción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos, e escritura de textos dialogados. <i>Os textos instrutivos.</i> 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. <i>Análisis sintáctico.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. <i>O ll e o y.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Observación, reflexión e explicación dos cambios que afectan o significado das palabras: causas e mecanismos. Palabras tabú e eufemismos. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos 	
	Bloque 4: Educación n literaria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. <i>O teatro (III). Outras manifestacións teatrais.</i> 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. 	

3ª Avaliación

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Tempo- ralización
9	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social.	abril
		▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. <i>Os contacontos.</i>	
		▪ B1.3. Escoita activa e cumprimento das normas básicas que favorecen a comunicación.	
		▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. <i>Os contacontos.</i>	
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	▪ B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias necesarias para a comprensión de textos escritos. <i>Os textos publicitarios.</i>	
		▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos.	
		▪ B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso.	
		▪ B2.5. Produción de textos escritos e audiovisuais relacionados co ámbito persoal, educativo ou escolar, e social.	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. <i>Uso dos signos de interrogación. A abreviación: abreviaturas, siglas e acrónimos.</i>	
		▪ B3.7. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos. <i>Clases de oracións segundo a actitude do falante.</i>	
		▪ B3.8. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais	

3ª Avaluación

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indicase en color a concreción de contidos por unidade)	Tempo- ralización	
	Bloque 4: Educación literaria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. <i>A narrativa. O conto</i> ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. <i>A narrativa. O conto</i> 		
	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. <i>Os faladoiros.</i> ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. ▪ B1.3. Escoita activa e cumprimento das normas básicas que favorecen a comunicación. ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. 		Abril - maio
10	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso das técnicas e estratexias necesarias para a comprensión de textos escritos. 		
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. <i>Os textos administrativos: instancias e actas.</i> 		
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.3. Utilización progresivamente autónoma da biblioteca escolar e das tecnoloxías da información e da comunicación como fonte de obtención de información. Educación para o uso, o tratamento e a produción de información. 		
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. 		
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Produción de textos escritos e audiovisuais relacionados co ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. <i>Os textos administrativos: instancias e actas.</i> 		

3ª Avaliación

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indícase en color a concreción de contidos por unidade)	Tempo- ralización	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. <i>As oracións segundo o tipo de predicado.</i> ▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. <i>Uso dos signos de interrogación. O uso da coma.</i> ▪ B3.7. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos. 		
	Bloque 4: Educación literaria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. <i>Fábula e lenda.</i> ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. 		
	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. <i>A asemblea.</i> 		maio
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e textos argumentativos. Diálogo. 		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Escoita activa e cumprimento das normas básicas que favorecen a comunicación. <i>A asemblea.</i> 				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais. 				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso, prácticas orais formais e informais, e avaliación progresiva. <i>A asemblea.</i> 				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Participación en debates, coloquios e conversas espontáneas respectando as normas básicas de interacción, intervención e cortesía que regulan estas prácticas orais. 				

3ª Avaluación

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indicase en color a concreción de contidos por unidade)	Tempo- ralización
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos.	
		▪ B2.5. Produción de textos escritos e audiovisuais relacionados co ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. Os correos electrónicos e a mensaxaría instantánea.	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	▪ B3.1. Recoñecemento, uso e explicación das categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, determinante, pronome, verbo, adverbio, preposición, conxunción e interxección. As perífrases.	
		▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. O punto. O punto e coma.	
▪ B3.7. Recoñecemento, uso e explicación dos recursos de modalización en función da persoa que fala ou escribe. Expresión da obxectividade e a subxectividade a través das modalidades oracionais e as referencias internas ao emisor e ao receptor nos textos.			
Bloque 4: Educación literaria	▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. O caligrama.		
	▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. O caligrama.		
12	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e	▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: ámbito persoal, educativo ou escolar, e social.	xuño
		▪ B1.3. Escoita activa e cumprimento das normas básicas que favorecen a comunicación. O simposio.	
		▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción e a avaliación de textos orais. Aspectos verbais e non verbais.	
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	▪ B2.2. Lectura, comprensión e interpretación de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos.	

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS (Indicase en color a concreción de contidos por unidade)	Tempo- ralización
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.4. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión do texto. A escritura como proceso. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Produción de textos escritos e audiovisuais relacionados co ámbito persoal, educativo ou escolar, e social. O esquema: mapa conceptual 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.2. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas para conseguir unha comunicación eficaz. Usos do guion e dos parénteses. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.8. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.9. Recoñecemento da diversidade lingüística propia do ámbito persoal, social e mediático. A realidade lingüística de España. A diversidade lingüística de Galicia: peculiaridades do español de Galicia. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.10. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. 	
	Bloque 4: Educación literaria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. O cómic. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos, utilizando as convencións formais do xénero e con intención lúdica e creativa. 	

2.2. RELACIÓN ENTRE OS ELEMENTOS CURRICULARES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais							
			Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
▪ B1.1.	▪ B1.1. escoitar de forma activa, comprender, interpretar e valorar textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo ou escolar, e social.	▪ LCLB1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais propios do ámbito persoal, escolar/ educativo e social, identificando a estrutura, a información relevante e a intención comunicativa do/da falante.			X	X	▪ CCL		X						
		▪ LCLB1.1.2. Retén información relevante e extrae informacións concretas.			X	X	▪ CCL		X						
		▪ LCLB1.1.3. Segue e interpreta instrucións orais respectando a xerarquía dada.			X	X	▪ CCL		X						
▪ B1.2	▪ B1.2. escoitar de xeito activo, comprender, interpretar e valorar textos orais de diferente tipo.	▪ LCLB1.2.1. Comprende o sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante, así como a súa estrutura e as estratexias de cohesión textual oral.			X	X	▪ CCL		X						
		▪ LCLB1.2.2. Retén información relevante e extrae informacións concretas.			X.	X	▪ CCL		X						
		▪ LCLB1.2.3. Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos (demanda axuda, procura en dicionarios, lembra o contexto en que aparece, etc.).			X	X	▪ CAA		X			X			
		▪ LCLB1.2.4. Resume textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos de forma clara, recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lóxicamente e semanticamente.			X	X	▪ CCL ▪ CAA		X						
▪ B1.3.	▪ B1.3. escoitar de xeito activo e comprender o sentido global de	▪ LCLB1.3.1. Observa e analiza as intervencións particulares de cada participante nun debate tendo en conta o ton empregado, a linguaxe que se utiliza, o				X	▪ CCL ▪ CSC		X						

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais								
			Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV		
	textos orais.	contido e o grao de respecto cara ás opinións das demais persoas.														
▪ B1.4.	▪ B1.4. Comprender o sentido global de textos orais.	▪ LCLB1.4.1. Recoñece o proceso de produción de discursos orais valorando a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos.				X	▪ CSIE		X							
		▪ LCLB1.4.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos, da linguaxe non verbal e da xestión de tempos, e o emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso.				X	▪ CD		X							
		▪ LCLB1.4.3. Recoñece os erros da produción oral propia e allea a partir da práctica habitual da avaliación e autoavaliación, e propón solucións para melloralas.				X	▪ CAA		X							
▪ B1.5.	▪ B1.5. Aprender a falar en público, en situacións formais e informais, de xeito individual ou en grupo.	▪ LCLB1.5.1. Realiza presentacións orais.				X	▪ CCL		X		X					
		▪ LCLB1.5.2. Realiza intervencións non planificadas dentro da aula, analizando e comparando as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e espontáneos.				X	▪ CSC		X			X				
		▪ LCLB1.5.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais.				X	▪ CCL		X							
		▪ LCLB1.5.4. Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral.				X	▪ CCL		X							
▪ B1.6. ▪ B1.7.	▪ B1.6. Participar e valorar a intervención en debates, coloquios e conversas espontáneas.	▪ LCLB1.6.1. Cínguese ao tema, non divaga e atende as instrucións do/da moderador/a en debates e coloquios.				X	▪ CSC		X							
		▪ LCLB1.6.2. Respecta as normas de cortesía que deben dirixir as conversas orais axustándose á quenda de palabra, respectando o espazo, xestículando				X	▪ CCL ▪ CSC		X					X		

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais								
			Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV		
		adecuadamente, escoitando activamente as demais persoas e usando fórmulas de saúde e despedida.														
▪ B2.1.	▪ B2.1. Aplicar estratexias de lectura comprensiva e crítica de textos.	▪ LCLB2.1.1. Pon en práctica diferentes estratexias de lectura en función do obxectivo e o tipo de texto.				X	▪ CCL	X	X							
		▪ LCLB2.1.2. Comprende o significado das palabras propias de nivel formal da lingua e incorpóraas ao seu repertorio léxico.	X			X	▪ CCL	X	X							
		▪ LCLB2.1.3. Relaciona a información explícita e implícita dun texto, e pon en relación co contexto.			X	X	▪ CCEC	X	X							
		▪ LCLB2.1.4. Deduce a idea principal dun texto e recoñece as ideas secundarias, comprendendo as relacións que se establecen entre elas.	X		X	X	▪ CCL	X	X							
		▪ LCLB2.1.5. Fai inferencias e hipóteses sobre o sentido dunha frase ou dun texto que conteña diferentes matices semánticos e que favorezan a construción do significado global e a avaliación crítica.			X	X	▪ CMCCT	X	X							
▪ B2.2.	▪ B2.2. Ler, comprender, interpretar e valorar textos en diferentes formatos e soportes.	▪ LCLB2.2.1. Localiza, relaciona e secuencia informacións explícitas e implícitas nun texto, e deduce informacións ou valoracións implícitas.	X			X	▪ CCL	X	X							
		▪ LCLB2.2.2. Interpreta, explica e deduce a información dada en diagramas, gráficas, fotografías, mapas conceptuais, esquemas, etc.	X		X		▪ CMCCT	X	X							
▪ B2.3.	▪ B2.3. Procurar e manexar información, na biblioteca e noutras fontes, en papel ou dixital, para integrala nun proceso de aprendizaxe continua.	▪ LCLB2.3.1. Utiliza de xeito autónomo diversas fontes de información integrando os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos.				X	▪ CD	X	X			X				
		▪ LCLB2.3.2. Coñece o funcionamento de bibliotecas (escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc.				X	▪ CD	X	X	X	X					

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais							
			Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
▪ B2.4.	▪ B2.4. Aplicar progresivamente as estratexias necesarias para producir textos adecuados, coherentes e cohesionados.	▪ LCLB2.4.1. Aplica técnicas diversas para planificar os seus escritos (esquemas, árbores, mapas conceptuais etc.) e redacta borradores de escritura.			X	X	▪ CSIE	X	X						
		▪ LCLB2.4.2. Escribe textos usando o rexistro adecuado, organizando as ideas con claridade, enlazando enunciados en secuencias lineais cohesionadas e respectando as normas gramaticais e ortográficas.	X		X		▪ CCL		X						
▪ B2.5. ▪ B2.6.	▪ B2.5. Escribir textos en diferentes soportes e formatos, en relación co ámbito de uso.	▪ LCLB2.5.1. Escribe textos propios do ámbito persoal e familiar, escolar ou educativo e social, imitando textos modelo.	X	X	X		▪ CCL		X						
		▪ LCLB2.5.2. Escribe textos narrativos, descritivos e instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados, imitando textos modelo.	X	X	X		▪ CCEC		X						
		▪ LCLB2.5.3. Realiza esquemas e mapas, e explica por escrito o significado dos elementos visuais que poden aparecer nos textos.				X	▪ CMCCT ▪ CD		X						
▪ B3.1. ▪ B3.2.	▪ B3.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as súas normas de uso para resolver problemas de comprensión de textos orais e escritos, e para a composición e a revisión progresivamente autónoma dos textos propios e alleos.	▪ LCLB3.1.1. Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, e utiliza este coñecemento para corrixir erros de concordancia en textos propios e alleos.	X		X		▪ CCL		X						
		▪ LCLB3.1.2. Recoñece e corrixe erros ortográficos e gramaticais en textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos para mellorar a produción de textos nas súas producións orais, escritas e audiovisuais.	X		X		▪ CCL		X						
		▪ LCLB3.1.3. Coñece e utiliza adecuadamente as formas verbais nas súas producións orais e escritas.			X		▪ CCL		X						
▪ B3.3.	▪ B3.2. Comprender o significado das palabras en toda a súa extensión para recoñecer e	▪ LCLB3.2.1. Diferencia os compoñentes denotativos e connotativos no significado das palabras dentro dunha frase ou un texto oral ou escrito.	X				▪ CCL		X						

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais									
			Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV			
	diferenciar os usos obxectivos dos subxectivos.																
▪ B3.4.	▪ B3.3. Comprender e valorar as relacións de igualdade e de contrariedade que se establecen entre as palabras e o seu uso no discurso oral e escrito.	▪ LCLB3.3.1. Recoñece e usa sinónimos e antónimos dunha palabra, e explica o seu uso concreto nunha frase ou nun texto oral ou escrito.	X				▪ CCL		X								
▪ B3.5.	▪ B3.4. Recoñecer os cambios de significado que afectan a palabra no texto: metáfora, metonimia, palabras tabú e eufemismos.	▪ LCLB3.4.1. Recoñece e explica o uso metafórico e metonímico das palabras nunha frase ou nun texto oral ou escrito.	X				▪ CCEC		X								
		▪ LCLB3.4.2. Recoñece e explica os fenómenos contextuais que afectan o significado global das palabras: tabú e eufemismo.	X				▪ CCEC		X								
▪ B3.6.	▪ B3.5. Identificar os conectores textuais e os principais mecanismos de referencia interna presentes nos textos, recoñecendo a súa función na organización do contido do discurso.	▪ LCLB3.5.1. Recoñece, usa e explica os conectores textuais (de adición, contraste e explicación) e os principais mecanismos de referencia interna, gramaticais (substitucións pronominais) e léxicos (elipse e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos), e valora a súa función na organización do contido do texto.	X				▪ CCL		X								
▪ B3.7.	▪ B3.6. Identificar a intención comunicativa da persoa que fala ou escribe.	▪ LCLB3.6.1. Explica a diferenza significativa que implica o uso dos tempos e modos verbais.	X				▪ CCL		X								
▪ B3.8.	▪ B3.7. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando	▪ LCLB3.7.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.		X	X		▪ CCL		X	X	X	X					

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais								
			Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV		
	estereotipos lingüísticos ou culturais.															
▪ B3.9.	▪ B3.8. Recoñecer e valorar a diversidade lingüística, con especial atención á realidade galega.	▪ LCLB3.8.1. Coñece e valora a diversidade lingüística de Galicia.	X		X		▪ CSC		X							
▪ B3.10.	▪ B3.9. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	▪ LCLB3.9.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras.	X		X		▪ CAA		X							
▪ B4.1	▪ B4.1. Ler fragmentos ou obras da literatura española e universal de todos os tempos e da literatura xuvenil, próximas aos propios gustos e ás afeccións, amosando interese pola lectura.	▪ LCLB4.1.1. Le e comprende cun grao crecente de interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos, ás súas afeccións e aos seus intereses.	X			X	▪ CCL	X	X							
▪ B4.1.	▪ B4.2. Promover a reflexión sobre a conexión entre a literatura e o resto das artes (música, pintura, cine, etc.), como expresión do sentimento humano, analizando e interrelacionando obras literarias, musicais, arquitectónicas, etc. personaxes e temas de todas as épocas.	▪ LCLB4.2.1. Desenvolve progresivamente a capacidade de reflexión observando, analizando e explicando a relación entre diversas manifestacións artísticas de todas as épocas (música, pintura, cine, etc.).				X	▪ CCEC	X	X							
		▪ LCLB4.2.2. Recoñece e comenta o mantemento ou a evolución de personaxes-tipo, temas e formas ao longo de diversos períodos histórico-literarios ata a actualidade.	X		X	X	▪ CAA		X							
▪ B4.1.	▪ B4.3. Fomentar o gusto e o hábito pola lectura en todas as	▪ LCLB4.3.1. Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as.				X	▪ CCL ▪ CSC		X					X		

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de Aprendizaxe	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais							
			Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
	súas vertentes: como fonte de acceso ao coñecemento e como instrumento de lecer e diversión que permite explorar mundos diferentes aos nosos, reais ou imaxinarios.	<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.3.2. Le en voz alta modulando, adecuando a voz, apoiándose en elementos da comunicación non verbal e potenciando a expresividade verbal. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X						
▪ B4.2.	B4.4. Redactar textos persoais de intención literaria seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa.	<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.4.1. Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados seguindo as convencións do xénero, con intención lúdica e creativa. 		X	X		<ul style="list-style-type: none"> CCL CCEC 		X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.4.2. Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CAA 		X						

LENDA COMPETENCIAS CLAVE

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia a tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

2.3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

O obxectivo desta materia é o desenvolvemento da competencia comunicativa, é dicir, un conxunto de coñecementos sobre a lingua e de procedementos de uso que son necesarios para interactuar satisfactoriamente en diferentes ámbitos sociais. A eles únense competencias específicas que obedecen ás características especiais da comunicación literaria, ás convencións propias do uso literario da lingua e ás relacións do texto literario co seu contexto literario.

2.3.1. Comunicación lingüística (CCL)

DESCRITORES CCL

- Estabelece vínculos e relacións construtivas cos demais e co contorno, que adquiren consideración e respecto.
- Usa a comunicación lingüística como motor da resolución pacífica de conflitos.
- Expressa e comprende as mensaxes orais en situacións comunicativas diversas e adapta a comunicación ao contexto.
- Produce textos orais adecuados a cada situación, utilizando códigos e habilidades lingüísticas e non lingüísticas, así como regras propias do intercambio comunicativo.
- Busca, recompila e procesa información para comprender, compoñer e utilizar distintos tipos de textos, con intencións comunicativas ou creativas diversas.
- Usa a lectura como fonte de pracer, de descubrimento doutros contornos, idiomas e culturas, de fantasía e de saber.
- Expressa e interpreta diferentes tipos de discurso acordes á situación comunicativa en diferentes contextos sociais e culturais.
- Ten conciencia das convencións sociais, dos valores e aspectos culturais e da versatilidade da linguaxe en función do contexto e da intención comunicativa.
- Le, escoita, analiza e ten en conta opinións distintas á propia.
- Expressa adecuadamente as propias ideas e emocións, e acepta e realiza críticas con espírito construtivo.
- Enriquece as relacións sociais e desenvólvese en contextos distintos ao propio.
- Accede a diversas fontes de información, comunicación e aprendizaxe.

2.3.2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)

DESCRITORES CMCCT

- Produce e interpreta distintos tipos de información, amplía o coñecemento sobre aspectos cuantitativos e espaciais da realidade, e resolve problemas relacionados coa vida cotiá e co mundo laboral.
- Interpreta e expresa con claridade e precisión informacións, datos e argumentacións.
- Aplica a información a unha maior variedade de situacións e contextos, segue cadeas argumentais, identificando as ideas fundamentais, e estima e axuíza a lóxica e a validez de argumentacións e informacións.
- Identifica a validez dos razoamentos e valora o grao de certeza asociado aos resultados derivados dos razoamentos correctos.
- Identifica situacións que precisan elementos e razoamentos matemáticos, aplica estratexias de resolución de problemas e selecciona as técnicas adecuadas para calcular, representar e interpretar a realidade a partir da información dispoñíbel.
- Utiliza elementos e razoamentos matemáticos para interpretar e producir información, resolve problemas provenientes da vida cotiá e toma decisións.
- Comprende sucesos, predí consecuencias e mellora e preserva as condicións de vida propia e dos demais; ademais, desenvólvese adecuadamente, con autonomía e iniciativa persoal en diversos ámbitos da vida e do coñecemento.
- Aplica os conceptos e principios básicos que permiten a análise dos fenómenos desde os diferentes campos de coñecemento científico.

DESCRITORES CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Percibe de forma adecuada o espazo físico no que se desenvolven a vida e a actividade humana e interactúa co espazo circundante. ☞ Demostra espírito crítico na observación da realidade e na análise das mensaxes informativas e publicitarias, así como uns hábitos de consumo responsable na vida cotiá. ☞ Argumenta racionalmente as consecuencias duns ou outros modos de vida, e adopta unha disposición a unha vida física e mental saudábel, nun contorno natural e social tamén saudábel. ☞ Identifica preguntas ou problemas e obtén conclusións baseadas en probas para comprender e tomar decisións sobre o mundo físico e sobre os cambios que produce a actividade humana. ☞ Aplica algunhas nocións, conceptos científicos e técnicos, e teorías científicas básicas previamente comprendidas, e pon en práctica os procesos e actitudes propios da análise sistemática e de indagación científica. ☞ Recoñece a natureza, fortalezas e límites da actividade investigadora, como construción social do coñecemento ao longo da historia. ☞ Planifica e manexa solucións técnicas, seguindo criterios de economía e eficacia, para satisfacer as necesidades da vida cotiá e do mundo laboral. ☞ Diferencia e valora o coñecemento científico, xunto con outras formas de coñecemento, e utiliza valores e criterios éticos asociados á ciencia e ao desenvolvemento tecnolóxico. ☞ Usa de forma responsable os recursos naturais, coida o ambiente, fai un consumo racional e responsable, e protexe a saúde individual e colectiva como elementos clave da calidade de vida das persoas.
--------------------------	---

2.3.3. Competencia dixital (CD)

DESCRITORES CD	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Busca, obtén, procesa e comunica información para transformala en coñecemento. ☞ Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como elemento esencial para informarse, aprender e comunicarse. ☞ Domina linguaxes específicas básicas e as súas pautas de decodificación e transferencia, e aplica en distintas situacións e contextos o coñecemento dos diferentes tipos de información, as súas fontes, as súas posibilidades e a súa localización. ☞ Organiza a información, relaciona, analiza, sintetiza e fai inferencias e deducións de distinto nivel de complexidade; compréndea e intégraa nos esquemas previos de coñecemento. ☞ Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como instrumento de traballo intelectual na súa dobre función de transmisoras e xeradoras de información e coñecemento. ☞ Procesa e xestiona información abundante e complexa, resolve problemas reais, toma decisións, traballa en contornos colaborativos e xera producións responsables e creativas. ☞ Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación a partir da comprensión da natureza e do modo de operar dos sistemas tecnolóxicos, e do efecto que eses cambios teñen no mundo persoal e sociolaboral. ☞ Identifica e resolve problemas habituais de software e hardware que poidan xurdir. ☞ Organiza a información, procésaa e oríentaa para conseguir obxectivos e fins establecidos. ☞ Resolve problemas reais de modo eficiente, e avalía e selecciona novas fontes de información e innovacións tecnolóxicas, a medida que van aparecendo, en función da súa utilidade para acometer tarefas ou obxectivos específicos. ☞ É unha persoa autónoma, eficaz, responsable, crítica e reflexiva ao seleccionar, tratar, utilizar e valorar a información e as súas fontes, contrastándoa cando é necesario. ☞ Respecta as normas de conduta acordadas socialmente para regular o uso da información e as súas fontes nos distintos soportes.
-----------------------	--

2.3.4. Competencia para aprender a aprender (CAA)

DESCRITO RES.CAA	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Dispón de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónomo, de acordo aos propios obxectivos e necesidades. ☞ Adquire conciencia das propias capacidades e das estratexias necesarias para desenvolvelas. ☞ Dispón dun sentimento de motivación, confianza nun mesmo e gusto por aprender.
-------------------------	---

DESCRITORES CAA

- ☞ É consciente do que sabe e de como se aprende.
- ☞ Xestiona e controla de forma eficaz os procesos de aprendizaxe, optimizándoos e orientándoos a satisfacer obxectivos persoais.
- ☞ Saca proveito das propias potencialidades, aumentando progresivamente a seguridade para afrontar novos retos de aprendizaxe.
- ☞ Desenvolve capacidades como a atención, a concentración, a memoria, a comprensión e a expresión lingüística ou a motivación de éxito.
- ☞ Coñece os diferentes recursos e fontes para a recollida, selección e tratamento da información, incluídos os recursos tecnolóxicos.
- ☞ Afronta a toma de decisións racional e criticamente, coa información dispoñíbel. Obtén información para transformala en coñecemento propio relacionado cos coñecementos previos e coa propia experiencia persoal.
- ☞ Fixa metas alcanzábeis a curto, medio e longo prazo.
- ☞ Autoavalíase e autorregúlase, é responsábel, acepta os erros e aprende dos, e cos, demais.
- ☞ Ten conciencia, xestiona e controla as propias capacidades e coñecementos desde un sentimento de competencia ou eficacia persoal.

2.3.5. Competencias sociais e cívicas (CSC)

DESCRITORES CSC

- ☞ Comprende a realidade social na que vive e contribúe á súa mellora.
- ☞ Participa, toma decisións e elixe como comportarse en determinadas situacións.
- ☞ Exerce activa e responsabelmente os dereitos e deberes da cidadanía.
- ☞ É consciente da existencia de distintas perspectivas á hora de analizar a realidade social e histórica do mundo.
- ☞ Dialoga para mellorar colectivamente a comprensión da realidade.
- ☞ Entende os aspectos das sociedades actuais, a súa crecente pluralidade e o seu carácter evolutivo.
- ☞ Dispón dun sentimento de pertenza á sociedade na que vive. Resolve os problemas con actitude construtiva, mediante unha escala de valores baseada na reflexión crítica e no diálogo.
- ☞ Ponse no lugar do outro e comprende o seu punto de vista, aínda que sexa diferente do propio.
- ☞ Recoñece a igualdade de dereitos entre os diferentes colectivos, especialmente entre o home e a muller.
- ☞ Constrúe e pon en práctica normas de convivencia coherentes cos valores democráticos.
- ☞ Mantén unha actitude construtiva, solidaria e responsábel ante o cumprimento dos dereitos e obrigacións cívicas.

2.3.6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

DESCRITORES CSIEE

- ☞ Adquire valores como a responsabilidade, a perseveranza, o coñecemento dun mesmo e a autoestima.
- ☞ Aprende dos erros, asume riscos e demora a necesidade de satisfacción inmediata. Elixo con criterio propio, imaxina proxectos, e leva adiante as accións necesarias para desenvolver as opcións e plans persoais, responsabilizándose deles.
- ☞ Proponse obxectivos, planifica e leva a cabo proxectos, elabora novas ideas, busca solucións e ponas en práctica.
- ☞ Analiza posibilidades e limitacións, coñece as fases de desenvolvemento dun proxecto, planifica, toma decisións, actúa, avalía o feito e autoavalíase, extrae conclusións e valora as posibilidades de mellora.
- ☞ Identifica e cumpre obxectivos e mantén a motivación para lograr o éxito nas tarefas emprendidas.
- ☞ Pon en relación a oferta académica, laboral ou de lecer dispoñíbel, coas capacidades, desexos e proxectos persoais.
- ☞ Ten unha actitude positiva ante o cambio, comprende os cambios como oportunidades, adáptase crítica e construtivamente a eles, afronta os problemas e atopa solucións en cada un dos proxectos vitais que emprende.

DESCRITORES

- ☞ Dispón de habilidades sociais para relacionarse, cooperar e traballar en equipo.
- ☞ Desenvolve habilidades e actitudes relacionadas co liderado de proxectos, as habilidades para o diálogo e a cooperación, a organización de tempos e tarefas, a capacidade de afirmar e defender dereitos ou a asunción de riscos.
- ☞ Imaxina, emprende, desenvolve e avalía accións ou proxectos individuais ou colectivos con creatividade, confianza, responsabilidade e sentido crítico.

2.3.7. Conciencia e expresións culturais (CCEC)

DESCRITORES CCEC

- ☞ Coñece, comprende, aprecia e valora criticamente diferentes manifestacións culturais e artísticas, e utilízalas como fonte de enriquecemento.
- ☞ Reelabora ideas e sentimentos propios e alleos.
- ☞ Avalía e axusta os procesos necesarios para alcanzar resultados, xa sexan no ámbito persoal ou no académico.
- ☞ Expresa e comunica diferentes realidades e producións do mundo da arte e da cultura.
- ☞ Pon en funcionamento a iniciativa, a imaxinación e a creatividade para expresarse mediante códigos artísticos.
- ☞ Coñece basicamente as principais técnicas, recursos e convencións das diferentes linguaxes artísticas.
- ☞ Identifica as relacións existentes entre as manifestacións artísticas e a sociedade, a persoa ou a colectividade que as crea.
- ☞ É consciente da evolución do pensamento, das correntes estéticas, das modas e dos gustos.
- ☞ Aprecia a creatividade implícita na expresión de ideas, experiencias ou sentimentos a través de diferentes medios artísticos como a música, a literatura, as artes visuais ou escénicas.
- ☞ Valora a liberdade de expresión e o dereito á diversidade cultural.
- ☞ Aprecia e disfruta coa arte para poder realizar creacións propias.
- ☞ Desenvolve o desexo e a vontade de cultivar a propia capacidade estética e creadora.
- ☞ Mostra interese por contribuír á conservación do patrimonio cultural e artístico.

2.4. AVALIACIÓN

2.4.1. AVALIACIÓN INICIAL

Data de realización: entre a primeira e a segunda semana do curso observarase o rendemento do alumnado a partir de actividades escritas e orais para establecer os contidos previos dos que parten. Propóranse unha serie de cuestións sobre coñecemento de lingua (de ortografía, de morfoloxía básica e sintaxe). Paralelamente, nos primeiros días do curso haberá pequenas avaliacións de carácter oral (lectura en voz alta, expresión oral...) e observación do hábito de traballo de cada alumno.

Mecanismos de información ás familias: os resultados desta proba serán sempre orientativos e nunca influirán en cualificacións do resto do curso. Non se informará deles salvo nos casos nos que haxa que tomar algunha medida específica, que será tomada en consenso co departamento de Orientación do centro.

Consecuencias dos resultados desta avaliación: a partir dos resultados deste proba, decidirase que alumnos precisan de medidas de atención á diversidade: agrupamentos específicos, apoio por parte de profesorado de Pedagogía Terapéutica, adaptacións curriculares, etc.

2.4.2. AVALIACIÓN CONTINUA

Probas escritas e periodicidade: en cada avaliación realizarase un mínimo dunha proba escrita puntuada sobre dez puntos e que poderá realizarse nunha única sesión ou en sesións diferentes. Se se realizan dúas ou máis farase a media aritmética entre elas. Nas probas poderá haber preguntas tanto de comprensión lectora como de comunicación, gramática, ortografía ou educación literaria.

Haberá tamén un control das lecturas obrigatorias en cada avaliación. Serán probas cualificadas sobre dez puntos nas que se valorará non só a lectura da obra, senón tamén a comprensión da mesma e a corrección na expresión oral e/ou escrita na exposición ou poden ser tipo test.

Cando un alumno non se presente a unha proba terá que presentar un xustificante oficial para que esta sexa repetida.

Calquera irregularidade nas probas escritas -como o uso de "chuletas" ou apuntamentos, copia doutros exames, do libro ou doutras fontes, a transmisión de información oralmente ou por escrito, o uso de aparellos electrónicos ou de calquera outro instrumento que non fose debidamente autorizado pola profesora con anterioridade- suporá que a puntuación da proba para o alumno ou alumnos infractores sexa de cero puntos.

En caso de proba a través de videoconferencia, calquera movemento sospeitoso (miradas perdidas, xestos inapropiados...) poderá ser considerado un intento de fraude.

Modo de cualificación: ademais das probas obxectivas de coñecementos e a proba de lectura anteriores, varios estándares de aprendizaxe serán avaliados segundo outros instrumentos (tal como expuxemos nas táboas do capítulo 2.2 desta programación):

- × **Observación:** aquí consignarase a comunicación oral, a participación na clase (en debates, postas en común...), o interese, etc. O uso da correcta expresión oral será obxecto permanente de avaliación en toda clase de actividades realizadas polo alumno.
- × **Caderno do alumno:** nel consignarase os traballos escritos, desenvolvidos individual ou colectivamente na aula ou fóra dela, que os alumnos deban realizar a petición do profesor. O uso da correcta expresión escrita será obxecto permanente de avaliación en toda clase de actividades realizadas polo alumno. A súa actualización e corrección formal permiten avaliar o traballo, o interese e o grado de seguimento das tarefas do curso por parte de cada alumno.
- × **Traballos individuais:** trátase de todas as producións dos alumnos (exposicións orais, resumes, esquemas, diagramas, traballos de investigación e documentación, textos escritos de diversa índole, como redaccións, comentarios literarios, etc.)

Cálculo da nota: todos os instrumentos descritos anteriormente terán o seguinte peso na cualificación de cada trimestre:

- × **80 % →** a nota das probas de coñecementos.
- × **10 % →** a proba do libro de lectura.
- × **10 % →** traballo diario (controis puntuais da materia, deberes, redaccións, traballos, exposicións orais e outras actividades que se leven a cabo, valorado a través do caderno do alumno e a observación dentro da aula.)
- × **Na segunda e terceira avaliación a nota das probas de coñecementos pode variar a 70% e, en consecuencia, o traballo diario contará un 20%.**

Nas diferentes probas escritas que o alumno irá realizando ao longo do curso aplicaranse os seguintes criterios de cualificación (ata un desconto máximo por proba de **2 puntos**):

- × desconto de 0'10 puntos por cada erro en ortografía,
- × desconto de 0'05 por cada erro na acentuación,
- × desconto de 0'05 por erros de tipo ortotipográfico (incorrecto uso de comiñas, guións, suliñado de títulos...)
- × desconto de ata 0.5 por unha incorrecta presentación (marxes inadecuadas, mala caligrafía, ausencia de limpeza...)

Mecanismos para recuperar unha proba non superada: dada a variedade de probas e instrumentos de avaliación previstos, non haberá recuperacións de probas específicas non superadas.

Mecanismos para recuperar unha avaliación non superada: cando unha avaliación non sexa superada, dado o carácter de continuidade que presenta unha materia como esta, non haberá actividades de reforzo específicas agás nos casos en que se considere imprescindible. Tendo en conta que cada avaliación ten un peso maior na final que a anterior, a recuperación de cada unha pode facerse efectiva ao aprobarse a seguinte.

2.4.3. AVALIACIÓN FINAL

Cálculo da cualificación final: a cualificación final do alumnado será a media ponderada entre as tres avaliacións. Dado o carácter instrumental da meirande parte dos contidos, é necesario ter

en conta a evolución do alumnado ao longo do curso. Por este motivo a nota da primeira avaliación suporá o 25% da final; a nota da segunda, o 35%; a da terceira, o 40%

Criterios para a promoción: serán os sinalados no artigo 23 sobre a promoción (Título I. Educación Secundaria Obrigatoria. Capítulo III. Avaliacións, promoción e titulación) do D86/2015 de 25 de xuño. Non hai planificados no centro criterios especiais neste momento.

2.4.4. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Data de realización: finais do mes de xuño.

Tipo de proba: consistirá nunha proba escrita que constará dun texto para avaliar a comprensión lectora, a expresión escrita, a capacidade de síntese, ortografía, etc. Ademais, haberá unha serie de cuestións sobre coñecemento de lingua e de literatura e preguntas relacionadas con algún dos libros de lectura obrigatoria do curso. Poderá haber tamén unha actividade de comprensión oral.

Cálculo da cualificación: cada pregunta levará na proba indicada a súa valoración. A cualificación total será sobre 10 puntos, segundo o peso indicado para cada pregunta. Só se terá en conta esta proba para a avaliación extraordinaria.

2.4.5. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTE

Entregaremos a cada alumno actividades para a preparación das probas de recuperación no caso de que non acaden os obxectivos da materia de segundo no mes de setembro.

2.5. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Coa expresión “atención á diversidade” non se fai referencia a un grupo de alumnos que presenten algún tipo de problemática, senón á toda a diversidade de alumnado cuxa atención debe garantirse xa desde o proceso de planificación educativa.

No noso caso, a atención á diversidade contéplase non só nas **medidas ordinarias e extraordinarias tanto curriculares como organizativas** dentro do centro, senón tamén noutros tres niveis: na programación, na metodoloxía e nos materiais.

- 📖 **Atención á diversidade na programación:** a programación e as actividades encamiñadas a desenvolver a competencia falada e escrita son cíclicas en todos os niveis, de maneira que sempre se empezará traballando contidos conceptuais dos cursos anteriores, para partir dos coñecementos previos do alumnado. Despois, a secuenciación irá en orde crecente de dificultade de maneira que se adquiran as habilidades lingüísticas necesarias para o nivel seguinte. Por último, cóntase con actividades de repaso e reforzo (aportadas polo profesor cando sexa necesario) para cada unha das unidades didácticas traballadas.
- 📖 **Atención á diversidade na metodoloxía:** en primeiro lugar, partindo da competencia lingüística do alumno mediante a realización de actividades previas ao inicio de cada unidade didáctica. Despois, propoñendo pautas e modelos nas actividades de expresión e comprensión que exemplifiquen a realización do traballo proposto.
- 📖 **Atención á diversidade nos materiais empregados:** con variedade metodolóxica, variedade de actividades de reforzo e profundización, variedade nos procedementos na avaliación de aprendizaxe, traballos individuais e na aula en pequenos equipos, favorecendo a existencia dun bo clima de aprendizaxe na aula, insistindo nos reforzos positivos para mellorar a autoestima, aproveitando as actividades fóra da aula para lograr unha boa cohesión e integración do grupo...

Por outra parte, aos alumnos con **necesidades específicas de apoio educativo (NEAE)**, que lles impidan seguir o desenvolvemento normal do proxecto curricular, previo informe do Departamento de Orientación, elaboráraselles, coa asesoría do mesmo, a **adaptación curricular** necesaria no referido a: adaptación de obxectivos e contidos, gradación de criterios e procedementos de avaliación, metodoloxía, elección de materiais didácticos, organización espazo-temporal, etc.

2.5.1. MEDIDAS ORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES

MEDIDAS ORDINARIAS	
ORGANIZATIVAS	CURRICULARES
<p>x Reforzo educativo para alumnado con dificultades: hai dúas alumnas que reciben apoio das Profesoras Terapéuticas.</p>	<p>x Hai adaptacións metodolóxicas para tres alumnos.</p>

2.5.2. MEDIDAS EXTRAORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES

MEDIDAS EXTRAORDINARIAS	
ORGANIZATIVAS	CURRICULARES
<p>x Alumnado que recibe apoio por parte de profesorado de Pedagogía Terapéutica: hai dous alumnos neste curso con apoio das Profesoras Terapéuticas.</p>	<p>x Adaptacións curriculares: neste curso hai tres alumnos con adaptación curricular</p>

2.6. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

2.6.1. ASPECTOS XERAIS

1. **Partir do nivel do desenvolvemento do alumno.** O inicio dunha nova aprendizaxe debe comezar a partir dos conceptos, representacións e coñecementos que leva construído o alumno nas súas experiencias previas.
2. **Asegurar a construción de aprendizaxes significativas e a aplicación dos coñecementos á vida:** mediante contidos potencialmente significativos e unha actitude favorable do alumno para aprender significativamente, é dicir, que estea motivado para conectar o novo que aprende co que el xa sabe.
3. **Facilitar a realización de aprendizaxes significativas por si soas.** É necesario que os alumnos sexan quen de aprender a aprender.
4. **Modificar esquemas de coñecemento.** Durante o proceso de aprendizaxe, o alumno debería recibir informacións que entren en contradición cos coñecementos previos, para, unha vez reestablecido o equilibrio, se aprenda significativamente.

5. **Adestrar diferentes estratexias de metacognición.** Gracias a esta, os alumnos son conscientes do que saben. Unha maneira de asegurar que estes aprenden a aprender, pensar é facilitarles ferramentas que lles permitan reflexionar sobre o que lles funciona e o que non logran facer como querían; desta forma, consolidan formas de actuar exitosas e descartan os demais.
6. **Potenciar a actividade e interactividade nos procesos de aprendizaxe.** A intervención educativa é un proceso de interactividade profesor-alumno ou alumno-alumno, no que convén distinguir entre o que o alumno é capaz de facer por si so e o que é capaz de aprender con axuda de outras persoas. O profesor debe intervir nas actividades que un alumno non é capaz de realizar por si mesmo, pero que pode chegar a solucionar se recibe a axuda pedagóxica conveniente.

2.6.2. PRINCIPIOS DIDÁCTICOS

Estes principios implican unha serie de principios didácticos:

1. **Asegurar a relación das actividades de ensino e aprendizaxe coa vida real do alumno,** partindo, sempre que sexa posible, da súa propia experiencia.
2. **Deseñar actividades de ensino-aprendizaxe que permitan aos alumnos establecer relacións entre os coñecementos e experiencias previas e as novas aprendizaxes.**
3. **Organizar os contidos en torno a eixos** que permitan abordar os problemas, as situacións e os acontecementos dentro dun contexto e na súa globalidade.
4. **Favorecer a interacción alumno-profesor e alumno-alumno,** para que se produza construción de aprendizaxes significativas e a adquisición de contidos de clara compoñente cultural e social.
5. **Potenciar o interese espontáneo dos alumnos no coñecemento dos códigos convencionais e instrumentos de cultura,** aínda sabendo que estas aprendizaxes conlevan dificultades que poidan desmotivalos. É necesario prevelo e graduar as actividades en consecuencia.
6. **Ter en conta as peculiaridades de cada grupo e os ritmos de aprendizaxe de cada alumno en concreto, para adaptar os métodos e recursos ás diferentes situacións.**
7. **Proporcionar continuamente información ao alumno sobre o momento do proceso de aprendizaxe no que se atopa,** clarificando os obxectivos que debe conseguir, facéndolle tomar conciencia das súas posibilidades e das dificultades que debe superar.
8. **Impulsar as relacións entre iguais** proporcionando pautas que permitan a confrontación e modificación de puntos de vista, a coordinación de intereses, as tomas de decisións colectivas, a axuda mutua e a superación de conflitos mediante o diálogo e a cooperación.
9. **Deseñar actividades** para conseguir a plena adquisición e consolidación de contidos tendo en conta que moitos deles non se adquiren unicamente a través das actividades desenvolvidas no contexto da aula, pero que o funcionamento da escola como organización social si pode facilitar: **participación, respecto, cooperación, solidariedade, tolerancia, liberdade responsable, etc.**

2.6.3. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS ESPECÍFICAS

Na materia de Lingua Castelá e Literatura destacan os seguintes aspectos desde o punto de vista didáctico:

COMUNICACIÓN

A finalidade última é incrementar a **competencia comunicativa** do alumnado, entendendo esta como a capacidade individual de participar en intercambios orais ou escritos dunha maneira correcta e adecuada ás características da situación e do contexto.

A comunicación atende aos usos e formas da comunicación oral e da comunicación escrita. Ten, pois, un carácter instrumental e está centrada no traballo sistemático das **catro destrezas lingüísticas básicas: ler, falar, escribir e escoitar**.

Hai dúas estratexias metodolóxicas coas que traballar: lectura e comprensión de textos, traballando unha tipoloxía textual variada; e expresión, para traballar as habilidades de composición oral e escrita de textos (ordenar información, construír parágrafos, relacionar ideas, evitar repeticións...).

REALIDADE LINGÜÍSTICA DE ESPAÑA

Trátase de que o alumnado perciba que España é un país plurilingüe, no que o castelán actúa como lingua común; e que constaten ademais que o castelán non é unha lingua uniforme, senón que dentro da súa unidade hai diversas variedades de carácter xeográfico.

ESTUDO DA LINGUA

Agrupa tres partes:

- ✗ **Gramática:** co obxectivo de adquirir conceptos básicos que permitan nomear os fenómenos da linguaxe.
- ✗ **Ortografía:** co obxectivo de afianzar o dominio das normas ortográficas mediante un sistema de tres pasos: observar, aprender e aplicar.
- ✗ **Vocabulario:** traballando os principais fenómenos léxico-semánticos, os mecanismos de multiplicación do léxico, completándoo co estudo do vocabulario de diferentes campos. Neste sentido é fundamental o uso do dicionario.

ESTUDO DA LITERATURA

O alumno nos dous primeiros cursos da ESO aborda o estudo da literatura como forma, coa fin de dar unha base metodolóxica firme (traballando os xéneros e a métrica), para pasar á propia elaboración seguindo os modelos aprendidos.

Así mesmo, a educación literaria implica a aplicación de coñecementos sobre o contexto histórico-cultural á lectura e interpretación de textos literarios.

As estratexias no estudo da literatura materialízanse en **técnicas** como:

- ✗ O diálogo
- ✗ A investigación bibliográfica
- ✗ A exposición oral
- ✗ A análise e comentario de textos.
- ✗ A paráfrase de textos.
- ✗ A declamación
- ✗ A dramatización
- ✗ A composición e redacción guiada
- ✗ O taller literario

2.6.4. TIPOS DE ACTIVIDADES

Ao igual que os tempos, os agrupamentos e os espazos, as actividades tamén serán flexibles e de distintos tipos. Contemplaranse actividades graduadas no seu nivel de dificultade e profundización, en función da propia evolución do alumno ao longo do proceso de ensinanza-aprendizaxe, partindo do xeral ao concreto.

Podemos diferenciar varios tipos de actividades:

1. **Actividades previas e de motivación.** Tratan de achar as ideas, intereses, necesidades... dos alumnos sobre os contidos que se van traballar. Teñen a finalidade de suscitar a curiosidade intelectual e a participación de todos nas tarefas educativas.
2. **Actividades de desenvolvemento.** Con carácter xeral para todo o alumnado.
3. **Actividades de reforzo.** Para aqueles alumnos cuxos ritmos de aprendizaxe sexan máis lentos. É imprescindible que estas actividades teñan en conta as súas características e que faciliten o desenvolvemento das súas capacidades.
4. **Actividades de ampliación.** Son aquelas que posibilitan aos alumnos seguir avanzando nos seus procesos de aprendizaxe unha vez realizaron satisfactoriamente as tarefas propostas nunha unidade de programación.
5. **Actividades de avaliación.** O profesorado debe deseñar estas actividades sen que poidan ser percibidas polo alumnado como diferenciadas, para reaxustar permanentemente os procesos educativos.
6. **Traballos monográficos,** mesmo interdisciplinares ou de natureza análoga.

2.6.5. OUTRAS ACTUACIÓNS METODOLÓXICAS

Tempos

En principio imos seguir a temporalización estipulada nas táboas de contidos. Sen embargo, é posible que haxa que afondar máis nalgúns aspectos, a medida que avanza o curso, o que podería supor ter que reaxustar o reparto de sesións, acortando sesións nalgún tema para dedicarllas a outro.

Espazos

O espazo deberá organizarse en condicións básicas de accesibilidade e non discriminación necesarias para garantir a participación de todos os alumnos en todas as actividades que se realicen. Esta organización irá en función do tipo de actividade:

- x **Dentro da aula:** poderanse adoptar disposicións espaciais diversas.
- x **Fóra da aula:** biblioteca, aula de informática, salón de actos...
- x **Fóra do centro:** visitas e actos culturais en Viveiro ou fóra, como asistencia á representación de obras de teatro, poñamos por caso.

2.6.6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Neste curso traballarase con **EDIXGAL**, os alumnos dispoñen dun ordenador portátil co que accederán ao **EVA** (Entorno Virtual de Aprendizaxe). Nos correspondentes cursos atoparán o material necesario para o desenvolvemento da materia e que irá sendo activado pola profesora. O manual base que se empregará será o de **NETEX**, pero poderá complementarse con calquera outro material, en formato físico ou dixital.

Ademais, no Departamento hai unhas **lecturas avaliáveis** por trimestre en cada curso¹:

2º ESO	1ª Aval.	<i>El joven Poe: el misterio de la calle Morgue. Cuca Canals.</i> Editorial edebé
	2ª Aval.	<i>Invisible, Eloy Moreno</i>
	3ª Aval.	<i>Oliver Twist.</i> Charles Dickens. Clásicos adaptados Anaya

- ✗ Material de reprografía: necesario pola constante variedade de textos para análise e comentario da que hai que dispoñer.
- ✗ Explicacións da profesora apoiándose en presentacións informáticas: *power point, Prezi...*
- ✗ Debates que estimulen o interese e a capacidade de reflexionar, relacionar, consolidar coñecementos, recapitular, ordenar, respectar opinións e sacar conclusións.
- ✗ Noticias e artigos de prensa, tanto diaria (xornais de diverso tipo: nacionais, autonómicos, deportivos...), como semanal (revistas: sociais, do corazón, musicais, deportivas, xuvenís...).
- ✗ Uso das TIC. Entre outras, as seguintes direccións web:
 - <http://www.smconectados.com/>
 - <http://www.librosvivos.net>
 - <http://roble.pntic.mec.es/msanto1/lengua>
 - <http://www.elmundo.es/elmundolibro/microrrelatos>
 - <http://www.cervantesvirtual.com>
 - <http://web.educastur.princast.es/cp/villaleg/segundociclo/quest.htm>
 - <http://www.rae.es>

2.6.7. METODOLOXÍA EN CASO DE CONFINAMENTO/CUARENTENA:

No caso de producirse un confinamento total ou parcial dalgunha aula ou de todo o centro, empregarase o mesmo espazo Edixgal para comunicarse cos alumnos e para a recepción de tarefas, realización de probas escritas, cuestionarios, etc.

Para os alumnos con NEE, traballarase conxuntamente coas Profesoras Terapéuticas, a través de Edixgal.

¹ Estas son as lecturas propostas, se ben, en función dos gustos dos alumnos, a medida que avance o curso, poden ser modificadas nalgún dos grupos atendendo ás afeccións lectoras do alumnado.

3. REVISIÓN E AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE

3.1. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO	ESCALA			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Deuse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Debemos entender nesta escala que o 1 é o nivel mínimo (ou o máis próximo ao non) e o 4 é o nivel máximo (ou máis próximo ao si).

INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE	ESCALA			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrecense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáronse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrecense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				

INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE	ESCALA			
	1	2	3	4
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

Debemos entender nesta escala que o 1 é o nivel mínimo (ou o máis próximo ao non) e o 4 é o nivel máximo (ou máis próximo ao si).

3.2. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

3.2.1. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN

Este Departamento reunirse con certa periodicidade ao longo de todo o curso para ir facendo o seguimento da programación. Nas sesións comentarase a marcha das clases, as dificultades atopadas, o ritmo do proceso de ensino-aprendizaxe, os problemas para a asimilación da materia por parte dalgúns alumnos que precisan unha atención máis individualizada, a temporalización dos contidos establecida para cada nivel, a consecución dos obxectivos, etc. Nas tres avaliacións farase unha valoración dos resultados.

A finais de curso redactarase unha memoria final do Departamento na que se recollerán as porcentaxes cos resultados de todos os grupos e niveis, ao mesmo tempo que se fai unha análise dos suspensos, estimando as causas que os provocaron. Por outra banda, tamén se deixará constancia da materia que non se puido impartir e das causas que impediron que se cumprise coa temporalización dos contidos establecida na programación.

Ao finalizar cada unha das avaliacións faremos tamén especial fincapé na temporalización, xa que en caso de haberen desfases nos tempos, cómpre reaxustalos canto antes e tomar decisións en canto aos contidos.

3.2.2. INDICADORES DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Para levar a cabo a revisión da programación, tomaremos como referencia a seguinte táboa e logo analizaremos os resultados. Como nas dúas táboas anteriores, entenderemos o 1 como o valor mínimo e o 4 como o valor máximo:

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN	ESCALA			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN	ESCALA			
	1	2	3	4
6. Assignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos.				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Conclusión sobre a análise da revisión: unha vez analizados os distintos aspectos expostos, faremos as propostas de mellora e/ou modificación da programación seguindo este esquema:

Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con respecto á programación prevista:
Medidas que se adoptarán como resultado da revisión:
Outras observacións:

3.2.3. DIFUSIÓN DA PROGRAMACIÓN NA COMUNIDADE EDUCATIVA

As profesoras deste departamento informarán ao alumnado das programacións docentes da súa área ou materia nos primeiros días de clase na aula, e serán difundidas a través da web do centro.

Por outra banda, os criterios de cualificación, será colgados na aula Edixgal.

Asdo. : Carolina Mariño García
Xefa de Departamento

Viveiro (Lugo), 29 de novembro de 2022

Programación Didáctica

CUARTO ESO
Lingua Castelá e
Literatura

Departamento de Lingua Castelá e Literatura

Cod. centro 27013648 (Viveiro – Lugo)

Contido

1. CUESTIÓNS XERAIS	3
1.1. OBXECTIVOS (ADAPTADOS AO CONTEXTO E AO ALUMNADO).....	4
2. LINGUA CASTELÁ E LITERATURA. CUARTO CURSO ESO	6
2.1. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS	6
2.2. RELACIÓN ENTRE OS ELEMENTOS CURRICULARES	20
2.3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.....	26
2.3.1. <i>Comunicación lingüística (CCL)</i>	26
2.3.2. <i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)</i>	26
2.3.3. <i>Competencia dixital (CD)</i>	27
2.3.4. <i>Competencia para aprender a aprender (CAA)</i>	27
2.3.5. <i>Competencias sociais e cívicas (CSC)</i>	28
2.3.6. <i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)</i>	28
2.3.7. <i>Conciencia e expresións culturais (CCEC)</i>	29
2.4. AVALIACIÓN.....	29
2.4.1. AVALIACIÓN INICIAL	29
2.4.2. AVALIACIÓN CONTINUA.....	30
2.4.3. AVALIACIÓN FINAL	31
2.4.4. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA	32
2.4.5. <i>TIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTE</i>	32
2.5. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	33
2.5.1. <i>MEDIDAS ORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES</i>	34
2.5.2. <i>MEDIDAS EXTRAORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES</i>	34
2.6. METODOLOXÍA DIDÁCTICA	35
2.6.1. <i>ASPECTOS XERAIS</i>	35
2.6.2. <i>PRINCIPIOS DIDÁCTICOS</i>	35
2.6.3. <i>ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS ESPECÍFICAS</i>	36
2.6.4. <i>TIPOS DE ACTIVIDADES</i>	37
2.6.5. <i>UTRAS ACTUACIÓN METODOLÓXICAS</i>	38
2.6.6. <i>MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS</i>	39
2.6.7. <i>METODOLOXÍA EN CASO DE CONFINAMENTO</i>	39
3. REVISIÓN E AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE	40
3.1. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE	40
3.2. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	41
3.2.1. <i>MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN</i>	41
3.2.2. <i>INDICADORES DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA</i>	41
3.2.3. <i>IFUSIÓN DA PROGRAMACIÓN NA COMUNIDADE EDUCATIVA</i>	43
4. OUTROS ASPECTOS	44
4.1. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS	44
4.2. REFERENCIAS LEGISLATIVAS	45

1. CUESTIÓNS XERAIS

1.2. OBXECTIVOS (ADAPTADOS AO CONTEXTO E AO ALUMNADO)

A materia de Lingua Castelá e Literatura, como unha máis do currículo da Educación Secundaria Obrigatoria, debe contribuír a desenvolver as seguintes capacidades no alumnado:

a	Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
b	Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
c	Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
d	Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e	Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
f	Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
g	Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
h	Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
i	Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
l	Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
m	Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
n	Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
ñ	Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
o	Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

Sinalamos en cor azul aqueles obxectivos que gardan especial relación cos contidos desta materia para 4º ESO.

2. LINGUA CASTELÁ E LITERATURA. CUARTO CURSO ESO

2.1. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS

1ª Avaliación

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- realización
1	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. ▪ B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. ▪ B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende el sentido global de textos orales correspondientes a diversas tipologías. Textos 1 y 2, pág. 11. Texto 2, pág. 33. • Responde adecuadamente a preguntas sobre el contenido de textos orales. Acts. 1-7 y 9, pág. 12. Acts. 10-12 y 19, pág. 13. Act. 41, pág. 29. Acts. 16-25, pág. 33. • Amplía su vocabulario localizando el significado de diversas palabras de significado desconocido. Act. 7, pág. 12. Act. 17, pág. 13. • Utiliza correctamente la lengua para expresar una opinión. Y tú, ¿qué opinas?, pág. 9. • Prepara y realiza presentaciones orales. Ayudas para exponer, pág. 19. • Evalúa su proceso de expresión oral por medio de una matriz de autoevaluación. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 19. 	Set. - outubro
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. ▪ B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. ▪ B2.4. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura. ▪ B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. ▪ B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. ▪ B2.8. Produción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. ▪ B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lee y comprende el sentido global de textos correspondientes a distintas tipologías y responde de manera adecuada a cuestiones sobre su contenido. Textos 1 y 3, págs. 9-11. Acts. 1-7, pág. 12. Acts. 13-19, pág. 13. Acts. 1 y 3, pág. 14. Act. 9, pág. 17. Lee y observa, pág. 18. Act. 13, pág. 23. Acts. 14 y 16, pág. 24. Acts. 17 y 19, pág. 25. Acts. 23 y 26, pág. 27. Act. 40, pág. 29. Acts. 5-7, pág. 30. Texto 1, pág. 32. Acts. 1-15, pág. 33. • Identifica los elementos de la comunicación y la estructura de textos propios de distintos ámbitos. Acts. 2 y 9, pág. 12. Acts. 1 y 3, pág. 14. Act. 9, pág. 17. Acts. 9 y 20, pág. 33. • Reconoce la intención comunicativa de diferentes textos. Act. 5, pág. 12. Acts. 12-13 y 19, pág. 13. Acts. 4-8, pág. 15. Act. 12, pág. 17. Act. 8, pág. 23. Act. 19, pág. 25. Act. 1, pág. 30. Acts. 1 y 22, pág. 33. • Interpreta y expresa la información aportada por fotografías, mapas conceptuales, tablas, esquemas... Y tú, ¿qué opinas?, pág. 9. Acts. 2 y 9, pág. 12. Act. 10, pág. 13. Acts. 1 y 3, pág. 14. Acts. 9 y 12, pág. 17. Lee y observa, pág. 18. Trucos para escribir unas normas, pág. 19. Act. 11, pág. 23. Act. 14, pág. 24. Acts. 30 y 31, pág. 29. Acts. 1 y 5, pág. 31. Acts. 1-14, pág. 33. • Emplea las TIC y otras fuentes de información. Texto 2, pág. 11. Act. 8, Saviadigital: Investiga, pág. 12. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 19. Acts. 3 y 5, pág. 21. Act. 39 Saviadigital: Practica, pág. 29. Acts. 4 y 9, Emprende, pág. 30. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 31. Act. 23, pág. 33. • Escribe, de manera planificada, textos correspondientes a diferentes tipologías. Acts. 2 y 3, pág. 14. Act. 7, pág. 15. Trucos para escribir unas normas, pág. 19. Act. 12, pág. 23. Acts. 14 y 15, pág. 24. Acts. 18 y 20, pág. 25. Act. 29, pág. 27. Act. 9, Emprende, pág. 30. Acts. 15 y 25, pág. 33. • Evalúa su proceso de expresión escrita con una matriz de autoevaluación. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 19. • Emplea distintos organizadores gráficos para estudiar y preparar sus escritos. Acts. 2 y 9, pág. 12. Trucos para escribir unas normas, pág. 19. Act. 30, pág. 29. Acts. 1, 2 y 5, pág. 31. • Interpreta y expresa, de manera escrita, los contenidos semánticos de diferentes elementos gráficos. Act. 10, pág. 13. Acts. 1 y 3, pág. 14. Act. 9, pág. 17. Act. 11, pág. 23. Act. 14, pág. 24. Acts. 1-15, pág. 33. 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Manexo de dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital sobre a normativa e o uso non normativo das palabras, e interpretación das informacións lingüísticas que proporcionan os dicionarios da lingua (gramaticais, semánticas, rexistro e uso). ▪ B3.9. Observación, reflexión e explicación do uso de conectores textuais e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais (substitucións pronominais) como léxicos (elipses e substitucións mediante sinónimos e hiperónimos). ▪ B3.10. Coñecemento dos rexistros e dos factores que inciden no uso da lingua en distintos ámbitos sociais, e valoración da importancia de utilizar o rexistro adecuado segundo as condicións da situación comunicativa. ▪ B3.11. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. ▪ B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. ▪ B3.7. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas na escritura para obter unha comunicación eficiente. 	<ul style="list-style-type: none"> • Maneja diferentes diccionarios y otras fuentes de información en diversos formatos y los emplea para resolver dudas sobre el empleo de la lengua y autoevaluarse. Act. 7, pág. 12. Act. 17, pág. 13. Acts. 1-6, pág. 21. Acts. 3, 4, 9, Emprende y 10, pág. 30. Act. 4, pág. 31. Acts. 13 y 23, pág. 33. • Identifica la existencia o no de adecuación, coherencia y cohesión en diversos textos. Acts. 7, 9, 11 y 13, pág. 23. Act. 14, pág. 24. Act. 19, pág. 25. Act. 27, pág. 27. Act. 5, pág. 30. Act. 6. • Reconoce, explica y emplea de manera adecuada los distintos tipos de procedimientos de cohesión textual y conectores. Acts. 7, 11 y 13, pág. 23. Acts. 14-16, pág. 24. Acts. 17 y 20, pág. 25. Acts. 22-29, pág. 27. Acts. 5-7, pág. 30. Act. 6, pág. 31. Acts. 14 y 24, pág. 33. • Determina el registro lingüístico, el ámbito de uso y la intención de comunicación correspondiente a diferentes textos, tanto orales como escritos. Acts. 7, 8 y 13, pág. 23. Act. 19, pág. 25. Act. 27, pág. 27. Acts. 1, 2 y 8, pág. 30. Acts. 10-12 y 21-22, pág. 33. • Reconoce y aplica las normas de acentuación en distintos enunciados. Acts. 30-43, pág. 29. Act. 12, pág. 30. Act. 7, pág. 31. • Emplea estrategias de aprendizaje para mejorar la atención. Pon atención, pág. 11. Acts. 42 y 43, pág. 29. 	
2	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. ▪ B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación. ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende el sentido global de textos orales de diversa índole. Textos 1 y 2, págs. 35-37. Act. 4, pág. 38. Act. 2, pág. 40. Act. 3, pág. 41. Act. 17, pág. 45. Lee, observa y escucha, pág. 46. Act. 42, pág. 57. • Responde adecuadamente a preguntas sobre el contenido de textos orales. Acts. 4, 9-14, págs. 38 y 39. Act. 2, pág. 40. Acts. 3 y 4, pág. 41. Acts. 17 y 18, pág. 45. • Prepara, realiza y explica, de manera oral y en grupo, una presentación de varias infografías. Trucos para preparar una conversación y Ayudas para dramatizar, pág. 47. • Evalúa su proceso de expresión oral con una matriz de autoevaluación. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 47. • Utiliza correctamente la lengua para expresar una opinión. Y tú, ¿qué opinas?, pág. 35. Acts. 14 y 	Outubro
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. ▪ B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. ▪ B2.4. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura. ▪ B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. ▪ B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. ▪ B2.8. Produción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. ▪ B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lee y comprende el sentido global de textos correspondientes a distintas tipologías y responde de manera adecuada a cuestiones sobre su contenido. Textos 1 y 3, págs. 9-11. Acts. 1-7, pág. 12. Acts. 13-19, pág. 13. Acts. 1 y 3, pág. 14. Act. 9, pág. 17. Lee y observa, pág. 18. Act. 13, pág. 23. Acts. 14 y 16, pág. 24. Acts. 17 y 19, pág. 25. Acts. 23 y 26, pág. 27. Act. 40, pág. 29. Acts. 5-7, pág. 30. Texto 1, pág. 32. Acts. 1-15, pág. 33. • Identifica los elementos de la comunicación y la estructura de textos propios de distintos ámbitos. Acts. 2 y 9, pág. 12. Acts. 1 y 3, pág. 14. Act. 9, pág. 17. Acts. 9 y 20, pág. 33. • Reconoce la intención comunicativa de diferentes textos. Act. 5, pág. 12. Acts. 12-13 y 19, pág. 13. Acts. 4-8, pág. 15. Act. 12, pág. 17. Act. 8, pág. 23. Act. 19, pág. 25. Act. 1, pág. 30. Acts. 1 y 22, pág. 33. • Interpreta y expresa la información aportada por fotografías, mapas conceptuales, tablas, esquemas... Y tú, ¿qué opinas?, pág. 9. Acts. 2 y 9, pág. 12. Act. 10, pág. 13. Acts. 1 y 3, pág. 14. Acts. 9 y 12, pág. 17. Lee y observa, pág. 18. Trucos para escribir unas normas, pág. 19. Act. 11, pág. 23. Act. 14, pág. 24. Acts. 30 y 31, pág. 29. Acts. 1 y 5, pág. 31. Acts. 1-14, pág. 33. • Emplea las TIC y otras fuentes de información. Texto 2, pág. 11. Act. 8, Saviadigital: Investiga, pág. 12. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 19. Acts. 3 y 5, pág. 21. Act. 39 Saviadigital: Practica, pág. 29. Acts. 4 y 9, Emprende, pág. 30. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 31. Act. 23, pág. 33. • Escribe, de manera planificada, textos correspondientes a diferentes tipologías. Acts. 2 y 3, pág. 14. Act. 7, pág. 15. Trucos para escribir unas normas, pág. 19. Act. 12, pág. 23. Acts. 14 y 15, pág. 24. Acts. 18 y 20, pág. 25. Act. 29, pág. 27. Act. 9, Emprende, pág. 30. Acts. 15 y 25, pág. 33. • Evalúa su proceso de expresión escrita con una matriz de autoevaluación. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 19. • Emplea distintos organizadores gráficos para estudiar y preparar sus escritos. Acts. 2 y 9, pág. 12. Trucos para escribir unas normas, pág. 19. Act. 30, pág. 29. Acts. 1, 2 y 5, pág. 31. • Interpreta y expresa, de manera escrita, los contenidos semánticos de diferentes elementos gráficos. Act. 10, pág. 13. Acts. 1 y 3, pág. 14. Act. 9, pág. 17. Act. 11, pág. 23. Act. 14, pág. 24. Acts. 1-15, pág. 33. 	

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. ▪ B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. ▪ B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. 	<p>18, pág. 39. Act. 18, pág. 45. <i>Trucos para preparar una conversación</i>, pág. 47.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Interviene oralmente en el desarrollo de las actividades del aula respetando las normas de este tipo de comunicación. <i>Trucos para preparar una conversación y Ayudas para dramatizar</i>, pág. 47. Act. 8, pág. 58. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lee y comprende el sentido global de textos de diversa tipología y responde a preguntas sobre su contenido de manera adecuada. <i>Textos 1 y 3</i>, págs. 35-37. <i>Acts. 2-7</i>, pág. 38. <i>Acts. 15-20</i>, pág. 39. <i>Acts. 7 y 8</i>, pág. 42. <i>Acts. 10-12</i>, pág. 43. <i>Lee, observa y escucha</i>, pág. 46. Act. 4, pág. 48. Act. 10, pág. 50. Act. 19, pág. 51. Act. 24, pág. 53. Act. 27, pág. 54. <i>Análisis lingüístico</i>, pág. 55. <i>Acts. 34, 38 y 41</i>, pág. 57. Act. 2, pág. 58. <i>Acts. 10-12</i>, pág. 61. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Distingue las características propias de los textos orales y escritos respectivamente, así como las funciones de la imagen en los actos comunicativos. <i>Acts. 1 y 2</i>, pág. 40. <i>Acts. 3-6</i>, pág. 41. <i>Acts. 7 y 8</i>, pág. 42. Act. 12, pág. 43. <i>Acts. 14-17 y 19</i>, pág. 45. <i>Lee, observa y escucha</i>, pág. 46. <i>Acts. 1-3</i>, pág. 59. <i>Acts. 1-5</i>, pág. 60. <i>Acts. 13-15</i>, pág. 61. 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Interpreta la información aportada por fotografías, mapas conceptuales, tablas, esquemas... <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 35. <i>Texto 3</i>, pág. 37. Act. 1, pág. 38. Act. 16, pág. 39. <i>Acts. 7 y 8</i>, pág. 42. Act. 10, pág. 43. <i>Acts. 14, 16 y 19</i>, pág. 45. <i>Lee, observa y escucha</i>, pág. 46. <i>Trucos para preparar una conversación y Ayudas para dramatizar</i>, pág. 47. Act. 6, pág. 49. Act. 25, pág. 53. <i>Acts. 33 y 37</i>, pág. 57. <i>Acts. 1 y 4</i>, pág. 58. <i>Acts. 1 y 7</i>, pág. 59. <i>Acts. 1-5</i>, pág. 60. <i>Textos 1 y 2 y acts. 1-5</i>, pág. 60, 10-16, pág. 61. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emplea las TIC y otras fuentes de información. <i>Texto 2</i>, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 37. Act. 3, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 41. <i>Acts. 1-4</i>, pág. 48. <i>Acts. 5 y 8</i>, pág. 49. Saviadigital: <i>Apéndice</i>, pág. 54. Act. Saviadigital: <i>Estudia</i>, pág. 55. Act. Saviadigital: <i>Valora lo aprendido</i>, pág. 59. ▪ Escribe, de manera planificada, textos de distintos tipos. <i>Acts. 4 y 6</i>, pág. 41. Act. 9, pág. 42. Act. 13, pág. 43. Act. 15, pág. 45. <i>Trucos para preparar una conversación</i>, pág. 47. Act. 31, pág. 54. Act. 37, pág. 57. Act. 8, pág. 58. Act. 9, pág. 60. Act. 25, pág. 61. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.8. Produción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realiza la evaluación de su proceso de expresión escrita con una matriz de autoevaluación. Act. Saviadigital: <i>Valora lo aprendido</i>, pág. 47. ▪ Elabora resúmenes de diversos textos de forma globalizada y sin parafrasear el texto correspondiente. Act. 1, pág. 38. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emplea distintos organizadores gráficos para estudiar y preparar sus escritos. Act. 16, pág. 39. Act. 10, pág. 43. Act. 15, pág. 45. <i>Acts. 6 y 7</i>, pág. 49. <i>Acts. 10 y 14</i>, pág. 50. Act. 19, pág. 51. <i>Acts. 23 y 24</i>, pág. 53. <i>Acts. 3 y 4</i>, pág. 55. <i>Acts. 33 y 44</i>, pág. 57. Act. 1, pág. 58. <i>Acts. 1, 3, 4, 6 y 7</i>, pág. 59. ▪ Expresa el significado de la información aportada por diferentes imágenes, esquemas, mapas conceptuales... Act. 1, pág. 38. Act. 16, pág. 39. Act. 10, pág. 43. <i>Acts. 14, 16 y 19</i>, pág. 45. Act. 6, pág. 49. Act. 25, pág. 53. <i>Acts. 33 y 37</i>, pág. 57. <i>Acts. 1 y 4</i>, pág. 58. <i>Acts. 1, 3 y 7</i>, pág. 59. <i>Acts. 1-5</i>, pág. 60, 10-16, pág. 61. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.1. Observación, reflexión e explicación dos valores expresivos e do uso das categorías gramaticais, con especial atención ao adxectivo, aos tipos de determinantes e aos pronomes. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Señala y clasifica, de manera correcta, distintos sustantivos según su significado y su forma de marcar la diferencia de género y de número. <i>Acts. 10-16</i>, pág. 50. <i>Acts. 31 y 32</i>, Saviadigital: <i>Práctica</i>, pág. 54. <i>Acts. 4 y 5</i>, pág. 55. Act. 2, pág. 58. Act. 6, pág. 59. Act. 6, pág. 60. Act. 18, pág. 61. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.5. Manexo de dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital sobre a normativa e o uso non normativo das palabras, e interpretación das informacións lingüísticas que proporcionan os dicionarios da lingua (gramaticais, semánticas, rexistro e uso). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Localiza los adjetivos de distintos textos y los clasifica correctamente atendiendo a su flexión de género, su significado y su grado. <i>Acts. 17-20</i>, pág. 51. <i>Acts. 31 y 32</i>, Saviadigital: <i>Práctica</i>, pág. 54. <i>Acts. 3-5 y Saviadigital: Estudia</i>, pág. 55. <i>Acts. 2 y 4</i>, pág. 58. <i>Acts. 7 y 8</i>, pág. 59. Act. 6, pág. 60. Act. 19, pág. 61. 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.6. Observación, reflexión e explicación dos límites sintácticos e semánticos da oración simple e a composta, das palabras que relacionan os grupos que forman parte desta e dos seus elementos constitutivos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reconoce diversos posesivos, demostrativos, cuantificadores, interrogativos y exclamativos, distingue sus tipos e indica, de forma correcta, si pertenecen a la categoría de pronombres, adjetivos o determinantes. <i>Acts. 23-25</i>, pág. 53. <i>Acts. 31 y 32</i>, Saviadigital: <i>Práctica</i>, pág. 54. <i>Acts. 2 y 4</i>, pág. 58. Act. 8, pág. 59. Act. 6, pág. 60. Act. 20, pág. 61. ▪ Identifica los artículos, pronombres personales y relativos en distintos enunciados, así como sus clases y funciones sintácticas. Act. 21, pág. 52. <i>Acts. 23-25</i>, pág. 53. <i>Acts. 26-32</i>, Saviadigital: <i>Práctica</i>, pág. 54. <i>Acts. 2 y 4</i>, pág. 58. Act. 8, pág. 59. Act. 6, pág. 60. 			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.7. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas na escritura para obter unha comunicación eficiente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emplea diferentes fuentes en diversos formatos para resolver dudas, practicar sobre el origen del léxico del castellano y algunas categorías gramaticales y autoevaluarse. <i>Acts. 1-4</i>, pág. 48. Saviadigital: <i>Apéndice</i> y act. Saviadigital: <i>Práctica</i>, pág. 54. <i>Acts. 3-5 y Saviadigital: Estudia</i>, pág. 55. Act. Saviadigital: <i>Valora lo aprendido</i>, pág. 59. ▪ Realiza de manera adecuada el análisis sintáctico de diversas oraciones simples. <i>Acts. 8, 9 y Saviadigital: Estudia</i>, pág. 55. 			
3	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Escucha textos orales correspondientes a diversas tipologías y entiende su sentido global. <i>Textos 1 y 2</i>, págs. 63-65. Act. 5, pág. 66. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 70. Act. 38, pág. 83. 	Outubro
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Responde adecuadamente a preguntas sobre el contenido de textos orales. <i>Acts. 1-5, 7 y 8</i>, pág. 66. <i>Acts. 9 y 11</i>, pág. 67. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Amplía su vocabulario localizando el significado de diversas palabras de significación desconocida. Act. 6, pág. 66. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica el valor de los elementos no verbales en las producciones orales. Act. 2, pág. 66. Act. 18, pág. 67. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emplea la lengua para expresar una opinión de manera correcta. <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 63. Act. 4, pág. 66. <i>Acts. 11 y 15</i>, pág. 67. Act. 5, pág. 71. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prepara una lectura dramática y la realiza en público. <i>Ayudas para la lectura dramática</i>, pág. 73. Act. 9, pág. 84. ▪ Evalúa su proceso de expresión oral por medio de una guía de autoevaluación. Act. Saviadigital: <i>Valora lo aprendido</i>, pág. 73. ▪ Interviene en actividades de grupo respetando, en todo momento, los turnos de palabra y las demás 	

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización
		<p>ou informais.</p> <ul style="list-style-type: none"> B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. B1.8. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situación reais ou imaxinarias de comunicación. 	<p>normas de cortesía de los actos de comunicación oral. <i>Trucos para escribir un texto teatral y Ayudas para la lectura dramática</i>, pág. 73. Act. 9, pág. 84.</p>	
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. B2.3. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. B2.4. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura. B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. B2.8. Produción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> Lee diversos textos correspondientes a distintas tipoloxías, comprende su sentido global y responde adecuadamente a cuestiones sobre su contenido. <i>Textos 1 y 3</i>, págs. 63-65. <i>Acts. 1-8</i>, pág. 66. <i>Acts. 9-15, 17 y 18</i>, pág. 67. <i>Acts. 1 y 2</i>, pág. 69. <i>Acts. 6 y 7</i>, pág. 71. <i>Lee y observa</i>, pág. 72. <i>Act. 9</i>, pág. 75. <i>Acts. 35 y 37</i>, pág. 83. <i>Acts. 1, 2, 6 y 10</i>, pág. 84. <i>Acts. 1-4</i>, pág. 86. <i>Acts. 12-13</i>, pág. 87. Identifica los elementos de la narración, los tipos de descripción y sus respectivos rasgos lingüísticos en diferentes textos. <i>Acts. 1, 2, 7 y 8</i>, pág. 66. <i>Acts. 12-14, 17 y 18</i>, pág. 67. <i>Acts. 1 y 2</i>, pág. 69. <i>Act. Saviadigital: Observa</i>, pág. 70. <i>Acts. 6 y 7</i>, pág. 71. <i>Acts. 1 y 2</i>, pág. 84. <i>Act. 12</i>, pág. 87. Entiende y expresa la información aportada por fotografías, esquemas, mapas conceptuales, tablas... <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 63. <i>Act. 1</i>, pág. 66. <i>Acts. 12, 16 y 17</i>, pág. 67. <i>Acts. 2 y 4</i>, pág. 69. <i>Act. 5</i>, pág. 71. <i>Act. 17</i>, pág. 77. <i>Acts. 33 y 36</i>, pág. 83. <i>Acts. 2-4</i>, pág. 85. <i>Acts. 1-5</i>, pág. 86. Amplía sus conocimientos utilizando las TIC y otras fuentes de información. <i>Texto 2</i>, <i>Saviadigital: Observa</i>, pág. 65. <i>Act. Saviadigital: Observa</i>, pág. 70. <i>Act. Saviadigital: Valora lo aprendido</i>, pág. 73. <i>Acts. 1 y 2</i>, pág. 74. <i>Act. 5</i>, pág. 75. <i>Acts. 28 y Saviadigital: Practica</i>, pág. 80. <i>Act. Saviadigital: Estudia</i>, pág. 81. <i>Acts. 8 y Saviadigital: Practica</i>, pág. 84. <i>Act. Saviadigital: Valora lo aprendido</i>, pág. 85. Planifica y escribe textos pertenecientes a diferentes tipoloxías. <i>Acts. 3 y 4</i>, pág. 69. <i>Act. 6</i>, pág. 71. <i>Trucos para escribir un texto teatral</i>, pág. 73. <i>Act. 30</i>, pág. 80. <i>Act. 36</i>, pág. 83. <i>Act. 7</i>, pág. 84. <i>Acts. 11 y 17</i>, pág. 87. Evalúa su proceso de expresión escrita con una guía de autoevaluación. <i>Act. Saviadigital: Valora lo aprendido</i>, pág. 73. Resume textos de manera global y sin parafrasearlos. <i>Act. 1</i>, pág. 86. Elabora diversos organizadores gráficos para preparar sus escritos y estudiar. <i>Acts. 12 y 17</i>, pág. 67. <i>Act. 2</i>, pág. 69. <i>Trucos para escribir un texto teatral</i>, pág. 73. <i>Act. 26</i>, pág. 79. <i>Acts. 33 y 36</i>, pág. 83. <i>Acts. 1, 3, 5 y 9</i>, pág. 84. <i>Acts. 1-4</i>, pág. 85. <i>Acts. 8, 9 y 14</i>, pág. 87. Comprende y expresa el contenido semántico aportado por distintos elementos gráficos. <i>Act. 1</i>, pág. 66. <i>Acts. 12, 16 y 17</i>, pág. 67. <i>Acts. 2 y 4</i>, pág. 69. <i>Act. 5</i>, pág. 71. <i>Act. 17</i>, pág. 77. <i>Acts. 33 y 36</i>, pág. 83. <i>Acts. 2-4</i>, pág. 85. <i>Acts. 1-5</i>, pág. 86. 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Manexo de dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital sobre a normativa e o uso non normativo das palabras, e interpretación das informacións lingüísticas que proporcionan os dicionarios da lingua (gramaticais, semánticas, rexistro e uso). B3.2. Observación, reflexión e explicación dos valores expresivos e do uso das formas verbais en textos con diferente intención comunicativa. B3.1. Observación, reflexión e explicación dos valores expresivos e do uso das categorías gramaticais, con especial atención ao adxectivo, aos tipos de determinantes e aos pronomes. B3.6. Observación, reflexión e explicación dos límites sintácticos e semánticos da oración simple e a composta, das palabras que relacionan os grupos que forman parte desta e dos seus elementos constitutivos. B3.11. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. B3.7. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas na escritura para obter unha comunicación eficiente. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifica el significado de las desinencias verbales en distintos verbos. <i>Acts. 10 y 11</i>, pág. 76. <i>Act. 3</i>, pág. 84. <i>Act. 6</i>, pág. 87. Clasifica diferentes verbos según su naturaleza. <i>Acts. 14-17</i>, pág. 77. <i>Act. 22</i>, pág. 78. <i>Act. 30</i>, pág. 80. <i>Act. 4</i>, pág. 81. <i>Act. 4</i>, pág. 85. <i>Acts. 7-9</i>, pág. 87. Distingue perífrasis y locuciones verbales y señala correctamente sus correspondientes significados. <i>Acts. 18-22</i>, pág. 78. <i>Act. 4</i>, pág. 81. <i>Act. 4</i>, pág. 85. Clasifica adverbios, interjecciones y locuciones adverbiales e interjectivas según su significado. <i>Acts. 23-26</i>, pág. 79. <i>Act. 30</i>, pág. 80. <i>Acts. 1, 6 y 7</i>, pág. 84. <i>Act. 5</i>, pág. 85. <i>Act. 15</i>, pág. 87. Analiza preposiciones, conjunciones y locuciones preposicionales y conjuntivas de manera adecuada. <i>Acts. 27-30</i>, pág. 80. <i>Acts. 6 y 7</i>, pág. 84. <i>Act. 5</i>, pág. 85. <i>Act. 15</i>, pág. 87. Realiza de manera adecuada el análisis sintáctico de diversas oraciones simples. <i>Acts. 8, 9 y Saviadigital: Estudia</i>, pág. 81. Pone en práctica, de manera correcta, las normas sobre el empleo de <i>b/v</i>, <i>ll/y</i> y <i>h</i> en distintos enunciados. <i>Acts. 31-38</i>, pág. 83. <i>Acts. 4, 8 y Saviadigital: Practica</i>, pág. 84. <i>Act. 6</i>, pág. 85. Emplea estrategias de aprendizaje para mejorar la atención. <i>Pon atención</i>, pág. 65 y <i>act. 39</i>, pág. 83. 	
4	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación. B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. B1.8. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situación reais ou imaxinarias de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> Escucha con atención diferentes textos orales y entiende su sentido global. <i>Textos 1 y 2</i>, págs. 89-90. <i>Comentario de Una cruda verdad</i>, pág. 97. <i>Comentario de Rima LXVI</i>, pág. 103. <i>Comentario de El poder de la seducción</i>, pág. 109. <i>Act. Saviadigital: Observa</i>, pág. 112. <i>Acts. 62 y Saviadigital: Observa</i>, pág. 115. <i>Comentario de Los tormentos de don Fermín</i>, pág. 117. <i>Act. 14</i>, pág. 121. Responde, de manera adecuada, a preguntas sobre el contenido de textos orales de intención literaria y analiza algunos procedimientos literarios presentes en ellos. <i>Acts. 1-7, 10, 11 y 14-16</i>, pág. 91. <i>Acts. 1-3, 6 y 7</i>, pág. 97. <i>Acts. 1-3 y 5-7</i>, pág. 103. <i>Acts. 1, 2, 6 y 8</i>, pág. 109. <i>Acts. 62 y Saviadigital: Observa</i>, pág. 115. <i>Acts. 1-5</i>, pág. 117. <i>Act. 14</i>, pág. 121. Analiza el significado de elementos no verbales presentes en textos orales. <i>Act. Saviadigital: Observa</i>, pág. 112. <i>Acts. 62 y Saviadigital: Observa</i>, pág. 115. Participa en actividades grupales atendiendo a las normas de cortesía propias de este tipo de actos de comunicación. <i>Act. 63</i>, pág. 115. <i>Act. 6</i>, pág. 117. <i>Trucos para escribir y Trucos para hacer un corto</i>, pág. 119. Elabora y realiza presentaciones de tipo oral. <i>Investiga</i>, pág. 121. Prepara y realiza un corto documental sobre su entorno social. <i>Trucos para escribir y Trucos para hacer un corto</i>, pág. 119. Utiliza correctamente la lengua para expresar una opinión. <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 89. <i>Act. 3</i>, pág. 94. <i>Act. 10</i>, pág. 95. <i>Act. 14</i>, pág. 96. <i>Act. 21</i>, pág. 101. <i>Act. 10</i>, pág. 103. <i>Act. 40</i>, pág. 107. <i>Act. 63</i>, pág. 115. <i>Act. 6</i>, pág. 117. <i>Acts. 5 y 6</i>, pág. 118. Interviene en actividades en grupo, manifestando sus puntos de vista y respetando las opiniones ajenas. <i>Act. 63</i>, pág. 115. <i>Act. 6</i>, pág. 117. <i>Trucos para escribir y Trucos para hacer un corto</i>, pág. 119. 	Nov. Dec.

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita.	<ul style="list-style-type: none"> Lee y comprende el sentido global de textos literarios de distinta índole y responde adecuadamente a preguntas sobre su contenido. Textos 1 y 2, págs. 89-90. Acts. 1-7, 10-12 y 14-16, pág. 91. Act. 1, pág. 93. Act. 2, pág. 94. Acts. 4-9, pág. 95. Acts. 12 y 13, pág. 96. Acts. 1-9, pág. 97. Mira en tu Antología, pág. 99. Acts. 15 y Saviadigital: Descubre y lee, pág. 100. Acts. 16-20, pág. 101. Acts. 23-27, pág. 102. Acts. 1-7, pág. 103. Acts. 30-32, pág. 104. Act. 33, pág. 105. Act. Saviadigital: Descubre y lee, pág. 106. Acts. 34-39, pág. 107. Acts. 42 y 43, pág. 108. Acts. 46-47, pág. 111. Acts. 48, 49 y Mira en tu Antología, pág. 112. Acts. 50-55, pág. 113. Acts. 57, 58 y Saviadigital: Descubre y lee, pág. 114. Acts. 59 y 60, pág. 115. Acts. 64-67, pág. 116. Acts. 1-5, pág. 117. Act. 8, pág. 120. Acts. 15 y Saviadigital: Descubre y lee, pág. 121. Distingue los rasgos propios de textos pertenecientes a la literatura neoclásica, romántica y realista. Act. 8, pág. 97. Act. 15, pág. 100. Acts. 27 y Saviadigital: Observa, pág. 102. Acts. 8-10, pág. 103. Act. 32, pág. 104. Act. Saviadigital: Descubre y lee, pág. 106. Acts. 34 y 39, pág. 107. Acts. 43 y 44, pág. 108. Act. 7, pág. 109. Act. 47, pág. 111. Act. 48, pág. 112. Act. 61, pág. 115. Act. 66, pág. 116. Act. 5, pág. 117. Act. 4, pág. 118. Acts. 4-6 y 8, pág. 120. Act. 15, pág. 121. Comprende la información aportada por fotografías, mapas conceptuales, tablas, esquemas... Acts. 1, 3 y 12, pág. 91. Act. Saviadigital: Observa, pág. 112. Acts. 62 y Saviadigital: Observa, pág. 115. Una nueva sociedad, 1.º Observa y act. 2, pág. 118. Trucos para escribir y Trucos para hacer un corto, pág. 119. Act. 1, pág. 120. Emplea las TIC y otras fuentes para recabar información. Act. 9, pág. 91. Mira en tu Antología, pág. 99. Saviadigital: Descubre y lee, pág. 100. Acts. 27 y Saviadigital: Observa, pág. 102. Act. 9, pág. 103. Act. 30, pág. 104. Act. Saviadigital: Descubre y lee, pág. 106. Act. Saviadigital: Observa y Mira en tu Antología, pág. 112. Act. Saviadigital: Descubre y lee, pág. 114. Acts. 62 y Saviadigital: Observa, pág. 115. Act. Saviadigital: Descubre y lee, Valora lo aprendido e Investiga, pág. 121. Escribe textos de diferentes tipos de forma planificada. Act. 11, pág. 95. Act. 9, pág. 97. Act. 22, pág. 101. Act. 29, pág. 102. Act. 11, pág. 103. Act. 41, pág. 107. Act. 56, pág. 113. Trucos para escribir, pág. 119. Realiza esquemas y mapas conceptuales y explica por escrito el significado de los elementos visuales que pueden aparecer en los textos. Acts. 62 y Saviadigital: Observa, pág. 115. Una nueva sociedad, 1.º Observa y act. 2, pág. 118. Acts. 1 y 2, pág. 120. Act. 12, pág. 121. Redacta el resumen de diversos textos u obras literarias de forma globalizada y sin parafrasearlos. Act. 40, pág. 107. Act. 1, pág. 109. Act. 1, pág. 117. Investiga, 2.º, pág. 121. Elabora un guion para la realización de un corto documental sobre su entorno social. Trucos para escribir, pág. 119. Prepara una presentación sobre una leyenda de su zona. Investiga, pág. 121. 	
		B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral.		
		B2.3. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos narrativos, descriptivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados.		
		B2.4. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura.		
		B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información.		
		B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión.		
		B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descriptivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados.		
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	B3.4. Observación, reflexión e explicación dos niveis de significado de palabras e expresións no discurso oral ou escrito.	<ul style="list-style-type: none"> Reconoce el contenido semántico de diferentes términos y expresiones. Acts. 6 y 13, pág. 91. Act. 7, pág. 103. Act. 45, pág. 108. Act. 55, pág. 113. Acts. 59 y 60, pág. 115. Act. 9, pág. 120. Utiliza diversas fuentes de información en distintos formatos para resolver sus dudas acerca del empleo de la lengua. Act. 13, pág. 91. Act. 30, pág. 104. Act. 45, pág. 108. 	
		B3.5. Manexo de dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital sobre a normativa e o uso non normativo das palabras, e interpretación das informacións lingüísticas que proporcionan os dicionarios da lingua (gramaticais, semánticas, rexistro e uso).		
	Bloque 4: Educación literaria	B4.2. Aproximación ás obras máis representativas da literatura española desde o século XVIII aos nosos días a través da lectura e a explicación de fragmentos significativos e, de ser o caso, obras completas. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende y analiza textos pertenecientes a la producción literaria del siglo XVIII, el Romanticismo y el Realismo o relacionados con estos movimientos literarios. Acts. 1-7, 10-12 y 14-16, pág. 91. Act. 1, pág. 93. Act. 2, pág. 94. Acts. 4-9, pág. 95. Acts. 12 y 13, pág. 96. Acts. 1-9, pág. 97. Act. 15, pág. 100. Acts. 16-20, pág. 101. Acts. 23-27, pág. 102. Acts. 1-10, pág. 103. Acts. 31 y 32, pág. 104. Act. 33, pág. 105. Acts. 34-39, pág. 107. Acts. 42-44, pág. 108. Acts. 1-8, pág. 109. Acts. 46 y 47, pág. 111. Acts. 48 y 49, pág. 112. Acts. 50-55, pág. 113. Acts. 57 y 58, pág. 114. Acts. 59-61, pág. 115. Acts. 64-67, pág. 116. Acts. 1-5, pág. 117. Act. 8, pág. 120. Establece relaciones entre distintos fragmentos literarios neoclásicos, románticos y realistas y otras manifestaciones artísticas, tanto de la época como actuales. Act. 28, pág. 102. Act. 40, pág. 107. Act. 62, pág. 115. Una nueva sociedad, pág. 118. Relaciona la realidad reflejada en las producciones literarias del Neoclasicismo, el Romanticismo y el Realismo con la actual. Act. 8, pág. 91. Act. 3, pág. 94. Act. 10, pág. 95. Act. 14, pág. 96. Act. 21, pág. 101. Act. 40, pág. 107. Act. 56, pág. 113. Act. 63, pág. 115. Una nueva sociedad, pág. 118. Escribe textos de intención literaria atendiendo a las características propias del género correspondiente. Act. 11, pág. 95. Act. 22, pág. 101. Act. 29, pág. 102. Act. 41, pág. 107. Trucos para escribir, pág. 119. Emplea diversas fuentes de información para la comprensión y elaboración de textos. Act. 9, pág. 91. Act. Saviadigital: Descubre y lee, pág. 100. Act. 27, pág. 102. Act. 9, pág. 103. Act. 30, pág. 104. Act. Saviadigital: Descubre y lee, pág. 106. Act. Saviadigital: Observa y Mira en tu Antología, pág. 112. Act. Saviadigital: Descubre y lee, pág. 114. Acts. 62 y Saviadigital: Observa, pág. 115. Act. Saviadigital: Descubre y lee e Investiga, pág. 121. Reconoce y corrige errores en su aprendizaje sobre la literatura del siglo XVIII, el Romanticismo y el Realismo con una autoevaluación interactiva. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 121. 	
B4.3. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos do século XX, utilizando as convencións formais do xénero seleccionado e con intención lúdica e creativa.				
B4.4. Consulta de fontes de información variadas para a realización de traballos e a cita adecuada destas.				
B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura.				
		Obra de lectura xuvenil avaliable. Vid. cadro do apartado 2.6.6	X	

* As unidades didácticas coinciden coa numeración dos temas do libro de texto empregado neste curso.

** Incluímos estes indicadores-descriptores como localización específica en cada unha das unidades do libro de texto dos contidos curriculares.

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización
5	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. ▪ B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación. ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. ▪ B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. ▪ B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. ▪ B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. ▪ B1.8. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situación reais ou imaxinarias de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Escucha y comprende el significado global de mensajes orales de distintas tipologías. Texto 1, págs. 123-124. Act. 5, pág. 126. Act. 3, pág. 131. Act. 9, pág. 133. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 137. Act. 31, pág. 143. ▪ Contesta a cuestiones acerca del contenido de textos orales de manera adecuada. Acts. 2-7, pág. 126. Act. 3, pág. 131. Act. 9, pág. 133. ▪ Localiza el significado de distintos términos y expresiones de significado desconocido, incrementando así su vocabulario. Act. 8, pág. 126. ▪ Determina el valor de los elementos no verbales en las producciones orales. Act. 5, pág. 126. ▪ Expresa una opinión empleando la lengua de manera correcta. Y tú, ¿qué opinas?, pág. 123. Act. 11, pág. 127. Act. 11, pág. 133. Act. 4, pág. 144. Act. 13, pág. 147. ▪ Prepara y expone en público, de manera adecuada, una presentación oral sobre una infografía. Ayudas para presentar la infografía, pág. 135. ▪ Realiza la evaluación de su proceso de expresión oral a través de una guía de autoevaluación. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 135. ▪ Respeta los turnos de palabra y las demás normas de cortesía de los actos de comunicación cuando participa en actividades de grupo. Act. 7, pág. 131. Trucos para hacer una infografía y Ayudas para presentar la infografía, pág. 135. Act. 10, pág. 144. 	Xaneiro
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. ▪ B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. ▪ B2.3. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. ▪ B2.4. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura. ▪ B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. ▪ B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. ▪ B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. ▪ B2.8. Produción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. ▪ B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lee y entiende el sentido general de textos pertenecientes a diversas tipologías. Textos 1-3, págs. 123-125. Acts. 1 y 2, y Saviadigital: Observa, pág. 129. Acts. 8 y 10, pág. 133. Lee y observa, pág. 134. Act. 8, pág. 137. Act. 10, pág. 139. Act. 19, pág. 140. Análisis lingüístico, pág. 141. Acts. 24, 27 y 30, pág. 143. Acts. 1 y 7, pág. 144. Texto 1, pág. 146. Texto 2, pág. 147. ▪ Responde, de forma adecuada, a cuestiones sobre el contenido de diferentes textos. Acts. 1-8, pág. 126. Acts. 10-17, pág. 127. Act. 6, pág. 131. Acts. 8 y 10, pág. 133. Acts. 4-6, pág. 141. Act. 1, pág. 144. Acts. 1, 4, 12 y 13, pág. 147. ▪ Reconoce los textos prescriptivos, y diferencia sus tipos y sus respectivos rasgos lingüísticos. Act. 4, pág. 126. Acts. 10 y 13-17, pág. 127. Acts. 1 y 2, pág. 129. Acts. 3-6, pág. 131. Acts. 8-10, pág. 133. Acts. 1, 2 y 7, pág. 144. Act. 1, pág. 145. Acts. 14-16, pág. 147. ▪ Comprende la información que aportan esquemas, mapas conceptuales, fotografías, tablas... Y tú, ¿qué opinas?, pág. 123. Textos 2 y 3, pág. 125. Acts. 1 y 3, pág. 126. Acts. 12, 13 y 16, pág. 127. Acts. 1 y 2, pág. 129. Act. 4, pág. 131. Act. 8, pág. 137. Act. 15, pág. 140. Act. 2, pág. 144. Acts. 1 y 2, pág. 145. Texto 1, pág. 146. Texto 2 y acts. 4, 5, 12 y 13, pág. 147. ▪ Emplea las TIC y otras fuentes de información para ampliar sus conocimientos. Act. 8, pág. 126. Acts. 9 y Saviadigital: Investiga, pág. 127. Acts. 2 y Saviadigital: Observa, pág. 129. Trucos para hacer una infografía, pág. 135. Act. Saviadigital: Observa, pág. 137. Act. Saviadigital: Apéndice, pág. 138. Acts. 20 y Saviadigital: Práctica, pág. 140. Act. Saviadigital: Estudia, pág. 141. Acts. 9 y Saviadigital: Práctica, pág. 144. Act. Saviadigital: Descubre y lee y Valora lo aprendido, pág. 145. ▪ Planifica y escribe textos correspondientes a distintas tipologías. Act. 14, pág. 127. Acts. 1 y 2, y Saviadigital: Observa, pág. 129. Act. 7, pág. 131. Trucos para hacer una infografía, pág. 135. Act. 29, pág. 143. Acts. 10 y 11, pág. 144. Acts. 6, 11 y 18, pág. 147. ▪ Emplea una guía de autoevaluación para evaluar su proceso de expresión escrita. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 135. ▪ Utiliza organizadores gráficos diferentes para estudiar y preparar sus escritos. Acts. 1 y 3, pág. 126. Acts. 12, 13 y 16, pág. 127. Acts. 2 y Saviadigital: Observa, pág. 129. Act. 5, pág. 131. Act. 8, pág. 133. Trucos para hacer una infografía, pág. 135. Acts. 18 y 19, pág. 140. Acts. 3 y 8, pág. 141. Act. 3, pág. 144. Acts. 1-3 y 5, pág. 145. Act. 10, pág. 147. ▪ Entiende y expone el significado aportado por elementos gráficos distintos. Act. 1, pág. 129. Act. 6, pág. 131. Acts. 8 y 10, pág. 133. Trucos para hacer una infografía y Ayudas para presentar la infografía, pág. 135. Act. 8, pág. 137. Act. 15, pág. 140. Act. 2, pág. 144. Acts. 4, 5, 12 y 13, pág. 147. 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.3. Observación, reflexión e explicación do uso expresivo dos prefixos e sufixos, recoñecendo os que teñen orixe grega e latina, explicando o significado que lle achegan á raíz léxica e a súa capacidade para a formación e a creación de novas palabras. ▪ B3.6. Observación, reflexión e explicación dos límites sintácticos e semánticos da oración simple e a composta, das palabras que relacionan os grupos que forman parte desta e dos seus elementos constitutivos. ▪ B3.11. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. ▪ B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. ▪ B3.7. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas na escritura para obter unha comunicación eficiente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analiza la estructura morfológica de distintas palabras y señala correctamente su proceso de formación. Acts. 2, 3, 5 y 7-9, pág. 137. Act. 2, pág. 141. Acts. 6 y 8, pág. 144. Acts. 7 y 8, pág. 147. ▪ Escribe palabras que atienden a un determinado proceso de formación. Act. 12, pág. 127. Act. 1, pág. 136. Acts. 4 y 6, pág. 137. Act. 6, pág. 144. ▪ Analiza sintácticamente diferentes grupos sintácticos y oraciones simples de manera adecuada. Acts. 10, 13 y 14, pág. 139. Acts. 15 y 17-20, pág. 140. Acts. 3 y 8, pág. 141. Acts. 1, 3 y 5, pág. 144. Act. 5, pág. 145. Acts. 9 y 10, pág. 147. ▪ Crea grupos sintácticos y oraciones simples que responden a una estructura determinada. Acts. 11 y 12, pág. 139. Act. 16, pág. 140. ▪ Conoce y aplica con corrección las reglas ortográficas sobre el empleo de las letras mayúsculas y minúsculas. Acts. 21-31, pág. 143. Acts. 4, 5 y 9, y Saviadigital: Práctica, pág. 144. Act. 6, pág. 145. ▪ Mejora su atención por medio del empleo de diversas estrategias de aprendizaje. Pon atención, pág. 125. 	
6	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. ▪ B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación. ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Escucha diferentes textos orales correspondientes a distintas tipologías y responde a preguntas sobre su contenido. Textos 1 y 3, págs. 149-151. Acts. 1-4 y 7, pág. 152. Acts. 15-21, pág. 153. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 158. Act. 63, pág. 173. ▪ Determina el significado de términos y expresiones de contenido semántico desconocido ampliando su bagaje léxico. Act. 6, pág. 152. ▪ Comprende la información transmitida por los diferentes participantes en actividades grupales y conversaciones espontáneas y su intención comunicativa. Act. 17, pág. 153. Act. 6, pág. 155. Act. 8, pág. 174. ▪ Reconoce el valor de los elementos prosódicos y no verbales presentes en diversos mensajes orales. 	Xaneiro

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización
7	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	necesarias para a produción de textos orais.	Act. 5, pág. 152. Act. 18, pág. 153. Act. Saviadigital: Observa, pág. 158.	
		<ul style="list-style-type: none"> B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. B1.8. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situación reais ou imaxinarias de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> Expresa una opinión empleando la lengua de manera correcta. <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 149. Act. 4, pág. 152. Acts. 12, 17 y 18, pág. 153. Planifica el contenido de una conferencia y lo elabora de forma coherente. Trucos para preparar tu conferencia, pág. 159. Expone una conferencia de manera oral en público, prestando especial atención a los aspectos prosódicos y no verbales. Ayudas para impartir tu conferencia, pág. 159. Emplea una guía de autoevaluación para evaluar su proceso de expresión oral. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 159. Participa en actividades grupales y en conversaciones espontáneas respetando los turnos de palabra y otras normas de cortesía propias de los actos de comunicación oral. Act. 17, pág. 153. Act. 6, pág. 155. Act. 8, pág. 174. 	
		<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. B2.3. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. B2.4. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura. B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> Realiza la lectura comprensiva de textos propios de diferentes ámbitos de uso y tipologías, con especial atención a los expositivos. Textos 1 y 2, págs. 149-151. Acts. 1 y 6, pág. 155. Acts. 8, 9, 11 y 12, pág. 157. Lee y observa, pág. 158. Acts. 8, 9 y 12, pág. 161. Act. 28, pág. 165. Act. 38, pág. 167. Act. 39, pág. 168. Análisis lingüístico, pág. 171. Act. 62, pág. 173. Acts. 1, 2 y 9, pág. 174. Texto 1, pág. 176. Texto 2, pág. 177. Expresa correctamente las respuestas a preguntas sobre el contenido de textos diversos. Acts. 1-5 y 7-9, pág. 152. Acts. 10, 11 y 15-21, pág. 153. Act. 1, pág. 174. Acts. 1-6 y 9, pág. 176. Acts. 16-18, pág. 177. Distingue el significado de diferentes términos y expresiones presentes en los textos. Act. 6, pág. 152. Acts. 10, 11 y 13, pág. 153. Act. 6, pág. 171. Acts. 62 y 63, pág. 173. Entiende el contenido de esquemas, mapas conceptuales, fotografías, tablas... Texto 2, pág. 151. Acts. 2 y 6, pág. 152. Acts. 11 y 15, pág. 153. Acts. 9 y 10, pág. 157. Lee y observa, pág. 158. Trucos para preparar tu conferencia, pág. 159. Act. 12, pág. 161. Act. 27, pág. 165. Act. 39, pág. 168. Act. 54, pág. 173. Acts. 1 y 3, pág. 175. Texto 1 y act. 8, pág. 176. Texto 2 y act. 20, pág. 177. Incrementa sus conocimientos por medio del manejo de las TIC y demás fuentes de información. Texto 3, pág. 151. Act. 7, pág. 152. Act. 19, pág. 153. Act. 6, pág. 155. Act. 9, pág. 157. Act. Saviadigital: Observa, pág. 158. Trucos para preparar tu conferencia, pág. 159. Act. Saviadigital: Apéndice, pág. 166. Act. Saviadigital: Observa, pág. 169. Act. Saviadigital: Estudia, pág. 171. Acts. 3 y Saviadigital: Práctica, pág. 174. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 175. Escribe textos propios de tipologías y ámbitos de uso diversos, llevando a cabo la organización previa. Trucos para preparar tu conferencia, pág. 159. Act. 8, pág. 174. Acts. 15 y 27, pág. 177. Evalúa su proceso de expresión escrita por medio de una guía de autoevaluación. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 159. Estudia y planifica sus escritos empleando distintos organizadores gráficos. Act. 6, pág. 152. Acts. 11 y 15, pág. 153. Act. 10, pág. 157. Lee y observa, pág. 158. Trucos para preparar tu conferencia, pág. 159. Acts. 14 y 17, pág. 163. Act. 28, pág. 165. Act. 48, pág. 170. Act. 63, pág. 173. Acts. 4 y 5, pág. 174. Acts. 1, 3 y 5, pág. 175. Acts. 10 y 22, pág. 177. Expresa el contenido de elementos gráficos diversos. <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 149. Act. 2, pág. 152. Act. 11, pág. 153. Act. 9, pág. 157. Act. 27, pág. 165. Act. 8, pág. 176. Act. 20, pág. 177. 	
Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Observación, reflexión e explicación do uso expresivo dos prefixos e sufixos, recoñecendo os que teñen orixe grega e latina, explicando o significado que lle achegan á raíz léxica e a súa capacidade para a formación e a creación de novas palabras. 	<ul style="list-style-type: none"> Reconoce los prefijos y sufijos de diferentes palabras e indica correctamente sus respectivos significados. Acts. 1-6, pág. 160. Acts. 7-12, pág. 161. Act. 2, pág. 175. Act. 14, pág. 177. Identifica los textos expositivos, distingue sus clases y sus tipos de estructura. Act. 21, pág. 153. Acts. 1-3, 6 y 7, pág. 155. Acts. 8-12, pág. 157. Act. 2, pág. 174. Act. 13, pág. 177. Localiza y explica, de manera adecuada, los rasgos lingüísticos correspondientes a diversos textos expositivos. Acts. 4-6, pág. 155. Act. 10, pág. 157. 		
	<ul style="list-style-type: none"> B3.8. Observación, reflexión, explicación e uso dos trazos característicos que permiten diferenciar e clasificar os xéneros textuais, con especial atención aos discursos expositivos e argumentativos. 	<ul style="list-style-type: none"> Reconoce las estructuras oracionales simples y diferencia sus clases en función de la intención del hablante, la naturaleza del verbo y la participación del sujeto. Acts. 13-20, pág. 163. Acts. 21-28, pág. 165. Acts. 1 y 4-6, pág. 174. Act. 3, pág. 175. Acts. 10, 11, 21 y 24, pág. 177. Analiza sintácticamente diferentes grupos sintácticos y oraciones simples de manera adecuada. Acts. 29 y 32, pág. 166. Acts. 33-35 y 38, pág. 167. Acts. 39, 40 y 42, pág. 168. Acts. 45 y 47, pág. 169. Acts. 48 y 50, pág. 170. Acts. 8-10, pág. 171. Acts. 1, 3, Saviadigital: Práctica, 5, 6 y 9, pág. 174. Acts. 12, 23 y 25, pág. 177. Crea grupos sintácticos y oraciones simples que responden a una estructura determinada. Act. 20, pág. 163. Acts. 23, 26 y 27, pág. 165. Acts. 30 y 31, pág. 166. Acts. 36 y 37, pág. 167. Act. 41, pág. 168. Acts. 43, 44 y 46, pág. 169. Act. 49, pág. 170. Act. 1, pág. 174. Indica el significado preciso de cada término, lo emplea de manera correcta en función del contexto en el que se encuentra y lo relaciona con sinónimos y antónimos adecuadamente. Act. 6, pág. 152. Act. 13, pág. 153. Acts. 51-60, 62 y 63, pág. 173. Acts. 4 y 8, pág. 174. Act. 6, pág. 175. Emplea diversas estrategias de aprendizaje para desarrollar su capacidad de atención. Pon atención, pág. 151. 		
	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Observación, reflexión e explicación dos límites sintácticos e semánticos da oración simple e a composta, das palabras que relacionan os grupos que forman parte desta e dos seus elementos constitutivos. 			
	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Observación, reflexión e explicación dos niveis de significado de palabras e expresións no discurso oral ou escrito. 			
7	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. 	<ul style="list-style-type: none"> Escucha mensajes orales propios de diferentes tipologías y contesta a cuestiones acerca de su contenido. Textos 1-3, págs. 179-181. Acts. 1-6 y 8, pág. 182. Acts. 9-11, 15, 16, 19 y 20, pág. 183. Act. 21, pág. 192. Act. Saviadigital: Observa, pág. 193. Act. 42, pág. 205. Texto 2 y acts. 17 y 19, pág. 209. Incrementa su vocabulario comprendiendo el significado de diversas palabras y expresiones cuyo contenido semántico le era desconocido. Act. 7, pág. 182. Act. 13, pág. 183. Act. 21, pág. 192. Interpreta adecuadamente la información e intención transmitida por los distintos participantes en debates, actividades grupales y conversaciones espontáneas. Act. 12, pág. 189. Act. 19, pág. 191. Act. 22, pág. 192. Debatir con respeto, págs. 193-194. Trucos para preparar un buen debate y Ayudas para llevar a cabo un buen debate, pág. 195. Act. 10, pág. 206. Comprende la conveniencia de la adecuada gestión de los tiempos y del empleo correcto de los elementos prosódicos y no verbales en los discursos orales. Debatir con respeto, págs. 193-194. Ayudas para llevar a cabo un buen debate, pág. 195. Utiliza la lengua con corrección para expresar opiniones. <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 179. Act. 6, pág. 	Xaneiro Febreiro
		<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. 		

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización
		<ul style="list-style-type: none"> B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. B1.8. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situación reais ou imaxinarias de comunicación. 	<p>182. Acts. 12, 14, Saviadigital: <i>Investiga</i>, 19 y 20, pág. 183. Act. 6, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 187. Act. 12, pág. 189. Act. 13, pág. 190. Acts. 17-19, pág. 191. Acts. 20, 22 y 26, pág. 192.</p> <ul style="list-style-type: none"> Interviene en un debate en público, con un adecuado empleo de los elementos de la comunicación no verbal y de los aspectos prosódicos. <i>Debatir con respeto</i>, págs. 193-194. <i>Trucos para preparar un buen debate y Ayudas para llevar a cabo un buen debate</i>, pág. 195. Evalúa sus producciones orales mediante una guía de autoevaluación. Act. Saviadigital: <i>Valora lo aprendido</i>, pág. 195. Lleva a cabo intervenciones orales formales planificando su contenido y realización previamente. <i>Debatir con respeto</i>, págs. 193-194. <i>Trucos para preparar un buen debate y Ayudas para llevar a cabo un buen debate</i>, pág. 195. Respeto los turnos de palabra y las demás normas de cortesía en las actividades grupales y conversaciones espontáneas en las que participa. Act. 12, pág. 189. Act. 19, pág. 191. Act. 22, pág. 192. <i>Debatir con respeto</i>, págs. 193-194. <i>Trucos para preparar un buen debate y Ayudas para llevar a cabo un buen debate</i>, pág. 195. Act. 10, pág. 206. Realiza el análisis de las características de diversos debates en los medios de comunicación. Acts. 21 y 24, pág. 192. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 193. 	
		<p>Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir</p> <ul style="list-style-type: none"> B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. B2.3. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. B2.8. Produción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> Lee, de manera comprensiva, textos argumentativos y pertenecientes a otras tipologías y ámbitos de uso. Texto 1, págs. 179-180. Acts. 3, Saviadigital: <i>Observa</i>, y 4, pág. 185. Acts. 6, Saviadigital: <i>Observa</i>, y 7, pág. 187. Act. 10, pág. 188. Acts. 13 y 16, pág. 190. Act. 11, pág. 199. Act. 24, pág. 201. <i>Análisis lingüístico</i>, pág. 203. Acts. 36 y 41, pág. 205. Acts. 1, 6, 7 y 11, pág. 206. Texto 1, pág. 208. Responde a cuestiones acerca del contenido de diferentes textos. Acts. 1-6 y 8, pág. 182. Acts. 9-13 y 15-20, pág. 183. Acts. 1-3, Saviadigital: <i>Observa</i>, y 4, pág. 185. Acts. 5-7, pág. 187. Act. 10, pág. 188. Act. 11, pág. 189. Acts. 13, 14 y 16, pág. 190. Acts. 1, 7 y 11, pág. 206. Acts. 1-5, pág. 208. Entiende el significado de palabras y expresiones contenidas en textos diversos. Act. 7, pág. 182. Act. 13, pág. 183. Acts. 5 y 6, pág. 203. Comprende la información transmitida por fotografías, esquemas, mapas conceptuales, tablas... <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 179. Acts. 6 y 7, pág. 182. Act. 11, pág. 189. <i>Debatir con respeto</i>, pág. 193. <i>Trucos para preparar un buen debate y Ayudas para llevar a cabo un buen debate</i>, pág. 195. Act. 20, pág. 201. <i>Análisis lingüístico</i>, pág. 203. Act. 35, pág. 205. Act. 7, pág. 206. Acts. 1, 3 y 4, pág. 207. Texto 1 y acts. 3, 4 y 7, pág. 208. Emplea las TIC y otras fuentes de información en distintos formatos para ampliar sus conocimientos. Texto 3, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 181. Acts. 13 y 14, Saviadigital: <i>Investiga</i>, pág. 183. Act. 3, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 185. Act. 6, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 187. Act. 15, pág. 190. Act. 24, pág. 192. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 193. <i>Trucos para preparar un buen debate</i>, pág. 195. Act. 8, pág. 197. Act. Saviadigital: <i>Apéndice</i>, pág. 198. Acts. Saviadigital: <i>Observa</i>, y 28, y Saviadigital: <i>Práctica</i>, pág. 202. Act. Saviadigital: <i>Estudia</i>, pág. 203. Acts. 9 y Saviadigital: <i>Práctica</i>, pág. 206. Act. Saviadigital: <i>Valora lo aprendido</i>, pág. 207. Act. 14, pág. 209. Organiza previamente la escritura de textos pertenecientes a distintas tipologías y ámbitos de uso. Act. 17, pág. 183. Act. 3, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 185. Act. 8, pág. 188. Act. 12, pág. 189. Act. 19, pág. 191. Acts. 25 y 26, pág. 192. <i>Trucos para preparar un buen debate</i>, pág. 195. Act. 24, pág. 201. Act. 35, pág. 205. Acts. 7 y 10, pág. 206. Acts. 15 y 24, pág. 209. Emplea una guía de autoevaluación para evaluar sus producciones escritas. Act. Saviadigital: <i>Valora lo aprendido</i>, pág. 195. Elabora textos propios de diversos ámbitos de uso y tipologías. Act. 17, pág. 183. Act. 3, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 185. Act. 8, pág. 188. Act. 12, pág. 189. Act. 19, pág. 191. Acts. 25 y 26, pág. 192. <i>Trucos para preparar un buen debate</i>, pág. 195. Act. 24, pág. 201. Act. 35, pág. 205. Acts. 7 y 10, pág. 206. Acts. 15 y 24, pág. 209. Estudia y realiza la planificación de sus textos mediante organizadores gráficos distintos. Act. 7, pág. 182. Act. 8, pág. 188. Act. 11, pág. 189. Act. 23, pág. 192. <i>Trucos para preparar un buen debate</i>, pág. 195. Act. 11, pág. 199. Acts. 1, 3 y 4, pág. 207. Acts. 13 y 22, pág. 209. Sintetiza el contenido de textos de manera coherente y cohesionada. Act. 15, pág. 190. Indica la información transmitida por diferentes elementos gráficos. Act. 6, pág. 182. Act. 35, pág. 205. Act. 7, pág. 206. Acts. 3, 4 y 7, pág. 208. 	
		<p>Bloque 3: Coñecemento da lingua</p> <ul style="list-style-type: none"> B3.3. Observación, reflexión e explicación do uso expresivo dos prefixos e sufixos, recoñecendo os que teñen orixe grega e latina, explicando o significado que lle achegan á raíz léxica e a súa capacidade para a formación e a creación de novas palabras. B3.8. Observación, reflexión, explicación e uso dos trazos característicos que permiten diferenciar e clasificar os xéneros textuais, con especial atención aos discursos expositivos e argumentativos. B3.6. Observación, reflexión e explicación dos límites sintácticos e semánticos da oración simple e a composta, das palabras que relacionan os grupos que forman parte desta e dos seus elementos constitutivos. B3.11. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. B3.7. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas na escritura para obter unha comunicación eficiente. 	<ul style="list-style-type: none"> Forma sustantivos, adjetivos y verbos a partir de otras categorías gramaticales por medio de la sufijación. Act. 1, pág. 196. Acts. 5 y 10, pág. 197. Señala, de manera correcta, los sufijos presentes en diferentes palabras, su respectivo significado y la palabra de la que deriva cada término. Acts. 2-4, pág. 196. Acts. 6-9, pág. 197. Act. 2, pág. 203. Acts. 1, 4 y 8, pág. 206. Act. 3, pág. 207. Acts. 8 y 9, pág. 209. Reconoce los textos argumentativos, distingue sus clases, ámbitos de uso y tipos de estructura. Acts. 1, 3, Saviadigital: <i>Observa</i>, y 4, pág. 185. Acts. 5, 6, Saviadigital: <i>Observa</i>, y 7, pág. 187. Acts. 8-10, pág. 188. Act. 11, pág. 189. Acts. 13-16, pág. 190. Acts. 17 y 19, pág. 191. Acts. 21, 22, 24 y 25, pág. 192. Acts. 1, 3 y 7, pág. 206. Acts. 1 y 2, pág. 207. Act. 15, pág. 209. Explica las características lingüísticas de textos argumentativos de diversos tipos. Acts. 6, Saviadigital: <i>Observa</i>, y 7, pág. 187. Act. 10, pág. 188. Acts. 24 y 25, pág. 192. Acts. 1 y 2, pág. 207. Distingue las estructuras oracionales simples de las compuestas y diferencia las clases de estas últimas. Acts. 11-15 y 18, pág. 199. Acts. 19-23, pág. 201. Acts. 27 y 29, pág. 202. Act. 10, pág. 206. Act. 4, pág. 207. Forma oraciones compuestas según una determinada estructura. Act. 17, pág. 199. Acts. 21 y 25, pág. 201. Act. 27, pág. 202. Acts. 5 y 10, pág. 206. Transforma oraciones simples en oraciones compuestas de un determinado tipo. Acts. 19 y 24, pág. 201. Realiza correctamente el análisis sintáctico de grupos sintácticos y oraciones compuestas de distintos tipos. Act. 26, pág. 201. Acts. 28, Saviadigital: <i>Práctica</i>, y 30, pág. 202. Acts. 8 y 9, pág. 203. Acts. 2 y 11, pág. 206. Acts. 10 y 23, pág. 209. Conoce y maneja correctamente las reglas gramaticales sobre el empleo de los adverbios, el gerundio y los posesivos. Acts. 31-41, pág. 205. Act. 6, pág. 206. Act. 5, pág. 207. Emplea diversas estrategias de aprendizaje para desarrollar su capacidad de atención. <i>Pon atención</i>, pág. 181. 	

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización	
8	Bloque 1:	Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. ▪ B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación. ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. ▪ B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. ▪ B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. ▪ B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Escucha con atención diferentes textos orales y entiende su sentido global. Texto 1, pág. 211. Act. Saviadigital: Observa, pág. 218. Comentario de Orillas del Duero, pág. 221. Comentario de Max Mala Estrella, pág. 227. Comentario de Luto y sometimiento, pág. 233. Act. 61, Saviadigital: Observa, pág. 236. Comentario de El camino de la vida, pág. 239. Act. 11, pág. 245. ▪ Responde a cuestiones acerca del contenido de diversos textos orales de intención literaria. Acts. 1-7, pág. 213. Acts. 1-3 y 6, pág. 221. Acts. 1-5, pág. 227. Acts. 1-7, pág. 233. Acts. 61 y Saviadigital: Observa, pág. 236. Acts. 1-3 y 5, pág. 239. Act. 11, pág. 245. ▪ Interpreta el valor de los elementos no verbales presentes en textos orales. Act. 3, pág. 227. ▪ Participa en actividades grupales atendiendo a las normas de cortesía propias de este tipo de actos de comunicación. Trucos para escribir y Trucos para grabar una canción, pág. 243. ▪ Expresa sus opiniones empleando la lengua con corrección. Y tú, ¿qué opinas?, pág. 211. Acts. 7, 14, 17 y 19, pág. 213. Act. 3, pág. 216. Act. 6, pág. 221. Acts. 4 y 5, pág. 227. Act. 6, pág. 239. Act. 75, pág. 241. Acts. 1, 5 y 7, pág. 242. ▪ Realiza intervenciones orales planificando su contenido de manera previa. Trucos para escribir y Trucos para grabar una canción, pág. 243. ▪ Participa en actividades en grupo y conversaciones espontáneas, respetando las opiniones ajenas, los turnos de palabra y otras normas de cortesía. Trucos para escribir y Trucos para grabar una canción, pág. 243. 	Febreiro Marzo
	Bloque 2:	Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. ▪ B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. ▪ B2.3. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. ▪ B2.4. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura. ▪ B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. ▪ B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. ▪ B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. ▪ B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lee y comprende el sentido global de textos literarios de distinta índole y da respuesta a preguntas acerca del contenido de los mismos. Acts. 1-7 y 10-20, pág. 213. Act. 1, pág. 215. Acts. 2-5, pág. 216. Acts. 12 y Saviadigital: Descubre y lee, pág. 217. Acts. 13-15 y Mira en tu Antología, pág. 218. Acts. 16-21, pág. 219. Act. 24, pág. 220. Acts. 1-3 y 6, pág. 221. Act. 28, pág. 223. Acts. 29-33, pág. 225. Acts. 37-40 y Mira en tu Antología, pág. 226. Acts. 1-5, pág. 227. Act. 42, pág. 228. Acts. 43 y 44, pág. 229. Acts. 45 y Saviadigital: Descubre y lee, pág. 230. Acts. 46-50, pág. 231. Acts. 54 y 55, pág. 232. Acts. 1-7, pág. 233. Act. Saviadigital: Descubre y lee, pág. 235. Acts. 56, 57 y 59, pág. 236. Acts. 63 y 64, pág. 237. Acts. 65 y 66, pág. 238. Acts. 1-3 y 5, pág. 239. Act. 69, pág. 240. Acts. 70-74, pág. 241. ▪ Comprende el sentido de determinados términos y expresiones recogidos en diversos textos. Acts. 7, 8 y 18, pág. 213. Act. 3, pág. 216. Act. 19, pág. 219. Act. 30, pág. 225. Act. 1, pág. 227. Act. 66, pág. 238. Act. 2, pág. 239. ▪ Entiende cuál es la información que comunican imágenes, esquemas, mapas conceptuales, tablas, fotografías... Act. 9, pág. 213. Act. Saviadigital: Observa, pág. 218. Act. Saviadigital: Observa, pág. 223. Acts. 35 y Saviadigital: Observa, pág. 225. Acts. 61 y Saviadigital: Observa, pág. 236. Acts. 1, 2, 3, 5 y 6, pág. 242. Trucos para escribir y Trucos para grabar una canción, pág. 243. Act. 1, pág. 244. ▪ Manifiesta sus posturas de acuerdo o desacuerdo con la postura del autor de un texto y expresa lo que le ha transmitido. Act. 22, pág. 219. Act. 6, pág. 221. Act. 75, pág. 241. ▪ Amplía sus conocimientos sobre diversos temas empleando las TIC y otras fuentes de información. Acts. 8, 9, 15 y 21, pág. 213. Act. 10, pág. 216. Act. Saviadigital: Observa, pág. 218. Act. 23, pág. 219. Act. Saviadigital: Observa, pág. 223. Acts. 35 y Saviadigital: Observa, pág. 225. Act. 41, pág. 226. Act. 45, pág. 230. Act. 53, pág. 231. Acts. 61 y Saviadigital: Observa, pág. 236. Trucos para grabar una canción, pág. 243. Act. Saviadigital: Práctica, pág. 244. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 245. ▪ Planifica y elabora la escritura de textos pertenecientes a distintas tipologías y ámbitos de uso. Act. 11, pág. 216. Acts. 22 y 23, pág. 219. Act. 27, pág. 220. Act. 36, pág. 225. Act. 52, pág. 231. Act. 62, pág. 236. Act. 64, pág. 237. Act. 68, pág. 238. Act. 7, pág. 239. Acts. 75 y 76, pág. 241. Trucos para escribir, pág. 243. Acts. 12, 16 e Investiga, pág. 245. ▪ Redacta la síntesis de textos u obras literarias distintas de forma globalizada y sin parafrasearlos. Act. 23, pág. 219. Act. 64, pág. 237. ▪ Realiza esquemas y mapas conceptuales para estudiar y planificar sus escritos. Trucos para escribir y Trucos para grabar una canción, pág. 243. Acts. 1 y 2, pág. 244. Act. 12, pág. 245. ▪ Expresa sus pensamientos, emociones y sentimientos a través de textos de creación propia. Act. 11, pág. 216. Acts. 22 y 23, pág. 219. Act. 27, pág. 220. Act. 64, pág. 237. Act. 68, pág. 238. Acts. 6 y 7, pág. 239. Act. 75, pág. 241. Trucos para escribir, pág. 243. 	
	Bloque 3:	Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Observación, reflexión e explicación dos niveis de significado de palabras e expresións no discurso oral ou escrito. ▪ B3.5. Manexo de dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital sobre a normativa e o uso non normativo das palabras, e interpretación das informacións lingüísticas que proporcionan os dicionarios da lingua (gramaticais, semánticas, rexistro e uso). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica y expresa el contenido semántico de diferentes expresiones y términos. Acts. 7, 8 y 18, pág. 213. Acts. 3 y 5, pág. 216. Act. 19, pág. 219. Act. 30, pág. 225. Act. 1, pág. 227. Act. 66, pág. 238. Act. 2, pág. 239. ▪ Resuelve sus dudas acerca del empleo de la lengua mediante la consulta de diversas fuentes de información en distintos formatos. Acts. 8 y 18, pág. 213. 	
	Bloque 4:	Educación literaria	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.2. Aproximación ás obras máis representativas da literatura española desde o século XVIII aos nosos días a través da lectura e a explicación de fragmentos significativos e, de ser o caso, obras completas. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc. ▪ B4.3. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos do século XX, utilizando as convencións formais do xénero seleccionado e con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realiza la lectura comprensiva y el análisis de fragmentos pertenecientes a la literatura española de finales del siglo XIX y primera mitad del XX. Acts. 1-9, pág. 213. Act. 1, pág. 215. Acts. 2-10, pág. 216. Act. 12, pág. 217. Acts. 13-15, pág. 218. Acts. 16-23, pág. 219. Acts. 24-26, pág. 220. Acts. 1-7, pág. 221. Act. 28, pág. 223. Acts. 29-35, Saviadigital: Observa, pág. 225. Acts. 37-40, pág. 226. Acts. 1-5, pág. 227. Act. 42, pág. 228. Acts. 43 y 44, pág. 229. Act. 45, pág. 230. Acts. 46-53, pág. 231. Acts. 54 y 55, pág. 232. Acts. 1-7, pág. 233. Act. Saviadigital: Descubre y lee, pág. 235. Acts. 56-61, Saviadigital: Observa, pág. 236. Acts. 63 y 64, pág. 237. Acts. 65-67, pág. 238. Acts. 1-5, pág. 239. Act. 69, pág. 240. Acts. 70-74, pág. 241. Acts. 3, Saviadigital: Práctica, y 6, pág. 244. Act. 15, pág. 245. ▪ Relaciona la literatura correspondiente al Modernismo, la Generación del 98, el Novecentismo, las Vanguardias, la Generación del 27 y la literatura de posguerra con otras manifestaciones artísticas. Act. 21, pág. 213. Act. 35, Saviadigital: Observa, pág. 225. Act. 51, pág. 231. Artistas comprometidos, pág. 242. Investiga, pág. 245. ▪ Crea textos de intención literaria tomando en consideración los rasgos característicos del género y el movimiento literario correspondiente. Act. 11, pág. 216. Act. 27, pág. 220. Act. 36, pág. 225. Act. 	

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRIPTORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización
		B4.4. Consulta de fontes de información variadas para a realización de traballos e a cita adecuada destas.	52, pág. 231. Act. 62, pág. 236. Act. 68, pág. 238. Act. 76, pág. 241. <i>Trucos para escribir</i> , pág. 243. <i>Investiga</i> , 2.º, pág. 245. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Emplea diversas fuentes de información para la comprensión y elaboración de textos. Act. Saviadigital: <i>Descubre y lee</i>, pág. 217. <i>Mira en tu Antología</i>, pág. 218. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 223. <i>Mira en tu Antología</i>, pág. 226. Act. Saviadigital: <i>Descubre y lee</i>, pág. 230. Act. Saviadigital: <i>Descubre y lee</i>, pág. 235. ▪ Reconoce y corrige errores en su aprendizaje sobre la literatura de finales del siglo XIX y primera mitad del XX mediante el empleo de una autoevaluación interactiva. Act. Saviadigital: <i>Valora lo aprendido</i>, pág. 245. 	
		<ul style="list-style-type: none"> ▪ B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	Obra de lectura xuvenil avaliable. <i>Vid.</i> cadro do apartado 2.6.6	x

* As unidades didácticas coinciden coa numeración dos temas do libro de texto empregado neste curso.

** Incluímos estes indicadores-descriptores como localización específica en cada unha das unidades do libro de texto dos contidos curriculares.

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización
9	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. ▪ B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. ▪ B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación. ▪ B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. ▪ B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. ▪ B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. ▪ B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. ▪ B1.8. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situación reais ou imaxinarias de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realiza la audición de textos orales correspondientes a tipologías diversas y responde a preguntas sobre su contenido. Textos 1 y 3, págs. 246 y 249. Acts. 1, 2 y 4, pág. 250. Acts. 11-13 y 17, pág. 251. Acts. 4, Saviadigital: Observa, y 5, pág. 253. Acts. 11 y Saviadigital: Observa, pág. 255. Acts. 15 y Saviadigital: Observa, pág. 257. Act. Saviadigital: Observa, pág. 265. Act. 38, pág. 269. Texto 2 y acts. 18-22, pág. 273. ▪ Diferencia las intenciones comunicativas de mensajes publicitarios orales. Acts. 11-13 y 17, pág. 251. Acts. 4, Saviadigital: Observa, y 5, pág. 253. Acts. 11 y Saviadigital: Observa, pág. 255. Acts. 15 y Saviadigital: Observa, pág. 257. Acts. 18 y 20, pág. 273. ▪ Amplía su bagaje léxico por medio de la comprensión del significado de expresiones y palabras desconocidas. Act. 5, pág. 250. Act. 19, pág. 273. ▪ Comprende la intención e información emitida por los participantes en actividades grupales y conversaciones espontáneas. Act. 12, pág. 255. Trucos para crear una buena campaña y Ayudas para exponer y convencer, pág. 259. Act. 9, pág. 270. ▪ Entiende la utilidad de la correcta gestión de los tiempos y del uso adecuado de los elementos prosódicos y no verbales en los mensajes orales. Act. 5, pág. 253. Acts. 15 y Saviadigital: Observa, pág. 257. Ayudas para exponer y convencer, pág. 259. ▪ Expresa sus opiniones empleando la lengua de manera correcta. Y tú, ¿qué opinas?, pág. 247. Act. 8, pág. 250. Act. 9, pág. 255. Acts. 15, Saviadigital: Observa, y 16, pág. 257. ▪ Utiliza una guía de autoevaluación para evaluar sus producciones orales. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 259. ▪ Realiza la presentación oral de una campaña publicitaria con un adecuado empleo de los elementos de comunicación no verbal y de los aspectos prosódicos. Ayudas para exponer y convencer, pág. 259. ▪ Respeta los turnos de palabra y las demás normas de cortesía en las actividades grupales y conversaciones espontáneas en las que participa. Act. 12, pág. 255. Trucos para crear una buena campaña y Ayudas para exponer y convencer, pág. 259. Act. 9, pág. 270. ▪ Emula la exposición oral de un publicista presentando una campaña a sus patrocinadores. Ayudas para exponer y convencer, pág. 259. 	Abril
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. ▪ B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. ▪ B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. ▪ B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. ▪ B2.7. Producción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. ▪ B2.8. Producción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. ▪ B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Realiza la lectura comprensiva de textos propios de diferentes ámbitos de uso y tipologías. Textos 1 y 2, págs. 247 y 249. Act. 9, pág. 251. Act. 1, pág. 252. Act. 8, pág. 254. Act. 9, pág. 255. Act. 17, pág. 257. Lee y observa, pág. 258. Act. 22, pág. 264. Act. 26, pág. 266. Análisis lingüístico, pág. 267. Act. 37, pág. 269. Acts. 1, 2 y 4, pág. 270. Texto 1, pág. 272. ▪ Identifica el tema, ideas principales y secundarias, estructura e intención de diversos textos. Acts. 1-4 y 6-8, pág. 250. Acts. 15-17, pág. 251. Act. 1, pág. 252. Act. 8, pág. 254. Acts. 1 y 2, pág. 270. Acts. 3 y 4, pág. 272. Acts. 8, 9 y 10, pág. 273. ▪ Reconoce las diferentes características de los textos publicitarios. Acts. 6-8, pág. 250. Acts. 9 y 11-17, pág. 251. Act. 1, pág. 252. Acts. 4 y 5, pág. 253. Acts. 6 y 8, pág. 254. Acts. 9-11, pág. 255. Acts. 13-17, pág. 257. Lee y observa, pág. 258. Act. 2, pág. 270. Act. 6, pág. 272. ▪ Comprende el contenido semántico de distintas expresiones y palabras de un texto. Act. 5, pág. 250. Act. 10, pág. 251. Acts. 3 y 5, pág. 267. Act. 4, pág. 270. ▪ Realiza una interpretación adecuada de la información dada en fotografías, esquemas, mapas conceptuales, tablas... Y tú, ¿qué opinas?, pág. 247. Acts. 1 y 6, pág. 250. Acts. 9 y 10, pág. 251. Act. 1, pág. 252. Acts. 6 y 8, pág. 254. Act. 9, pág. 255. Acts. 16 y 17, pág. 257. Lee y observa, pág. 258. Trucos para crear una buena campaña y Ayudas para exponer y convencer, pág. 259. Act. 10, pág. 261. Act. 16, pág. 263. Act. 22, pág. 264. Act. 27, pág. 266. Act. 31, pág. 269. Act. 2, pág. 270. Acts. 1, 2 y 4, pág. 271. Texto 1 y act. 7, pág. 272. ▪ Amplía sus conocimientos mediante el empleo de las TIC y otras fuentes de información. Texto 3, Saviadigital: Observa, pág. 249. Act. 6, pág. 250. Acts. 4 y Saviadigital: Observa, pág. 253. Acts. 10, 11, Saviadigital: Observa, y 12, pág. 255. Acts. 15 y Saviadigital: Observa, pág. 257. Trucos para crear una buena campaña, pág. 259. Act. 2, pág. 261. Act. Saviadigital: Apéndice, pág. 262. Act. Saviadigital: Observa, 21, y Saviadigital: Práctica, pág. 264. Act. Saviadigital: Observa, pág. 265. Act. Saviadigital: Práctica, pág. 266. Act. Saviadigital: Estudia, pág. 267. Act. Saviadigital: Práctica, pág. 270. Act. Saviadigital: Descubre y lee y Valora lo aprendido, pág. 271. Act. 19, pág. 273. ▪ Planifica la escritura de textos propios de diversos ámbitos de uso y tipologías. Act. 2, pág. 252. Trucos para crear una campaña, pág. 259. Acts. 8 y 9, pág. 270. Act. 26, pág. 273. ▪ Realiza la evaluación de sus escritos por medio de una guía de autoevaluación. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 259. ▪ Escribe textos correspondientes a diferentes ámbitos de uso y tipologías. Act. 2, pág. 252. Trucos para crear una campaña, pág. 259. Act. 26, pág. 266. Act. 31, pág. 269. Acts. 8 y 9, pág. 270. Acts. 17 y 26, pág. 273. ▪ Emplea distintos organizadores gráficos para estudiar y planificar sus producciones escritas. Act. 1, pág. 250. Acts. 9 y 10, pág. 251. Trucos para crear una buena campaña, pág. 259. Act. 11, pág. 261. Act. 25, pág. 266. Act. 9, pág. 270. Acts. 1, 2, 4 y 5, pág. 271. ▪ Expresa el significado de diferentes elementos de una imagen. Act. 6, pág. 250. Act. 9, pág. 251. Act. 4, pág. 253. Acts. 6 y 8, pág. 254. Acts. 9-11, pág. 255. Acts. 16 y 17, pág. 257. Ayudas para exponer y convencer, pág. 259. Act. 10, pág. 261. Act. 31, pág. 269. Act. 2, pág. 270. Act. 7, pág. 272. 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> ▪ B3.4. Observación, reflexión e explicación dos niveis de significado de palabras e expresións no discurso oral ou escrito. ▪ B3.6. Observación, reflexión e explicación dos límites sintácticos e semánticos da oración simple e a composta, das palabras que relacionan os grupos que forman parte desta e dos seus elementos constitutivos. ▪ B3.11. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifica onomatopeyas y los distintos tipos de abreviaciones. Acts. 1, 2, 5 y 7, pág. 261. Acts. 4 y 5, pág. 270. Acts. 2 y 3, pág. 271. Acts. 11 y 12, pág. 273. ▪ Determina el procedimiento de formación y el significado de diferentes abreviaciones y onomatopeyas. Acts. 1, 3, 4-6, 8 y 11, pág. 261. ▪ Localiza oraciones subordinadas sustantivas e identifica las funciones sintácticas que desempeñan. Acts. 12, 15 y 16, pág. 263. Acts. 18, 19 y 22, pág. 264. Acts. 26 y 27, pág. 266. Act. 6, pág. 267. Act. 6, pág. 270. Acts. 4 y 5, pág. 271. Act. 25, pág. 273. ▪ Reconoce las oraciones subordinadas adjetivas y las clasifica de manera correcta. Act. 23, pág. 265. Acts. 25 y 27, pág. 266. Acts. 4 y 6, pág. 270. Acts. 4 y 5, pág. 271. Act. 25, pág. 273. ▪ Crea oraciones compuestas por subordinación sustantiva y de relativo atendiendo a una estructura determinada. Act. 14, pág. 263. Acts. 24 y 26, pág. 266. Acts. 2 y 8, pág. 270. ▪ Establece relaciones entre grupos nominales y las oraciones subordinadas sustantivas. Act. 13, pág. 263. 	

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización
		<ul style="list-style-type: none"> B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. B3.7. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cinguirse a elas na escritura para obter unha comunicación eficiente. 	<ul style="list-style-type: none"> Analiza sintácticamente distintos grupos sintácticos y oraciones compuestas por subordinación sustantiva y de relativo. Act. 17, pág. 263. Acts. 20 y 21, Saviadigital: <i>Práctica</i>, pág. 264. Acts. 24, 27 y 28, Saviadigital: <i>Práctica</i>, pág. 266. Act. 8, pág. 267. Act. 1, pág. 270. Acts. 16 y 25, pág. 273. Tiene conocimiento de las reglas gramaticales referidas a la concordancia entre sujetos y verbos, y entre sustantivos y adjetivos, y las aplica correctamente. Acts. 29-38, pág. 269. Act. 3, pág. 270. Act. 6, pág. 271. Act. 14, pág. 273. Incrementa su capacidad de atención utilizando estrategias de aprendizaje diversas. <i>Pon atención</i>, pág. 249. 	
10	<p>Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar</p>	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación. B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. B1.8. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situación reais ou imaxinarias de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> Escucha, de manera comprensiva, textos orales propios de diversas tipologías y da respuesta a cuestiones referidas a su contenido. Textos 1 y 3, págs. 275 y 277. Acts. 1-6 y 8, pág. 278. Acts. 12-15, pág. 279. Acts. 14 y 15, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 283. Act. 49, pág. 299. Diferencia la información de la opinión en textos periodísticos orales. Acts. 12, 14 y 15, pág. 279. Acts. 14 y 15, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 283. Comprende el significado de términos y expresiones contenidas en mensajes orales para incrementar su bagaje léxico. Act. 7, pág. 278. Interpreta adecuadamente la intención comunicativa y la información transmitida por cada participante en las actividades grupales y en las conversaciones espontáneas. Acts. 6 y Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 281. Act. 10, pág. 282. <i>Somos periodistas</i>, págs. 284-287. Manifiesta sus opiniones con un discurso adecuado, coherente y cohesionado. <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 275. Act. 14, pág. 279. <i>Somos periodistas</i>, págs. 284-287. Acts. 46 y 47, pág. 299. Interviene, de manera correcta, en las actividades grupales, siendo consciente de las diferencias entre las comunicaciones orales espontáneas y las formales. Act. 10, pág. 282. <i>Somos periodistas</i>, págs. 284-287. Respetar los turnos de palabra y las demás normas de cortesía en las actividades grupales y conversaciones espontáneas en las que participa. Act. 6, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 281. Act. 10, pág. 282. <i>Somos periodistas</i>, págs. 284-287. 	
	<p>Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir</p>	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. B2.8. Produción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> Lee y comprende textos pertenecientes a diversos ámbitos de uso y tipologías textuales. Textos 1 y 2, págs. 275 y 277. Acts. 5 y 6, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 281. <i>Lee, observa y escribe</i>, pág. 285. <i>Taller de comunicación</i>, 5 y 7, pág. 286. <i>Taller de comunicación</i>, 10, pág. 287. Act. 15, pág. 291. <i>Análisis lingüístico</i>, pág. 297. Act. 48, pág. 299. Acts. 1 y 5, pág. 300. Texto 1, pág. 302. Texto 2, pág. 303. Responde a preguntas acerca del tema, las ideas principales y secundarias, la estructura y la intención de diferentes textos. Acts. 1-6 y 8, pág. 278. Acts. 9-15, pág. 279. Acts. 1, 3-6, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 281. Acts. 7-9, pág. 282. Acts. 11, 12, 14 y 15, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 283. Act. 1, pág. 300. Acts. 1-6, pág. 302. Act. 12, pág. 303. Reconoce las características propias de los principales géneros periodísticos de información en distintas noticias, reportajes y entrevistas. Acts. 9, 11 y 12, pág. 279. Acts. 1-6, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 281. Acts. 7, 8 y 10, pág. 282. Acts. 11, 12, 14 y 15, Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 283. Act. 1, pág. 300. Interpreta adecuadamente el significado de diferentes términos y expresiones de un texto. Act. 7, pág. 278. Act. 10, pág. 279. Act. 9, pág. 282. Acts. 5 y 6, pág. 297. Act. 48, pág. 299. Acts. 1 y 5, pág. 300. Entiende la información aportada por fotografías, esquemas, mapas conceptuales, tablas... <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 275. Acts. 2 y 7, pág. 278. Acts. 9, 10, 13 y 16, pág. 279. <i>Somos periodistas</i>, 2.º y 3.º, pág. 284. <i>Lee, observa y escribe</i>, pág. 285. <i>Taller de comunicación</i>, 5 y 7, pág. 286. <i>Taller de comunicación</i>, 10, pág. 287. Act. 4, pág. 288. Act. 27, pág. 293. Act. 32, pág. 295. Act. 37, pág. 296. Act. 40, pág. 299. Act. 5, pág. 300. Acts. 1 y 3, pág. 301. Texto 1 y acts. 5 y 6, pág. 302. Texto 2 y act. 13, pág. 303. Utiliza las TIC y otras fuentes de información en diversos formatos para incrementar su nivel de conocimientos. Act. 7, pág. 278. Acts. 6 y Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 281. Act. 10, pág. 282. Acts. 15 y Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 283. Act. Saviadigital: <i>Apéndice</i>, pág. 290. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 293. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 294. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 296. Act. Saviadigital: <i>Estudia</i>, pág. 297. Act. 39, pág. 299. Acts. 4 y 8, Saviadigital: <i>Práctica</i>, pág. 300. Act. Saviadigital: <i>Valora lo aprendido</i>, pág. 301. Act. 17, pág. 303. Planifica la escritura de textos correspondientes a diferentes tipologías y ámbitos de uso. Acts. 11 y 16-18, pág. 279. <i>Taller de comunicación</i>, 5 y 7, pág. 286. <i>Taller de comunicación</i>, 10, pág. 287. Act. 32, pág. 295. Act. 36, pág. 296. Acts. 40 y 45, pág. 299. Act. 9, pág. 300. Acts. 11 y 17, pág. 303. Compone textos propios de diferentes ámbitos de uso y tipologías textuales. Acts. 11 y 16-18, pág. 279. Acts. 2 y 3, pág. 281. Acts. 13 y 16, pág. 283. <i>Taller de comunicación</i>, 5 y 7, pág. 286. <i>Taller de comunicación</i>, 10, pág. 287. Act. 32, pág. 295. Act. 36, pág. 296. Acts. 40 y 45, pág. 299. Act. 9, pág. 300. Acts. 11 y 17, pág. 303. Lleva a cabo la síntesis de textos con un discurso adecuado, coherente y cohesionado. Act. 10, pág. 282. Act. 1, pág. 300. Realiza sus tareas de estudio y de planificación de sus escritos por medio de la utilización de organizadores gráficos diversos. Act. 2, pág. 278. Acts. 9, 10, 13 y 16, pág. 279. Act. 9, pág. 289. Acts. 38, 42 y 43, pág. 299. Acts. 1, 3 y 4, pág. 301. Señala la información que transmiten distintos elementos visuales. Act. 7, pág. 278. Act. 4, pág. 288. Act. 32, pág. 295. Act. 37, pág. 296. Act. 40, pág. 299. Act. 5, pág. 300. Acts. 5 y 6, pág. 302. Act. 13, pág. 303. 	Abril Maio
<p>Bloque 3: Coñecemento da lingua</p>	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Observación, reflexión e explicación dos niveis de significado de palabras e expresións no discurso oral ou escrito. 	<ul style="list-style-type: none"> Identifica los tipos de significado y de sentido de diferentes palabras y expresiones. Acts. 1-4, pág. 288. Acts. 5-10, pág. 289. Acts. 1 y 2, pág. 300. Act. 2, pág. 301. Acts. 9 y 14, pág. 303. Creo oraciones compuestas por subordinación partiendo de oraciones simples dadas. Acts. 11 y 13, pág. 291. Acts. 18 y 22, pág. 292. Acts. 28, 29 y 31, pág. 295. Act. 6, pág. 300. Localiza oraciones subordinadas temporales, causales, finales, ilativas, consecutivas, concesivas, 		

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización
		<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Observación, reflexión e explicación dos límites sintácticos e semánticos da oración simple e a composta, das palabras que relacionan os grupos que forman parte desta e dos seus elementos constitutivos. 	<p>condicionales y comparativas e indica sus respectivas funciones sintácticas. Acts. 15 y 17, pág. 291. Act. 23, pág. 292. Acts. 26 y 27, pág. 293. Act. 3, pág. 300. Act. 3, pág. 301. Act. 7, pág. 303.</p> <ul style="list-style-type: none"> Produce oraciones compuestas por subordinación temporal, causal, final, ilativa, consecutiva, concesiva, condicional y comparativa atendiendo a una estructura determinada. Act. 14, pág. 291. Act. 20, pág. 292. Acts. 24 y 25, pág. 293. Act. 32, pág. 295. Acts. 34, 36 y 37, pág. 296. Act. 7, pág. 300. Realiza correctamente el análisis sintáctico de distintos grupos y oraciones compuestas por subordinación temporal, causal, final, ilativa, consecutiva, concesiva, condicional y comparativa. Act. 12, pág. 291. Act. 21, pág. 292. Act. 26, pág. 293. Act. 33, pág. 295. Act. 35, pág. 296. Act. 8, pág. 297. Act. 1, pág. 300. Acts. 8 y 16, pág. 303. Diferencia la escritura de los signos alfabetizables y no alfabetizables, y determina el significado de los más utilizados. Acts. 38-45, 48 y 49, pág. 299. Acts. 1 y 5, pág. 300. Act. 5, pág. 301. Favorece el desarrollo de su capacidad de atención mediante el empleo de diversas estrategias de aprendizaje. Pon atención, pág. 277. 	
		<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas na escritura para obter unha comunicación eficiente. 		
II	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. 	<ul style="list-style-type: none"> Escucha y comprende textos orales pertenecientes a tipologías distintas y contesta a cuestiones acerca de su contenido. Texto 1, págs. 305-306. Acts. 1-8, pág. 308. Acts. 20 y Saviadigital: Observa, pág. 319. Act. 40, pág. 325. Diferencia entre información y opinión en mensajes periodísticos orales. Act. 19, pág. 309. Interpreta adecuadamente el sentido de palabras y expresiones dadas en textos orales para ampliar su vocabulario. Act. 7, pág. 308. Entiende, de manera correcta, la intención y la información aportada por los participantes en actividades grupales y en conversaciones espontáneas. Act. 7, pág. 312. Somos periodistas, págs. 314-315. Emplea un discurso adecuado, coherente y cohesionado para expresar sus opiniones. Y tú, ¿qué opinas?, pág. 305. Acts. 6 y 8, pág. 308. Act. 11, pág. 309. Somos periodistas, págs. 314-315. Act. 16, pág. 318. Act. 28, pág. 322. Acts. 30 y 31, pág. 323. Evalúa sus mensajes orales por medio de una guía de autoevaluación. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 315. Realiza, en grupo, la presentación oral de un periódico elaborado por los alumnos. Ayudas para exponer el periódico, pág. 315. Reconoce las diferencias entre las comunicaciones orales espontáneas y las formales cuando participa en actividades grupales. Act. 7, pág. 312. Somos periodistas, págs. 314-315. Interviene en actividades grupales y conversaciones espontáneas respetando los turnos de palabra y otras normas de cortesía propias de la comunicación oral. Act. 7, pág. 312. Somos periodistas, págs. 314-315. 	Maio
		<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B1.3. Observación e comprensión do sentido global de debates, coloquios, entrevistas e conversas espontáneas, da intención comunicativa de cada interlocutor/a e aplicación das normas básicas que regulan a comunicación. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B1.8. Creación de textos orais e audiovisuais que reproduzan situación reais ou imaxinarias de comunicación. 		
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. 	<ul style="list-style-type: none"> Lee, de forma comprensiva, textos propios de diferentes tipologías textuales y ámbitos de uso. Textos 1-3, págs. 305-307. Act. 3, pág. 311. Lee, observa y escribe, págs. 314-315. Acts. 18 y 19, pág. 319. Act. Saviadigital: Observa, pág. 320. Act. 24, pág. 321. Acts. 26 y 28, pág. 322. Act. 31, pág. 323. Act. 38, pág. 325. Act. 1, pág. 326. Texto 1, pág. 328. Texto 2, pág. 329. Determina correctamente el tema, las ideas principales y secundarias, la estructura, la intención y otras informaciones sobre el contenido de textos diversos. Acts. 1-8, pág. 308. Acts. 10-19, pág. 309. Act. 1, pág. 311. Acts. 4 y 5, pág. 312. Acts. 8-13, pág. 313. Act. 28, pág. 322. Act. 1, pág. 326. Acts. 1-7, pág. 328. Acts. 18, 19 y 23, pág. 329. Reconoce los rasgos de los principales géneros periodísticos de opinión y mixtos en distintos textos. Act. 4, pág. 308. Acts. 14-19, pág. 309. Act. 1, pág. 311. Acts. 4 y 5, pág. 312. Acts. 8, 9, 11 y 12, pág. 313. Act. 1, pág. 326. Comprende el sentido de diferentes expresiones y términos presentes en un texto. Act. 7, pág. 308. Act. 13, pág. 309. Act. 2, pág. 311. Act. 10, pág. 313. Act. 18, pág. 319. Act. 1, pág. 326. Act. 12, pág. 329. Interpreta correctamente la información transmitida por esquemas, mapas conceptuales, tablas, fotografías... Y tú, ¿qué opinas?, pág. 305. Acts. 1 y 8, pág. 308. Acts. 15 y 19, pág. 309. Act. 1, pág. 311. Lee, observa y escribe, pág. 314. Ayudas para exponer el periódico, pág. 315. Acts. 20 y Saviadigital: Observa, pág. 319. Acts. 21 y 23, pág. 321. Acts. 29 y 30, pág. 323. Act. 34, pág. 325. Act. 5, pág. 326. Act. 1, pág. 327. Texto 1 y act. 2, pág. 328. Texto 2, pág. 329. Desarrolla su nivel de conocimientos consultando las TIC y otras fuentes de información en diversos formatos. Act. 8, pág. 308. Acts. 9, Saviadigital: Investiga, 12 y 13, pág. 309. Act. 7, pág. 312. Act. 13, pág. 313. Act. 6, pág. 316. Act. 14, pág. 318. Acts. 17 y 20, Saviadigital: Observa, pág. 319. Act. Saviadigital: Observa, pág. 320. Acts. 23 y 24, pág. 321. Acts. 25 y 27, pág. 322. Acts. 6, 8, Saviadigital: Práctica y 9, pág. 326. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 327. Realiza la planificación de textos propios pertenecientes a distintos ámbitos de uso y tipologías. Act. 3, pág. 311. Act. 7, pág. 312. Act. 13, pág. 313. Somos periodistas, págs. 314-315. Act. 13, pág. 317. Act. 9, pág. 326. Acts. 21 y 28, pág. 329. Compone textos propios de diferentes ámbitos de uso y tipologías textuales. Act. 3, pág. 311. Acts. 6 y 7, pág. 312. Act. 13, pág. 313. Somos periodistas, págs. 314-315. Act. 13, pág. 317. Act. 15, pág. 318. Act. 30, pág. 323. Act. 34, pág. 325. Act. 9, pág. 326. Acts. 21 y 28, pág. 329. Evalúa sus producciones escritas a través de una guía de autoevaluación. Act. Saviadigital: Valora lo aprendido, pág. 315. Emplea diversos organizadores gráficos para llevar a cabo sus tareas de estudio y la organización previa de sus escritos. Act. 1, pág. 308. Acts. 15 y 19, pág. 309. Act. 1, pág. 311. Act. 8, pág. 317. Act. 23, pág. 321. Act. 30, pág. 323. Acts. 2, 5 y 6, pág. 326. Acts. 1, 2 y 4-6, pág. 327. Indica cuál es la información aportada por diferentes elementos visuales. Act. 8, pág. 308. Acts. 20 y Saviadigital: Observa, pág. 319. Act. 21, pág. 321. Act. 29, pág. 323. Act. 34, pág. 325. Act. 5, pág. 326. Act. 2, pág. 328. 	
		<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. 		
		<ul style="list-style-type: none"> B2.8. Produción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. 		
<ul style="list-style-type: none"> B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 				

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo- ralización
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Coñecemento, uso e valoración das normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social e a necesidade de cinguirse a elas na escritura para obter unha comunicación eficiente. 	<ul style="list-style-type: none"> Conoce y maneja con corrección las reglas gramaticales referidas a la escritura de los nexos <i>sino</i> y <i>conque</i>, a la adición o supresión del nexo <i>que</i> en lugar de <i>cuyo</i>, y a los casos de queísmo y dequeísmo. Acts. 32-40, pág. 325. Acts. 3, 4 y 8, Saviadigital: <i>Practica</i>, pág. 326. Act. 9, pág. 327. Emplea distintas estrategias de aprendizaje para desarrollar su capacidad de atención. Pon atención, pág. 307. 	
12	Bloque 1: Comunicación oral: escoitar e falar	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación co ámbito de uso: persoal, educativo, social e laboral. B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais en relación coa súa finalidade: textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos. Diálogo. B1.4. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais. B1.5. Valoración da lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. B1.6. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias para falar en público e dos instrumentos de autoavaliación en prácticas orais formais ou informais. B1.7. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas de cortesía da comunicación oral que regulan as conversas espontáneas e outras prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. Debate. 	<ul style="list-style-type: none"> Escucha de manera activa distintos textos orales y entiende de forma global su contenido. Texto 1, pág. 331. <i>Me creía dueño del mundo</i>, pág. 339. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 344. <i>Aquí yacen</i>, pág. 345. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 348. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 349. <i>Planes de futuro</i>, pág. 352. <i>Hágase Macondo</i>, pág. 361. Act. 17, pág. 365. Da respuesta a cuestiones sobre el contenido de diferentes textos literarios orales. Acts. 1-4, pág. 333. Acts. 1-3, 6-9, pág. 339. Acts. 1-7, pág. 345. Acts. 1-6, pág. 352. Acts. 1 y 2, pág. 361. Asume la importancia de los aspectos no verbales en cualquier mensaje oral. Act. 6, pág. 339. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 344. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 348. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 349. Act. 6, pág. 352. Emplea la lengua con corrección para expresar sus opiniones. <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 331. Act. 1, pág. 335. Act. 9, pág. 339. Act. 16, pág. 341. Act. 27, pág. 343. Act. 74, pág. 359. Act. 77, pág. 360. Acts. 5 y 7, pág. 362. Participa en actividades grupales y en conversaciones espontáneas, respetando las opiniones ajenas, los turnos de palabra y demás normas de cortesía que rigen los intercambios comunicativos orales. Act. 15, pág. 333. Act. 36, pág. 347. <i>Concurso de cuentos experimentales</i>, pág. 363. <i>Investiga</i>, pág. 365. 	Maio Xuño
	Bloque 2: Comunicación escrita: ler e escribir	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Coñecemento e uso progresivo de técnicas e estratexias de comprensión escrita. B2.2. Lectura comprensiva, interpretación e valoración de textos escritos en relación cos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. B2.3. Lectura, comprensión, interpretación e valoración de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. B2.4. Actitude progresivamente crítica e reflexiva ante a lectura. B2.5. Utilización progresivamente autónoma das bibliotecas e das tecnoloxías da información e da comunicación como fontes de obtención de información. B2.6. Coñecemento e uso das técnicas e as estratexias para a produción de textos escritos: planificación, obtención de datos, organización da información, redacción e revisión. B2.7. Produción de textos escritos e audiovisuais narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos, argumentativos e dialogados. B2.8. Produción de textos escritos e audiovisuais propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. B2.9. Interese pola composición escrita como fonte de información e aprendizaxe, como forma de comunicar as experiencias e os coñecementos propios, e como instrumento de enriquecemento persoal e profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> Lee y comprende el sentido global de textos literarios de distinta índole y da respuesta a preguntas acerca del contenido de los mismos. Acts. 1-3, 9-13 y 17, pág. 333. Act. 1, pág. 335. Acts. 3-6, pág. 337. Acts. 10 y 12, pág. 338. Acts. 1-3 y 7, pág. 339. Acts. 15 y 16, pág. 341. Acts. 17-19, pág. 342. Acts. 23-26, pág. 343. Acts. 28-31, pág. 344. Acts. 1-7, pág. 345. Acts. 33-35, pág. 347. Acts. 38-42, pág. 350. Acts. 45-48, pág. 351. Acts. 1-6, pág. 352. Act. 49, pág. 354. Acts. 50 y 53-55, pág. 355. Acts. 58 y 59, pág. 356. Acts. 61-65, pág. 358. Acts. 68-71, pág. 359. Acts. 75 y 76, pág. 360. Acts. 1 y 2, pág. 361. Comprende el significado de términos y expresiones recogidos en diversos textos. Acts. 3, 4, 7, 12, 14 y 16, pág. 333. Act. 1, pág. 335. Act. 30, pág. 344. Act. 6, pág. 345. Entiende la información transmitida por fotografías, esquemas, mapas conceptuales, tablas... <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 331. Acts. 5 y 6, pág. 333. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 344. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 348. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 349. Act. 73, pág. 359. <i>El juego del artista</i>, 1.º y acts. 1-6, pág. 362. <i>Trucos para escribir</i> y <i>Concurso de cuentos experimentales</i>, pág. 363. Act. 1, pág. 364. Manifiesta sus posturas de acuerdo o desacuerdo con la postura del autor de un texto y expresa lo que le ha transmitido. Act. 9, pág. 339. Act. 74, pág. 359. Amplía sus conocimientos sobre diversos temas por medio de las TIC y otras fuentes de información. Acts. 7 y 8, pág. 333. Act. 2, pág. 335. Act. Saviadigital: <i>Descubre y lee</i>, pág. 336. Act. 8, pág. 337. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 344. Act. Saviadigital: <i>Descubre y lee</i>, pág. 346. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 348. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 349. Act. Saviadigital: <i>Descubre y lee</i>, pág. 356. Acts. 73 y 74, pág. 359. Acts. Saviadigital: <i>Descubre y lee</i>, <i>Investiga</i> y Saviadigital: <i>Valora lo aprendido</i>, pág. 365. Planifica y escribe textos correspondientes a diversas tipologías. Act. 2, pág. 335. Act. 9, pág. 337. Act. 22, pág. 342. Act. 26, pág. 343. Act. 37, pág. 347. Act. 44, pág. 350. Act. 57, pág. 355. Act. 67, pág. 358. Act. 74, pág. 359. <i>Trucos para escribir</i>, pág. 363. Realiza esquemas, mapas conceptuales y otros organizadores gráficos para estudiar y planificar sus escritos. Act. 5, pág. 333. <i>Trucos para escribir</i>, pág. 363. Acts. 1 y 2, pág. 364. Act. 13, pág. 365. Interpreta la información transmitida por diversos elementos visuales. <i>Y tú, ¿qué opinas?</i>, pág. 331. Act. 6, pág. 333. Acts. 73 y 74, pág. 359. Acts. 1-5, pág. 362. <i>Trucos para escribir</i>, pág. 363. Expresa sus pensamientos, emociones y sentimientos a través de textos de creación propia. Act. 9, pág. 337. Act. 37, pág. 347. Act. 57, pág. 355. Act. 67, pág. 358. Act. 74, pág. 359. Prepara una antología de microrrelatos. <i>Investiga</i>, pág. 365. 	
	Bloque 3: Coñecemento da lingua	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Observación, reflexión e explicación dos niveis de significado de palabras e expresións no discurso oral ou escrito. B3.5. Manexo de dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital sobre a normativa e o uso non normativo das palabras, e interpretación das informacións lingüísticas que proporcionan os dicionarios da lingua (gramaticais, semánticas, rexistro e uso). 	<ul style="list-style-type: none"> Identifica y expresa el significado de diversos términos y expresiones. Acts. 3, 4, 7, 12, 14 y 16, pág. 333. Act. 1, pág. 335. Act. 30, pág. 344. Act. 6, pág. 345. Resuelve sus dudas sobre el empleo de la lengua consultando diferentes fuentes de información en diversos formatos. Act. 7, pág. 333. 	
	Bloque 4: Educación literaria	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Aproximación ás obras máis representativas da literatura española desde o século XVIII aos nosos días a través da lectura e a explicación de fragmentos significativos e, de ser o caso, obras completas. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc. B4.3. Redacción de textos de intención literaria a partir da lectura de textos do século XX, utilizando as convencións formais do xénero seleccionado e con intención lúdica e creativa. 	<ul style="list-style-type: none"> Lee y analiza textos correspondientes a la literatura desde la segunda mitad del siglo xx hasta hoy. Textos 1 y 2, págs. 331 y 332. Acts. 3-7, pág. 337. Acts. 10-13, pág. 338. Acts. 1-9, pág. 339. Act. 14, pág. 340. Act. 15, pág. 341. Acts. 17-21, pág. 342. Acts. 23-26, pág. 343. Acts. 28-32, pág. 344. Acts. 1-7, pág. 345. Acts. 33-35, pág. 347. Acts. 38-42, pág. 350. Acts. 45-48, pág. 351. Acts. 1-7, pág. 352. Act. 49, pág. 354. Acts. 50-55, pág. 355. Acts. 58 y 59, pág. 356. Act. 60, pág. 357. Acts. 61-65, pág. 358. Acts. 68-74, pág. 359. Acts. 75 y 76, pág. 360. Acts. 1-6, pág. 361. Act. 7, pág. 364. Relaciona las producciones literarias desde los años cincuenta hasta la actualidad con otro tipo de manifestaciones del arte. Act. 6, pág. 333. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 344. Act. 36, pág. 347. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 348. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 349. Act. 43, pág. 350. Act. 66, pág. 358. Act. 77, pág. 360. <i>El juego del artista</i>, pág. 362. Establece comparaciones entre diferentes textos sobre el tratamiento de un mismo tema. Act. 17, pág. 333. Acts. 6 y 7, pág. 337. Act. 21, pág. 342. Act. 25, pág. 343. Act. 35, pág. 347. Act. 42, pág. 350. Act. 55, pág. 355. Acts. 64 y 65, pág. 358. Act. 72, pág. 359. Crea textos de intención literaria atendiendo a los rasgos característicos del género y el movimiento 	

UNIDADES DIDÁCTICAS*	BLOQUES	CONTIDOS	INDICADORES / DESCRITORES NO LIBRO DE TEXTO**	Tempo-ralización
		<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Consulta de fontes de información variadas para a realización de traballos e a cita adecuada destas. 	<p>literario correspondiente. Act. 2, pág. 335. Act. 9, pág. 337. Act. 22, pág. 342. Act. 26, pág. 343. Act. 37, pág. 347. Act. 44, pág. 350. Act. 57, pág. 355. Act. 67, pág. 358. Act. 74, pág. 359. <i>Trucos para escribir</i>, pág. 363.</p> <ul style="list-style-type: none"> Emplea diversas fuentes de información para la comprensión y elaboración de textos. Act. Saviadigital: <i>Descubre y lee</i>, pág. 336. <i>Mira en tu Antología</i>, pág. 346. Act. Saviadigital: <i>Observa</i>, pág. 346. Act. Saviadigital: <i>Descubre y lee</i>, pág. 356. Reconoce y corrige los errores en su aprendizaje mediante el empleo de una autoevaluación interactiva. Acts. 3, Saviadigital: <i>Práctica</i> y Saviadigital: <i>Valora lo aprendido</i>, pág. 365. 	
		<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Lectura libre de obras da literatura española e universal, e da literatura xuvenil, como fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo, para lograr o desenvolvemento dos seus propios gustos e intereses literarios, e a súa autonomía de lectura. 	<p>Obra de lectura xuvenil avaliable. Vid. cadro do apartado 2.6.6</p>	x

* As unidades didácticas coinciden coa numeración dos temas do libro de texto empregado neste curso.

** Incluímos estes indicadores-descriptores como localización específica dos contidos curriculares en cada unha das unidades do libro de texto.

2.2. RELACIÓN ENTRE OS ELEMENTOS CURRICULARES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais						
				Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV
BLOQUE 1. Comunicación oral: escoitar e falar															
B1.1	B1.1. Comprender, interpretar e valorar textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo ou escolar, e social.	LCLB1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais propios dos ámbitos persoal, educativo e laboral, identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante.	1			X	X	CCL		X	X				
		LCLB1.1.2. Anticipa ideas e infire datos do emisor e do contido do texto, analizando fontes de procedencia non verbal.	3				X	CCL		X					
		LCLB1.1.3. Retén información relevante e extrae informacións concretas.	1			X	X	CCL		X					
		LCLB1.1.4. Distingue as partes en que se estruturan as mensaxes orais e a relación entre discurso e contexto.	2			X	X	CCL		X					
		LCLB1.1.5. Distingue entre información e opinión en mensaxes procedentes dos medios de comunicación, e entre información e persuasión en mensaxes publicitarias orais, identificando as estratexias de enfatización e expansión.	2			X	X	CSC		X					
		LCLB1.1.6. Segue e interpreta instrucións orais.	1				X	CCL		X	X				
B1.2	B1.2. Comprender, interpretar e valorar textos orais de diferente tipo.	LCLB1.2.1. Comprende o sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, identificando a estrutura e a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa do/da falante.	1			X	X	CCL		X	X				
		LCLB1.2.2. Anticipa ideas e infire datos do emisor e do contido do texto, analizando fontes de procedencia non verbal.	3				X	CCL		X					
		LCLB1.2.3. Retén información relevante e extrae informacións concretas.	1			X	X	CAA		X					
		LCLB1.2.4. Interpreta e valora aspectos concretos do contido de textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos, emitindo xuízos razoados e relacionándoos con conceptos persoais, para xustificar un punto de vista particular.	2			X	X	CAA CCL		X					
		LCLB1.2.5. Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos (demanda axuda, busca en dicionarios, lembra o contexto en que aparece, etc.).	2			X	X	CD		X			X		
		LCLB1.2.6. Resume textos narrativos, descritivos, expositivos e argumentativos de forma clara, recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lxicamente e semanticamente.	1			X	X	CAA		X					
B1.3	B1.3. Comprender o sentido global e a intención de textos orais.	LCLB1.3.1. Escoita, observa e interpreta o sentido global de debates, coloquios e conversas espontáneas identificando a información relevante, determinando o tema e recoñecendo a intención comunicativa e a postura de cada participante, así como as diferenzas formais e de contido que regulan os intercambios comunicativos formais e os espontáneos.	1			X	X	CSC		X					
		LCLB1.3.2. Recoñece e explica as características da linguaxe conversacional (cooperación, espontaneidade, economía e subxectividade) nas conversas espontáneas.	2			X	X	CCL		X					
		LCLB1.3.3. Observa e analiza as intervencións particulares de cada participante nun debate, coloquio ou conversa espontánea tendo en conta o ton empregado, a linguaxe que utiliza, o contido e o grao de respecto cara ás opinións das demais persoas.	3			X	X	CCL		X					
		LCLB1.3.4. Identifica o propósito, a tese e os argumentos das persoas participantes en debates, faladoiros e entrevistas procedentes dos medios de comunicación audiovisual, valorando de forma crítica aspectos concretos da súa forma e o seu contido.	3			X	X	CCL		X	X				
		LCLB1.3.5. Recoñece e asume as regras de interacción, intervención e cortesía que regulan os debates e calquera intercambio comunicativo oral.	3				X	CSC		X					
B1.4.	B1.4. Recoñecer, interpretar e avaliar progresivamente as producións orais propias e alleas, así como os aspectos	LCLB1.4.1. Coñece o proceso de produción de discursos orais e valora a claridade expositiva, a adecuación, a coherencia do discurso e a cohesión dos contidos.	2				X	CCL		X					

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais							
				Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
	prosódicos e os elementos non verbais (xestos, movementos, ollada, etc.).	<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.4.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre, volume, etc.) a ollada, a colocación, a linguaxe corporal, a xestión de tempos e o emprego de axudas audiovisuais en calquera tipo de discurso. LCLB1.4.3. Recoñece os erros da produción oral propia e allea a partir da práctica habitual da avaliación e autoavaliación, e propón solucións para melloralas. 	3				X	▪ CCL		X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.5.1. Utiliza e valora a lingua como un medio para adquirir, procesar e transmitir novos coñecementos, para expresar ideas e sentimentos, e para regular a conduta. 	3				X	▪ CCL		X						
▪ B1.5.	<ul style="list-style-type: none"> B1.5. Valorar a lingua oral como instrumento de aprendizaxe, como medio para transmitir coñecementos, ideas e sentimentos, e como ferramenta para regular a conduta. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.6.1. Realiza presentacións orais de forma individual ou en grupo, planificando o proceso de oralidade, organizando o contido, consultando fontes de información diversas, xestionando o tempo e transmitindo a información de xeito coherente, aproveitando vídeos, gravacións ou outros soportes dixitais. LCLB1.6.2. Realiza intervencións non planificadas, dentro da aula, analizando e comparando as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e espontáneos. LCLB1.6.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais. LCLB1.6.4. Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral. LCLB1.6.5. Resume oralmente exposicións, argumentacións, intervencións públicas, etc., recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lxicamente e semanticamente. LCLB1.6.6. Aplica os coñecementos gramaticais á avaliación e á mellora da expresión oral, recoñecendo en exposicións orais propias ou alleas as dificultades expresivas (incoherencias, repeticións, ambigüidades, impropiedades léxicas, pobreza e repetición de conectores etc.). 	1				X	▪ CD		X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.6.2. Realiza intervencións non planificadas, dentro da aula, analizando e comparando as similitudes e as diferenzas entre discursos formais e espontáneos. 	1				X	▪ CCL		X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.6.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais. 	1				X	▪ CCL		X						
▪ B1.6.	<ul style="list-style-type: none"> B1.6. Aprender a falar en público, en situacións formais ou informais, de xeito individual ou en grupo. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.6.4. Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral. LCLB1.6.5. Resume oralmente exposicións, argumentacións, intervencións públicas, etc., recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lxicamente e semanticamente. LCLB1.6.6. Aplica os coñecementos gramaticais á avaliación e á mellora da expresión oral, recoñecendo en exposicións orais propias ou alleas as dificultades expresivas (incoherencias, repeticións, ambigüidades, impropiedades léxicas, pobreza e repetición de conectores etc.). 	1				X	▪ CCL		X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.6.5. Resume oralmente exposicións, argumentacións, intervencións públicas, etc., recollendo as ideas principais e integrando a información en oracións que se relacionen lxicamente e semanticamente. 	1			X	X	▪ CAA		X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.6.6. Aplica os coñecementos gramaticais á avaliación e á mellora da expresión oral, recoñecendo en exposicións orais propias ou alleas as dificultades expresivas (incoherencias, repeticións, ambigüidades, impropiedades léxicas, pobreza e repetición de conectores etc.). 	1			X	X	▪ CCL		X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.7.1. Coñece, valora e aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral. LCLB1.7.2. Analiza criticamente debates e faladoiros procedentes dos medios de comunicación, recoñecendo neles a validez dos argumentos e valorando criticamente a súa forma e o seu contido. LCLB1.7.3. Participa activamente nos debates escolares, respectando as regras de intervención, interacción e cortesía que os regulan, utilizando unha linguaxe non discriminatoria. 	1				X	▪ CCL		X						X
▪ B1.7.	<ul style="list-style-type: none"> B1.7. Coñecer, comparar, usar e valorar as normas de cortesía nas intervencións orais propias da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas, e nas prácticas discursivas orais propias dos medios de comunicación. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.7.2. Analiza criticamente debates e faladoiros procedentes dos medios de comunicación, recoñecendo neles a validez dos argumentos e valorando criticamente a súa forma e o seu contido. LCLB1.7.3. Participa activamente nos debates escolares, respectando as regras de intervención, interacción e cortesía que os regulan, utilizando unha linguaxe non discriminatoria. 	1			X	X	▪ CCL		X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.7.3. Participa activamente nos debates escolares, respectando as regras de intervención, interacción e cortesía que os regulan, utilizando unha linguaxe non discriminatoria. 	3				X	▪ CSC		X						X
▪ B1.8.	<ul style="list-style-type: none"> B1.8. Reproducir situacións reais ou imaxinarias de comunicación potenciando o desenvolvemento progresivo das habilidades sociais, a expresión verbal e non verbal, e a representación de realidades, sentimentos e emocións. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB1.8.1. Dramatiza e improvisa situacións reais ou imaxinarias de comunicación. 	3				X	▪ CCEC		X						
BLOQUE 2. Comunicación escrita: ler e escribir																
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.1.1. Comprende textos de diversa índole pondo en práctica diferentes estratexias de lectura e autoavaliación da súa propia comprensión en función do obxectivo e o tipo de texto, actualizando coñecementos previos, traballando os erros de comprensión e construíndo o significado global do texto. LCLB2.1.2. Localiza, relaciona e secuencía as informacións explícitas dos textos. LCLB2.1.3. Infíre a información relevante dos textos, identificando a idea principal e as secundarias, e establecendo relacións entre elas. LCLB2.1.4. Constrúe o significado global dun texto ou de frases do texto demostrando unha comprensión plena e detallada deste. LCLB2.1.5. Fai conexións entre un texto e o seu 	1	X		X		▪ CCL	X	X						
▪ B2.1.	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Aplicar diferentes estratexias de lectura comprensiva e crítica de textos 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.1.2. Localiza, relaciona e secuencía as informacións explícitas dos textos. 	1			X		▪ CCL	X	X						
▪ B2.2.		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.1.3. Infíre a información relevante dos textos, identificando a idea principal e as secundarias, e establecendo relacións entre elas. 	1	X		X		▪ CMCCT	X	X						
▪ B2.3.		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.1.4. Constrúe o significado global dun texto ou de frases do texto demostrando unha comprensión plena e detallada deste. 	1					▪ CCL	X	X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.1.5. Fai conexións entre un texto e o seu 	2				X	▪ CAA	X	X						

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais									
				Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV			
		contexto, integrándoo e avaliándoo criticamente, e realizando hipóteses sobre el.																
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.1.6. Comprende o significado de palabras propias do nivel culto da lingua que incorpora ao seu repertorio léxico, e recoñecendo a importancia de enriquecer o seu vocabulario para expresarse con exactitude e precisión. 	2	X		X		<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X								
<ul style="list-style-type: none"> B2.1. B2.2. B2.3. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.2. Ler, comprender, interpretar e valorar textos escritos en diferentes soportes e formatos. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.2.1. Recoñece e expresa o tema, as ideas principais, a estrutura e a intención comunicativa de textos escritos propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral, e de relacións con organizacións, identificando a tipoloxía textual seleccionada (narración, exposición, etc.), a organización do contido e o formato utilizado. 	1	X		X		<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.2.2. Identifica os trazos diferenciais dos xéneros xornalísticos informativos e de opinión (noticias, reportaxes, editoriais, artigos e columnas, cartas á dirección, comentarios e crítica). 	1	X				<ul style="list-style-type: none"> CSC 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.2.3. Comprende e explica os elementos verbais e os non verbais, e a intención comunicativa dun texto publicitario procedente dos medios de comunicación. 	3			X		<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.2.4. Localiza informacións explícitas nun texto e relacións entre si e co contexto, secuencias e deduce informacións ou valoracións implícitas. 	2			X		<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.2.5. Interpreta o sentido de palabras, expresións, frases ou pequenos fragmentos extraídos dun texto en función do seu sentido global. 	1	X		X		<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.2.6. Interpreta, explica e deduce a información dada en esquemas, mapas conceptuais, diagramas, gráficas, fotografías, etc. 	1			X		<ul style="list-style-type: none"> CAA CMCCT 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> B2.4. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.3. Manifestar unha actitude crítica ante a lectura de calquera tipo de textos ou obras literarias a través dunha lectura reflexiva que permita identificar posturas de acordo ou desacordo, respectando sempre as opinións dos demais. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.3.1. Identifica e expresa as posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto. 	3			X		<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X						
<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.3.2. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto. 	2					X		<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL 	X	X								
<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.3.3. Respecta as opinións das demais persoas. 	2						X	<ul style="list-style-type: none"> CSC 	X	X						X		
<ul style="list-style-type: none"> B2.5. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.4. Seleccionar os coñecementos que se obteñan das bibliotecas ou de calquera outra fonte de información impresa en papel ou dixital, integrándoos nun proceso de aprendizaxe continua. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.4.1. Utiliza de forma autónoma diversas fontes de información, integrando os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais ou escritos. 	2				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.4.2. Coñece e manexa habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital, dicionarios de dúbida e irregularidades da lingua, etc. 	1			X		<ul style="list-style-type: none"> CCL CD 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.4.3. Coñece o funcionamento de bibliotecas (escolares, locais, etc.) e de bibliotecas dixitais, e é capaz de solicitar autonomamente libros, vídeos, etc. 	2				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA 	X	X								
<ul style="list-style-type: none"> B2.6. B2.7. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.5. Aplicar progresivamente as estratexias necesarias para producir textos adecuados, coherentes e cohesionados. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.5.1. Aplica técnicas diversas para planificar os seus escritos (esquemas, árbores, mapas conceptuais etc.). 	2				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.5.2. Redacta borradores de escritura. 	3				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.5.3. Escribe textos en diferentes soportes usando o rexistro adecuado, organizando as ideas con claridade, enlazando enunciados en secuencias lineais cohesionadas, e respectando as normas gramaticais e ortográficas. 	1			X		<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.5.4. Revisa o texto en varias fases para aclarar problemas co contido (ideas, estrutura, etc.) ou coa forma (puntuación, ortografía, gramática e presentación). 	2				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.5.5. Avalía, utilizando guías, a súa propia produción escrita e a dos/das seus/súas compañeiros/as. 	2				X	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.5.6. Reescribe textos propios e alleos aplicando as propostas de mellora que se deducen da avaliación da produción escrita. 	2			X		<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X								
<ul style="list-style-type: none"> B2.8. 	<ul style="list-style-type: none"> B2.6. Escribir textos en relación co ámbito de uso. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.6.1. Redacta con claridade e corrección textos propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral. 	1	X		X		<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X								
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.6.2. Redacta con claridade e corrección textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos, adecuándose aos trazos propios da tipoloxía seleccionada. 	1	X		X		<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X								

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais								
				Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV		
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.6.3. Utiliza variados organizadores textuais nos seus escritos. 	1	X		X		▪ CCL	X	X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.6.4. Resume o contido de calquera tipo de texto, recollendo as ideas principais con coherencia e cohesión e expresándoas cun estilo propio, evitando reproducir literalmente as palabras do texto. 	1	X		X		▪ CAA	X	X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.6.5. Realiza esquemas e mapas conceptuais que estruturen o contido dos textos traballados. 	2			X		▪ CAA	X	X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.6.6. Explica por escrito o significado dos elementos visuais que poidan aparecer nos textos (gráficas, imaxes, etc.). 	3			X	X	▪ CCL	X	X							
▪ B2.9.	<ul style="list-style-type: none"> B2.7. Valorar a importancia da lectura e a escritura como ferramentas de adquisición das aprendizaxes e como estímulo do desenvolvemento persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.7.1. Produce textos diversos recoñecendo na escritura o instrumento que é capaz de organizar o seu pensamento. 	2	X				▪ CCL	X	X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.7.2. Utiliza nos seus escritos palabras propias do nivel formal da lingua que incorpora ao seu repertorio léxico, e recoñece a importancia de enriquecer o seu vocabulario para expresarse oralmente e por escrito con exactitude e precisión. 	1	X				▪ CCL	X	X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.7.3. Valora e incorpora progresivamente unha actitude creativa ante a lectura e a escritura. 	3				X		▪ CCEC	X	X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB2.7.4. Coñece e utiliza ferramentas das tecnoloxías da información e da comunicación, participando, intercambiando opinións, comentando e valorando escritos alleos, ou escribindo e dando a coñecer os seus propios. 	2			X	X		▪ CD	X	X						
BLOQUE 3. Coñecemento da lingua																	
▪ B3.1.	<ul style="list-style-type: none"> B3.1. Recoñecer e explicar os valores expresivos que adquiren determinadas categorías gramaticais en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen, con especial atención a adxectivos, determinantes e pronomes. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.1.1. Explica os valores expresivos que adquiren algúns adxectivos, determinantes e pronomes en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen. 	1	X				▪ CCL		X							
▪ B3.2.	<ul style="list-style-type: none"> B3.2. Recoñecer e explicar os valores expresivos que adquiren as formas verbais en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.2.1. Recoñece e explica os valores expresivos que adquiren as formas verbais en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen. 	1	X				▪ CCL		X							
▪ B3.3.	<ul style="list-style-type: none"> B3.3. Recoñecer e explicar o significado dos principais prefixos e sufixos, e as súas posibilidades de combinación para crear novas palabras, identificando os que proceden do latín e do grego. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.3.1. Recoñece os procedementos para a formación de palabras novas e explica o valor significativo dos prefixos e dos sufixos. 	1	X				▪ CCL		X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.3.2. Forma substantivos, adxectivos, verbos e adverbios a partir doutras categorías gramaticais, utilizando diversos procedementos lingüísticos. 	1	X				▪ CCL		X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.3.3. Coñece o significado dos principais prefixos e sufixos de orixe grecolatina e utilízalos para deducir o significado de palabras descoñecidas. 	1	X					▪ CAA		X						
▪ B3.4.	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Identificar os niveis de significado de palabras ou expresións en función da intención comunicativa do discurso oral ou escrito onde aparecen. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.4.1. Explica todos os valores expresivos das palabras que gardan relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen. 	3	X				▪ CCL		X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.4.2. Explica con precisión o significado de palabras, e usa a acepción adecuada en relación ao contexto en que aparecen. 	2	X				▪ CCL		X							
▪ B3.5.	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Usar correcta e eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en formato dixital, para resolver dúbidas sobre o uso correcto da lingua e para progresar na aprendizaxe autónoma. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.5.1. Utiliza os dicionarios e outras fontes de consulta en papel e formato dixital, resolve eficazmente as súas dúbidas sobre o uso correcto da lingua e progresa na aprendizaxe autónoma. 	2				X	▪ CD	X	X							
▪ B3.6.	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Explicar e describir os trazos que determinan os límites oracionais para recoñecer a estrutura das oracións compostas. 	<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.6.1. Transforma e amplía oracións simples en oracións compostas, usando conectores e outros procedementos de substitución para evitar repeticións. 	1	X				▪ CCL		X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.6.2. Recoñece a palabra nuclear que organiza sintacticamente e semanticamente un enunciado, así como os elementos que se agrupan arredor dela. 	1	X				▪ CMCCT		X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB3.6.3. Recoñece a equivalencia semántica e funcional entre o adxectivo, o substantivo e algúns adverbios con oracións de relativo, substantivas e adverbais respectivamente, transformando e ampliando 	1	X					▪ CCL		X						

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais									
				Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV			
		adxectivos, substantivos e adverbios en oracións subordinadas e inseríndoas como constituíntes doutra oración.																
		▪ LCLB3.6.4. Utiliza de forma autónoma textos da vida cotiá para a observación, reflexión e explicación sintáctica.	3			X	X	▪ CCL		X								
▪ B3.7.	▪ B3.7. Aplicar os coñecementos sobre a lingua para resolver problemas de comprensión e expresión de textos orais e escritos e para a revisión progresivamente autónoma dos textos propios e alleos.	▪ LCLB3.7.1. Revisa os seus discursos orais e escritos aplicando correctamente as normas ortográficas e gramaticais, recoñecendo o seu valor social para obter unha comunicación eficiente.	2	X		X	X	▪ CCL	X	X								
▪ B3.8.	▪ B3.8. Identificar e explicar as estruturas dos xéneros textuais, con especial atención ás estruturas expositivas e argumentativas, para utilizalas nas súas producións orais e escritas.	▪ LCLB3.8.1. Identifica e explica as estruturas dos xéneros textuais, con especial atención ás expositivas e argumentativas, e utilízalas nas propias producións orais e escritas.	1	X				▪ CCL	X	X								
		▪ LCLB3.8.2. Coñece os elementos da situación comunicativa que determinan os usos lingüísticos (tema, propósito, destinatario, xénero textual, etc.).	1	X				▪ CSC ▪ CCL		X								
		▪ LCLB3.8.3. Describe os trazos lingüísticos máis sobresaíntes de textos expositivos e argumentativos, relacionándoos coa intención comunicativa e o contexto en que se producen.	1	X					▪ CCL		X							
		▪ LCLB3.8.4. Recoñece nun texto os procedementos lingüísticos para a expresión da subxectividade, e utilízalos nas producións propias.	2			X			▪ CCL	X	X							
▪ B3.9.	▪ B3.9. Recoñecer en textos de diversa índole e usar nas producións propias orais e escritas os conectores textuais e os principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos.	▪ LCLB3.9.1. Recoñece e utiliza a substitución léxica como un procedemento de cohesión textual.	1	X				▪ CCL	X	X								
		▪ LCLB3.9.2. Identifica, explica e usa distintos tipos de conectores de causa, consecuencia, condición e hipótese, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna que proporcionan cohesión a un texto.	1	X					▪ CCL	X	X							
▪ B3.10.	▪ B3.10. Recoñecer e utilizar os rexistros lingüísticos en función dos ámbitos sociais, valorando a importancia de utilizar o rexistro adecuado a cada momento.	▪ LCLB3.10.1. Recoñece os rexistros lingüísticos en textos orais ou escritos en función da intención comunicativa e do seu uso social.	1	X				▪ CCL	X	X								
		▪ LCLB3.10.2. Valora a importancia de utilizar o rexistro adecuado a cada situación comunicativa, e aplícao nos seus discursos orais e escritos.	2			X			▪ CSC		X							
▪ B3.11.	▪ B3.11. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais.	▪ LCLB3.11.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	3			X	X	▪ CCL ▪ CAA		X	X	X	X					
▪ B3.12.	▪ B3.12. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	▪ LCLB3.12.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras.	3				X	▪ CAA		X								
BLOQUE 4. Educación literaria																		
▪ B4.1.	▪ B4.1. Favorecer a lectura e comprensión de obras literarias da literatura española e universal de todos os tempos e da literatura xuvenil.	▪ LCLB4.1.1. Le e comprende cun grao crecente de interese e autonomía obras literarias próximas aos seus gustos e ás súas afeccións.	1				X	▪ CCL	X	X								
		▪ LCLB4.1.2. Valora algunha das obras de lectura libre, resumindo o contido, explicando os aspectos que máis chamaron a súa atención e o que a lectura lle chegou como experiencia persoal.	1	X					▪ CCEC	X	X							
		▪ LCLB4.1.3. Desenvolve progresivamente o seu propio criterio estético perseguindo como única finalidade o pracer pola lectura.	3				X		▪ CSIEE		X							
▪ B4.1.	▪ B4.2. Promover a reflexión sobre a conexión entre a	▪ LCLB4.2.1. Desenvolve progresivamente a capacidade de reflexión observando, analizando e explicando a relación existente entre manifestacións artísticas de	3				X	▪ CCL		X				X				

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais								
				Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV		
	literatura e o resto das artes.	todas as épocas (música, pintura, cine, etc.).															
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.2.2. Recoñece e comenta o mantemento ou a evolución de personaxes-tipo, temas e formas ao longo dos diversos períodos histórico-literarios, ata a actualidade. 	1	X				<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	X	X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.2.3. Compara textos literarios e pezas dos medios de comunicación que respondan a un mesmo tópico, observando, analizando e explicando os puntos de vista segundo o medio, a época ou a cultura, e valorando e criticando o que le ou ve. 	1	X				<ul style="list-style-type: none"> CSC 	X	X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.3.1. Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as. 	3				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.3.2. Traballa en equipo determinados aspectos das lecturas propostas ou seleccionadas polos alumnos, investigando e experimentando de forma progresivamente autónoma. 	3				X	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE 	X	X						X	
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.3.3. Le en voz alta, modulando e adecuando a voz, apoiándose en elementos da comunicación non verbal e potenciando a expresividade verbal. 	3				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.3.4. Dramatiza fragmentos literarios breves desenvolvendo progresivamente a expresión corporal como manifestación de sentimentos e emocións, respectando as producións das demais persoas. 	3				X	<ul style="list-style-type: none"> CCEC 	X	X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.4.1. Le e comprende unha selección de textos literarios representativos da literatura desde o século XVIII aos nosos días, identificando o tema, resumindo o seu contido e interpretando a linguaxe literaria. 	1	X				<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.4.2. Expresa a relación entre o contido da obra, a intención do/da autor/a e o contexto, e o mantemento de temas e formas, emitindo xuízos persoais razoados. 	1	X				<ul style="list-style-type: none"> CAA 		X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.5.1. Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados, seguindo as convencións do xénero e con intención lúdica e creativa. 	3				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.5.2. Desenvolve o gusto pola escritura como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os seus propios sentimentos. 	3				X	<ul style="list-style-type: none"> CAA 		X			X				
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.6.1. Consulta e cita adecuadamente varias fontes de información para desenvolver por escrito, con rigor, claridade e coherencia, un tema relacionado co currículo de Literatura. 	2		X			<ul style="list-style-type: none"> CCL CD 	X	X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.6.2. Achega nos seus traballos escritos ou orais conclusións e puntos de vista persoais e críticos sobre as obras literarias, expresándose con rigor, claridade e coherencia. 	2		X			<ul style="list-style-type: none"> CCL CSIEE 		X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCLB4.6.3. Utiliza recursos variados das tecnoloxías da información e da comunicación para a realización dos seus traballos educativos. 	3				X	<ul style="list-style-type: none"> CD 	X	X		X					

(1) Entendemos como "traballo individual" aquelas producións do alumnado tales como redaccións, comentarios literarios ou traballos de investigación.

(2) Entendemos como "caderno" a realización de actividades e a observación do traballo diario (deberes, corrección dos exercicios...).

(3) Entendemos como "observación" a atención á comunicación oral na aula, participación na clase, o interese...

LENDA COMPETENCIAS CLAVE

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

LENDA APLICABLE AO GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN DE CADA ESTANDAR

- Aqueles estándares básicos, dado o seu carácter fundamental para superar a materia.
- Aqueles estándares que o alumnado debe controlar con soltura, pero que non teñen carácter fundamental para o dominio do materia.
- Aqueles estándares de nivel máis alto, que o alumnado non ten que controlar obrigatoriamente, pois o Departamento non os considera fundamentais para superar a materia.

2.3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

O obxectivo desta materia é o desenvolvemento da competencia comunicativa, é dicir, un conxunto de coñecementos sobre a lingua e de procedementos de uso que son necesarios para interactuar satisfactoriamente en diferentes ámbitos sociais. A eles únense competencias específicas que obedecen ás características especiais da comunicación literaria, ás convencións propias do uso literario da lingua e ás relacións do texto literario co seu contexto literario.

2.3.1. Comunicación lingüística (CCL)

DESCRITORES CCL

- Estabelece vínculos e relacións construtivas cos demais e co contorno, que adquiren consideración e respecto.
- Usa a comunicación lingüística como motor da resolución pacífica de conflitos.
- Expresa e comprende as mensaxes orais en situacións comunicativas diversas e adapta a comunicación ao contexto.
- Produce textos orais adecuados a cada situación, utilizando códigos e habilidades lingüísticas e non lingüísticas, así como regras propias do intercambio comunicativo.
- Busca, recompila e procesa información para comprender, compoñer e utilizar distintos tipos de textos, con intencións comunicativas ou creativas diversas.
- Usa a lectura como fonte de pracer, de descubrimento doutros contornos, idiomas e culturas, de fantasía e de saber.
- Expresa e interpreta diferentes tipos de discurso acordes á situación comunicativa en diferentes contextos sociais e culturais.
- Ten conciencia das convencións sociais, dos valores e aspectos culturais e da versatilidade da linguaxe en función do contexto e da intención comunicativa.
- Le, escoita, analiza e ten en conta opinións distintas á propia.
- Expresa adecuadamente as propias ideas e emocións, e acepta e realiza críticas con espírito construtivo.
- Enriquece as relacións sociais e desenvólvese en contextos distintos ao propio.
- Accede a diversas fontes de información, comunicación e aprendizaxe.

2.3.2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)

DESCRITORES CMCCT

- Produce e interpreta distintos tipos de información, amplía o coñecemento sobre aspectos cuantitativos e espaciais da realidade, e resolve problemas relacionados coa vida cotiá e co mundo laboral.
- Interpreta e expresa con claridade e precisión informacións, datos e argumentacións.
- Aplica a información a unha maior variedade de situacións e contextos, segue cadeas argumentais, identificando as ideas fundamentais, e estima e axuíza a lóxica e a validez de argumentacións e informacións.
- Identifica a validez dos razoamentos e valora o grao de certeza asociado aos resultados derivados dos razoamentos correctos.
- Identifica situacións que precisan elementos e razoamentos matemáticos, aplica estratexias de resolución de problemas e selecciona as técnicas adecuadas para calcular, representar e interpretar a realidade a partir da información dispoñíbel.
- Utiliza elementos e razoamentos matemáticos para interpretar e producir información, resolve problemas provenientes da vida cotiá e toma decisións.
- Comprende sucesos, predí consecuencias e mellora e preserva as condicións de vida propia e dos demais; ademais, desenvólvese adecuadamente, con autonomía e iniciativa persoal en diversos ámbitos da vida e do coñecemento.
- Aplica os conceptos e principios básicos que permiten a análise dos fenómenos desde os diferentes campos de coñecemento científico.

DESCRITORES CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Percibe de forma adecuada o espazo físico no que se desenvolven a vida e a actividade humana e interactúa co espazo circundante. ☞ Demostra espírito crítico na observación da realidade e na análise das mensaxes informativas e publicitarias, así como uns hábitos de consumo responsable na vida cotiá. ☞ Argumenta racionalmente as consecuencias duns ou outros modos de vida, e adopta unha disposición a unha vida física e mental saudábel, nun contorno natural e social tamén saudábel. ☞ Identifica preguntas ou problemas e obtén conclusións baseadas en probas para comprender e tomar decisións sobre o mundo físico e sobre os cambios que produce a actividade humana. ☞ Aplica algunhas nocións, conceptos científicos e técnicos, e teorías científicas básicas previamente comprendidas, e pon en práctica os procesos e actitudes propios da análise sistemática e de indagación científica. ☞ Recoñece a natureza, fortalezas e límites da actividade investigadora, como construción social do coñecemento ao longo da historia. ☞ Planifica e manexa solucións técnicas, seguindo criterios de economía e eficacia, para satisfacer as necesidades da vida cotiá e do mundo laboral. ☞ Diferencia e valora o coñecemento científico, xunto con outras formas de coñecemento, e utiliza valores e criterios éticos asociados á ciencia e ao desenvolvemento tecnolóxico. ☞ Usa de forma responsable os recursos naturais, coída o ambiente, fai un consumo racional e responsable, e protexe a saúde individual e colectiva como elementos clave da calidade de vida das persoas.
--------------------------	---

2.3.3. Competencia dixital (CD)

DESCRITORES CD	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Busca, obtén, procesa e comunica información para transformala en coñecemento. ☞ Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como elemento esencial para informarse, aprender e comunicarse. ☞ Domina linguaxes específicas básicas e as súas pautas de decodificación e transferencia, e aplica en distintas situacións e contextos o coñecemento dos diferentes tipos de información, as súas fontes, as súas posibilidades e a súa localización. ☞ Organiza a información, relaciona, analiza, sintetiza e fai inferencias e deducións de distinto nivel de complexidade; compréndea e intégraa nos esquemas previos de coñecemento. ☞ Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como instrumento de traballo intelectual na súa dobre función de transmisoras e xeradoras de información e coñecemento. ☞ Procesa e xestiona información abundante e complexa, resolve problemas reais, toma decisións, traballa en contornos colaborativos e xera producións responsables e creativas. ☞ Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación a partir da comprensión da natureza e do modo de operar dos sistemas tecnolóxicos, e do efecto que eses cambios teñen no mundo persoal e sociolaboral. ☞ Identifica e resolve problemas habituais de software e hardware que poidan xurdir. ☞ Organiza a información, procesaa e oríntaa para conseguir obxectivos e fins establecidos. ☞ Resolve problemas reais de modo eficiente, e avalía e selecciona novas fontes de información e innovacións tecnolóxicas, a medida que van aparecendo, en función da súa utilidade para acometer tarefas ou obxectivos específicos. ☞ É unha persoa autónoma, eficaz, responsable, crítica e reflexiva ao seleccionar, tratar, utilizar e valorar a información e as súas fontes, contrastándoa cando é necesario. ☞ Respecta as normas de conduta acordadas socialmente para regular o uso da información e as súas fontes nos distintos soportes.
-----------------------	---

2.3.4. Competencia para aprender a aprender (CAA)

DESCRITO RES CAA	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Dispón de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónomo, de acordo aos propios obxectivos e necesidades. ☞ Adquire conciencia das propias capacidades e das estratexias necesarias para desenvolvelas. ☞ Dispón dun sentimento de motivación, confianza nun mesmo e gusto por aprender.
-------------------------	---

DESCRITORES CAA	<ul style="list-style-type: none"> ☞ É consciente do que sabe e de como se aprende. ☞ Xestiona e controla de forma eficaz os procesos de aprendizaxe, optimizándoos e orientándoos a satisfacer obxectivos persoais. ☞ Saca proveito das propias potencialidades, aumentando progresivamente a seguridade para afrontar novos retos de aprendizaxe. ☞ Desenvolve capacidades como a atención, a concentración, a memoria, a comprensión e a expresión lingüística ou a motivación de éxito. ☞ Coñece os diferentes recursos e fontes para a recollida, selección e tratamento da información, incluídos os recursos tecnolóxicos. ☞ Afronta a toma de decisións racional e criticamente, coa información dispoñíbel. Obtén información para transformala en coñecemento propio relacionado cos coñecementos previos e coa propia experiencia persoal. ☞ Fixa metas alcanzábeis a curto, medio e longo prazo. ☞ Autoavalíase e autorregúlase, é responsábel, acepta os erros e aprende dos, e cos, demais. ☞ Ten conciencia, xestiona e controla as propias capacidades e coñecementos desde un sentimento de competencia ou eficacia persoal.
------------------------	--

2.3.5. Competencias sociais e cívicas (CSC)

DESCRITORES CSC	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Comprende a realidade social na que vive e contribúe á súa mellora. ☞ Participa, toma decisións e elixe como comportarse en determinadas situacións. ☞ Exerce activa e responsabelmente os dereitos e deberes da cidadanía. ☞ É consciente da existencia de distintas perspectivas á hora de analizar a realidade social e histórica do mundo. ☞ Dialoga para mellorar colectivamente a comprensión da realidade. ☞ Entende os aspectos das sociedades actuais, a súa crecente pluralidade e o seu carácter evolutivo. ☞ Dispón dun sentimento de pertenza á sociedade na que vive. Resolve os problemas con actitude construtiva, mediante unha escala de valores baseada na reflexión crítica e no diálogo. ☞ Ponse no lugar do outro e comprende o seu punto de vista, aínda que sexa diferente do propio. ☞ Recoñece a igualdade de dereitos entre os diferentes colectivos, especialmente entre o home e a muller. ☞ Constrúe e pon en práctica normas de convivencia coherentes cos valores democráticos. ☞ Mantén unha actitude construtiva, solidaria e responsábel ante o cumprimento dos dereitos e obrigacións cívicas.
------------------------	--

2.3.6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

DESCRITORES CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Adquire valores como a responsabilidade, a perseveranza, o coñecemento dun mesmo e a autoestima. ☞ Aprende dos erros, asume riscos e demora a necesidade de satisfacción inmediata. Elixo con criterio propio, imaxina proxectos, e leva adiante as accións necesarias para desenvolver as opcións e plans persoais, responsabilizándose deles. ☞ Proponse obxectivos, planifica e leva a cabo proxectos, elabora novas ideas, busca solucións e ponas en práctica. ☞ Analiza posibilidades e limitacións, coñece as fases de desenvolvemento dun proxecto, planifica, toma decisións, actúa, avalía o feito e autoavalíase, extrae conclusións e valora as posibilidades de mellora. ☞ Identifica e cumpre obxectivos e mantén a motivación para lograr o éxito nas tarefas emprendidas. ☞ Pon en relación a oferta académica, laboral ou de lecer dispoñíbel, coas capacidades, desexos e proxectos persoais. ☞ Ten unha actitude positiva ante o cambio, comprende os cambios como oportunidades, adáptase crítica e construtivamente a eles, afronta os problemas e atopa solucións en cada un dos proxectos vitais que emprende.
--------------------------	---

- ☞ Dispón de habilidades sociais para relacionarse, cooperar e traballar en equipo.
- ☞ Desenvolve habilidades e actitudes relacionadas co liderado de proxectos, as habilidades para o diálogo e a cooperación, a organización de tempos e tarefas, a capacidade de afirmar e defender dereitos ou a asunción de riscos.
- ☞ Imaxina, emprende, desenvolve e avalía accións ou proxectos individuais ou colectivos con creatividade, confianza, responsabilidade e sentido crítico.

2.3.7. Conciencia e expresións culturais (CCEC)

- ☞ Coñece, comprende, aprecia e valora criticamente diferentes manifestacións culturais e artísticas, e utilízalas como fonte de enriquecemento.
- ☞ Reelabora ideas e sentimentos propios e alleos.
- ☞ Avalía e axusta os procesos necesarios para alcanzar resultados, xa sexan no ámbito persoal ou no académico.
- ☞ Expresa e comunica diferentes realidades e producións do mundo da arte e da cultura.
- ☞ Pon en funcionamento a iniciativa, a imaxinación e a creatividade para expresarse mediante códigos artísticos.
- ☞ Coñece basicamente as principais técnicas, recursos e convencións das diferentes linguaxes artísticas.
- ☞ Identifica as relacións existentes entre as manifestacións artísticas e a sociedade, a persoa ou a colectividade que as crea.
- ☞ É consciente da evolución do pensamento, das correntes estéticas, das modas e dos gustos.
- ☞ Aprecia a creatividade implícita na expresión de ideas, experiencias ou sentimentos a través de diferentes medios artísticos como a música, a literatura, as artes visuais ou escénicas.
- ☞ Valora a liberdade de expresión e o dereito á diversidade cultural.
- ☞ Aprecia e disfruta coa arte para poder realizar creacións propias.
- ☞ Desenvolve o desexo e a vontade de cultivar a propia capacidade estética e creadora.
- ☞ Mostra interese por contribuír á conservación do patrimonio cultural e artístico.

2.4. AVALIACIÓN

2.4.1. AVALIACIÓN INICIAL

Data de realización: entre a primeira e a segunda semana do curso realizarase unha proba xeral para avaliar o punto de partida do alumnado.

Tipo de proba: consistirá nunha proba escrita que constará dun texto para avaliar a comprensión lectora, a expresión escrita, a capacidade de síntese, ortografía, etc. Ademais, haberá unha serie de cuestións sobre coñecemento de lingua (de ortografía, de morfoloxía básica e sintaxe). Paralelamente, nos primeiros días do curso haberá pequenas avaliacións de carácter oral (lectura en voz alta, expresión oral...) e observación do hábito de traballo de cada alumno.

Mecanismos de información ás familias: os resultados desta proba serán sempre orientativos e nunca influirán en cualificacións do resto do curso. Non se informará deles salvo nos casos nos que haxa que tomar algunha medida específica, que será tomada en consenso co departamento de Orientación do centro.

Consecuencias dos resultados desta avaliación: a partir dos resultados deste proba, decidirase que alumnos precisan de medidas de atención á diversidade: ubicación especial na aula, recomendacións especiais para superar a materia, algún exercicio máis de reforzo, etc.

2.4.2. AVALIACIÓN CONTINUA

Avaliación

En cada avaliación ponderaranse dúas variables:

- a) Proba/s escrita/s.
- b) Traballos en clase segundo táboa de indicadores (rúbricas, escalas de valoración etc.): formulación de dúbidas, proposta de acción, participación no traballo grupal con adecuación ás normas de cortesía lingüística, elaboración de proxectos e exposicións.

En cada avaliación haberá tamén unha proba para avaliar a obra de lectura proposta. Esa proba suporá o 10 % da nota de cada avaliación.

As porcentaxes son:

- Probas de contido: 70%
- Obra de lectura: 10%
- Traballos segundo táboa de indicadores: 20%

Para a valoración das probas escritas, tomarase en consideración non só o contido das respostas ou solucións dos exercicios, senón tamén (e moi especialmente) a forma. Así, á hora de cualificar un exercicio dunha proba escrita, terase en conta -tal como se indica nos estándares de aprendizaxe deste curso-, ademais do grado de acerto, adecuación ao solicitado e o nivel de coherencia, o seguinte:

- A cohesión do texto redactado: correcta organización e enlace das diferentes partes.
- Correcta construción das oracións.
- Puntuación adecuada.
- Corrección ortográfica, gramatical e léxica.
- Uso de vocabulario preciso e adecuado á natureza do escrito.
- Presentación aceptable.

Cando un alumno non se presente a unha proba terá que presentar un xustificante oficial para que esta sexa repetida.

Modo de cualificación: ademais das probas obxectivas de coñecementos, durante cada avaliación, realizarase una valoración do rendemento académico diario do alumno. Tamén se poderán avaliar na aula tanto a expresión oral do alumno como a comprensión dun texto oído. Todos estes aspectos estarán recollidos no caderno do profesor e suporán **un redondeo da nota global da avaliación**. Para calcular esta porcentaxe teranse en conta os seguintes aspectos:

- Realización das tarefas encomendadas polo profesor.
- Asistencia a clase con material necesario para traballar (libro, caderno de clase, fotocopias, bolígrafos, etc.)
- Corrección de exercicios.
- Nota positiva nos controis puntuais de coñecementos, lecturas curtas indicadas na aula virtual, etc.
- Caderno de clase ben ordenado e presentado.
- Actitude, interese e esforzo na aula.

Cálculo da nota: todos os instrumentos descritos anteriormente terán o seguinte peso na cualificación de cada trimestre:

70 % a media ponderada das dúas probas de coñecementos. (45% Lengua, 45% Literatura)

10 % a nota da proba de lectura.

20% : traballos en clase segundo táboa de indicadores.

Nas diferentes probas escritas que o alumno irá realizando ao longo do curso aplicaranse os seguintes criterios de cualificación (ata un desconto máximo por proba de **2 puntos**):

desconto de 0'10 puntos por cada erro en ortografía,

desconto de 0'05 por cada erro na acentuación,

desconto de 0'05 por cada erro de tipo ortotipográfico (incorrecto uso de comiñas, guións, subliñado de títulos, signos de puntuación,...)

desconto de ata 0'25 puntos por marxes incorrectas,

desconto de ata 0'25 por unha incorrecta presentación (ausencia de limpeza)

Mecanismos para recuperar unha avaliación non superada: cando unha avaliación non sexa superada, realizarase unha proba escrita a finais de curso mediante **probas de carácter parcial por trimestres**, segundo as avaliacións suspensas do alumno. Coa nota acadada nestas probas parciais calcularase a nota final do curso.

Excepcionalmente, non terán que realizar ningunha das probas de recuperación final que acabamos de describir aqueles alumnos que teñan **só unha avaliación suspensa** (sempre que a nota suspensa sexa igual ou superior a 4 puntos) cando a media aritmética das tres avaliacións acade un 5.

2.4.3. AVALIACIÓN FINAL

Alumnado que debe realizala: como xa expuxemos, o alumnado que supere a materia por avaliacións, non debe realizar ningunha proba de avaliación final. As probas de avaliación final son probas de recuperación para superar as avaliacións non superadas ANTERIORMENTE.

Tipo de proba: consistirá, pois, en probas escritas de características semellantes ás probas realizadas durante o curso: comunicación, gramática, ortografía e o bloque de educación literaria.

Estándares que se van a avaliar: nas probas de recuperación incluíranse os estándares de aprendizaxe marcados nas táboas do capítulo 2.2 desta programación cun **1** de grao mínimo para superar a materia, para os alumnos que teñan que presentarse á proba global das tres avaliacións.

Os alumnos que só teñan que recuperar algunha avaliación, examínanse dos estándares traballados durante o curso en cada avaliación, polo que a **nota pode ser de ata 10 puntos**.

Cálculo da cualificación final: a cualificación final do alumnado que non teña que ir á proba de avaliación final (recuperación) será a nota media achada entre a nota obtida nos tres trimestres.

A cualificación do alumnado que realice a proba de recuperación por avaliacións será tamén a da media dos trimestres, tendo en conta que a nota da avaliación non superada será substituída pola nota acadada nesta/-s proba/-s de recuperación final.

A cualificación dos alumnos que teñan que recuperar as tres avaliacións, será a que obteñan na proba global.

Criterios para a promoción: serán os sinalados no artigo 23 do D86/2015 de 25 de xuño. Non hai planificados no centro criterios especiais neste momento.

2.4.4. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Data de realización: finais do mes de xuño

Tipo de proba: consistirá nunha proba escrita de carácter global, semellante ás realizadas durante o curso, na que se avaliarán os contidos explicados durante o curso: comunicación e comprensión, gramática, ortografía e literatura.

Constará de oito a quince preguntas aproximadamente, cunha puntuación sinalada na propia proba en cada pregunta. Os estándares avaliábeis serán os mesmos que na proba global de avaliación final, que son os que os membros do departamento consideramos mínimos para a superación da materia: só os que aparecen sinalados cun grao mínimo de consecución dun **1**, na táboa correspondente.

2.4.5. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTE

Data de realización: unha proba por trimestre nas datas aprobadas en Comisión de Coordinación Pedagóxica, anunciadas pola dirección do centro nos taboleiros das aulas e os corredores.

Modo de recuperación: os contidos avaliábeis das probas serán os considerados mínimos na programación de 3º do curso pasado.

Todos os contidos mínimos de 3º serán divididos en **dúas partes**. A primeira delas será a materia da que se avaliará ao alumnado no primeiro trimestre e a segunda parte será a dos contidos sobre os que versará o segundo exame. Se o alumno consegue unha media de aprobado nas dúas probas, a materia darase por superada. Se, polo contrario, non é superada, haberá aínda outra oportunidade nunha terceira proba de carácter global (recollendo todos os contidos fundamentais do curso) que se realizará no terceiro trimestre.

A proba constará de oito a quince preguntas aproximadamente cunha puntuación sinalada na propia proba en cada pregunta. Os estándares avaliábles serán os que apareceron sinalados cun grao mínimo de consecución de un **1** na programación do curso pasado.

Cálculo da cualificación: cada pregunta levará na proba indicada a súa valoración. A cualificación total será sobre 10 puntos, segundo o peso indicado para cada pregunta. Só se terán en conta estas probas para a avaliación da pendente.

Actividades de seguimento: o profesor proporcionaralles aos alumnos –ben en man, ben a través da aula virtual do centro- coa materia pendente a información necesaria para preparar a asignatura.

2.5. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Coa expresión “atención á diversidade” non fai referencia a un grupo de alumnos que presenten algún tipo de problemática, senón á toda a diversidade de alumnado cuxa atención debe garantirse xa desde o proceso de planificación educativa.

No noso caso, a atención a diversidade contéplase non só nas **medidas ordinarias e extraordinarias tanto curriculares como organizativas** dentro do centro, senón tamén noutros tres niveis: na programación, na metodoloxía e nos materiais.

📖 **Atención á diversidade na programación:** a programación e actividades encamiñadas a desenvolver a competencia falada e escrita é cíclica en todos os niveis, de maneira que sempre se empezará traballando contidos conceptuais dos cursos anteriores, para partir dos coñecementos previos do alumnado. Despois, a secuenciación irá en orde crecente de dificultade de maneira que se adquiran as habilidades lingüísticas necesarias para o nivel seguinte. Por último, cóntase con actividades de repaso e reforzo (incluídas xa pola editorial do libro de texto ou aportadas polo profesor cando sexa necesario) para cada unha das unidades didácticas traballadas.

📖 **Atención á diversidade na metodoloxía:** en primeiro lugar, partindo da competencia lingüística do alumno mediante a realización de actividades previas ao inicio de cada

unidade didáctica. Despois, propoñendo pautas e modelos nas actividades de expresión e comprensión que exemplifiquen a realización do traballo proposto.

📖 **Atención á diversidade nos materiais empregados:** con variedade metodolóxica, variedade de actividades de reforzo e profundización, multiplicidade de procedementos na avaliación de aprendizaxe, traballos individuais e na aula en pequenos equipos, favorecendo a existencia dun bo clima de aprendizaxe na aula, insistindo nos reforzos positivos para mellorar a autoestima, aproveitando as actividades fóra da aula para lograr unha boa cohesión e integración do grupo...

Por outra parte, aos alumnos con **necesidades específicas de apoio educativo (NEAE)**, que lles impidan seguir o desenvolvemento normal do proxecto curricular, previo informe do Departamento de Orientación, elaboráraselles, coa asesoría do mesmo, a **adaptación curricular de carácter non significativo** necesaria no referido a adaptación de obxectivos e contidos, gradación de criterios e procedementos de avaliación, metodoloxía, elección de materiais didácticos, organización espazo-temporal, etc.

2.5.1. MEDIDAS ORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES

MEDIDAS ORDINARIAS	
ORGANIZATIVAS	CURRICULARES
<p>Reforzo educativo para alumnado con dificultades: reforzos puntuais a través de explicacións individualizadas durante a clase ou nos recreos; actividades e exercicios adicionais de repaso e consolidación nos casos máis necesarios; páxinas web que permitan aos alumnos repasar e afondar nos aspectos máis complexos traballados na aula. Neste centro non se contemplan os desdobramentos dos grupos.</p>	<p>Alumnado repetidor: non é frecuente que o alumnado que debe repetir teña superada esta materia do curso anterior. Se o profesor o cre necesario, pode propor actividades de ampliación con maior grao de dificultade para seguir traballando a súa competencia comunicativa. O alumnado repetidor que non superara esta materia no seu primeiro ano contará coas mesmas medidas que os alumnos non repetidores con dificultades, descritas na columna da esquerda. Non hai adaptacións temporais ou de instrumentos de avaliación para ningún alumno.</p>

2.6. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

2.6.1. ASPECTOS XERAIS

1. **Partir do nivel do desenvolvemento do alumno.** O inicio dunha nova aprendizaxe debe comezar a partir dos conceptos, representacións e coñecementos que leva construído o alumno nas súas experiencias previas.
2. **Asegurar a construción de aprendizaxes significativas e a aplicación dos coñecementos á vida:** mediante contidos potencialmente significativos e unha actitude favorable do alumno para aprender significativamente, é dicir, que estea motivado para conectar o novo que aprende co que el xa sabe.
3. **Facilitar a realización de aprendizaxes significativas por si soas.** É necesario que os alumnos sexan quen de aprender a aprender.
4. **Modificar esquemas de coñecemento.** Durante o proceso de aprendizaxe, o alumno debería recibir informacións que entren en contradición cos coñecementos previos, para, unha vez reestablecido o equilibrio, se aprenda significativamente.
5. **Adestrar diferentes estratexias de metacognición.** Gracias a esta, os alumnos son conscientes do que saben. Unha maneira de asegurar que estes aprenden a aprender, pensar é facilitarlles ferramentas que lles permitan reflexionar sobre o que lles funciona e o que non logran facer como querían; desta forma, consolidan formas de actuar exitosas e descartan os demais.
6. **Potenciar a actividade e interactividade nos procesos de aprendizaxe.** A intervención educativa é un proceso de interactividade profesor-alumno ou alumno-alumno, no que convén distinguir entre o que o alumno é capaz de facer por si so e o que é capaz de aprender con axuda de outras persoas. O profesor debe intervir nas actividades que un alumno non é capaz de realizar por si mesmo, pero que pode chegar a solucionar se recibe a axuda pedagóxica conveniente.

2.6.2. PRINCIPIOS DIDÁCTICOS

Estes principios implican unha serie de principios didácticos:

1. **Asegurar a relación das actividades de ensino e aprendizaxe coa vida real do alumno,** partindo, sempre que sexa posible, da súa propia experiencia.
2. **Deseñar actividades de ensino-aprendizaxe que permitan aos alumnos establecer relacións entre os coñecementos e experiencias previas e as novas aprendizaxes.**

3. **Organizar os contidos en torno a eixos** que permitan abordar os problemas, as situacións e os acontecementos dentro dun contexto e na súa globalidade.
4. **Favorecer a interacción alumno-profesor e alumno-alumno**, para que se produza construción de aprendizaxes significativas e a adquisición de contidos de clara compoñente cultural e social.
5. **Potenciar o interese espontáneo dos alumnos no coñecemento dos códigos convencionais e instrumentos de cultura**, aínda sabendo que estas aprendizaxes conlevan dificultades que poidan desmotivalos. É necesario prevelo e graduar as actividades en consecuencia.
6. Ter en conta as peculiaridades de cada grupo e os ritmos de aprendizaxe de cada alumno en concreto, para **adaptar os métodos e recursos ás diferentes situacións**.
7. **Proporcionar continuamente información ao alumno sobre o momento do proceso de aprendizaxe no que se atopa**, clarificando os obxectivos que debe conseguir, facéndolle tomar conciencia das súas posibilidades e das dificultades que debe superar.
8. **Impulsar as relacións entre iguais** proporcionando pautas que permitan a confrontación e modificación de puntos de vista, a coordinación de intereses, a tomas de decisións colectivas, a axuda mutua e a superación de conflitos mediante o diálogo e a cooperación.
9. **Deseñar actividades** para conseguir a plena adquisición e consolidación de contidos tendo en conta que moitos deles non se adquiren unicamente a través das actividades desenvolvidas no contexto da aula, pero que o funcionamento da escola como organización social si pode facilitar: **participación, respecto, cooperación, solidariedade, tolerancia, liberdade responsable, etc.**

2.6.3. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS ESPECÍFICAS

Na materia de Lingua Castelá e Literatura destacan os seguintes aspectos desde o punto de vista didáctico:

COMUNICACIÓN

A finalidade última é incrementar a **competencia comunicativa** do alumnado, entendendo esta como a capacidade individual de participar en intercambios orais ou escritos dunha maneira correcta e adecuada ás características da situación e do contexto.

A comunicación atende aos usos e formas da comunicación oral e da comunicación escrita. Ten, pois, un carácter instrumental e está centrada no traballo sistemático das **catro destrezas lingüísticas básicas: ler, falar, escribir e escoitar**.

Hai dúas estratexias metodolóxicas coas que traballar: lectura e comprensión de textos, traballando unha tipoloxía textual variada; e expresión, para traballar as habilidades de composición oral e escrita de textos (ordenar información, construír parágrafos, relacionar ideas, evitar repeticións...).

REALIDADE LINGÜÍSTICA DE ESPAÑA

Trátase de que o alumnado perciba que España é un país plurilingüe, no que o castelán actúa como lingua común; e que constaten ademais que o castelán non é unha lingua uniforme, senón que dentro da súa unidade hai diversas variedades de carácter xeográfico.

ESTUDO DA LINGUA

Agrupa tres partes:

Gramática: co obxectivo de adquirir conceptos básicos que permitan nomear os fenómenos da linguaxe.

Ortografía: co obxectivo de afianzar o dominio das normas ortográficas mediante un sistema de tres pasos: observar, aprender e aplicar.

Vocabulario: traballando os principais fenómenos léxico-semánticos, os mecanismos de multiplicación do léxico, completándoo co estudo do vocabulario de diferentes campos. Neste sentido é fundamental o uso do dicionario.

ESTUDO DA LITERATURA

O alumno chega a 4º cunha base metodolóxica firme (xéneros e métrica traballados por exemplo), para pasar ao análise da historia da literatura.

A educación literaria implicará a aplicación de coñecementos sobre o contexto histórico-cultural á lectura e interpretación de textos literarios no momento no que foron escritos.

As estratexias no estudo da literatura materialízanse en **técnicas** como:

- A investigación bibliográfica
- A exposición oral
- A análise e comentario de textos.
- A paráfrase de textos.
- A declamación
- A dramatización

2.6.4. TIPOS DE ACTIVIDADES

Ao igual que os tempos, os agrupamentos e os espazos, as actividades tamén serán flexibles e distintos tipos. Contemplanse actividades graduadas no seu nivel de dificultade e profundización, en función da propia evolución do alumno ao longo do proceso de ensinanza-aprendizaxe, partindo do xeral ao concreto.

Podemos diferenciar varios tipos de actividades:

- 1. Actividades previas e de motivación.** Tratan de achar as ideas, intereses, necesidades... dos alumnos sobre os contidos que se van traballar. Teñen a finalidade de suscitar a curiosidade intelectual e a participación de todos nas tarefas educativas.
- 2. Actividades de desenvolvemento.** Con carácter xeral para todo o alumnado.
- 3. Actividades de reforzo.** Para aqueles alumnos cuxos ritmos de aprendizaxe sexan máis lentos. É imprescindible que estas actividades teñan en conta as súas características e que faciliten o desenvolvemento das súas capacidades.
- 4. Actividades de ampliación.** Son aquelas que posibilitan aos alumnos seguir avanzando nos seus procesos de aprendizaxe unha vez realizaron satisfactoriamente as tarefas propostas nunha unidade de programación.
- 5. Actividades de avaliación.** O profesorado debe deseñar estas actividades sen que poidan ser percibidas polo alumnado como diferenciadas, para reaxustar permanentemente os procesos educativos.

6. Traballos monográficos, mesmo interdisciplinares ou de natureza análoga.

2.6.5. OUTRAS ACTUACIÓNS METODOLÓXICAS

Tempos

O alumnado de 4º ESO, na materia de Lingua Castelá e Literatura, dispón de 3 sesións por semana de 50 minutos cada unha. A profesora repartirá o tempo de maneira que, por sesión, haxa uns minutos de explicacións xerais e outra parte de sesión dedicada a realización e corrección de actividades por parte do alumnado, tempo que tamén se aproveita para as explicacións individualizadas.

En principio imos seguir a temporalización estipulada nas táboas de contidos. Sen embargo, é posible que haxa que afondar máis nas algúns aspectos, a medida que avanza o curso, o que podería supor ter que reaxustar o reparto de sesións, acortando sesións a algún tema para dedicarllas a outro.

Espazos

O espazo deberá organizarse en condicións básicas de accesibilidade e non discriminación necesarias para garantir a participación de todos os alumnos en todas as actividades que se realicen. Esta organización irá en función do tipo de actividade:

Dentro da aula: poderanse adoptar disposicións espaciais diversas.

Fóra da aula: biblioteca, aula de informática, salón de actos...

Fóra do centro: visitas e actos culturais en Viveiro ou fóra, como asistencia á representación de obras de teatro.

2.6.6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Lengua castellana y literatura 4º de ESO de SM. **Proyecto Savia**
Ricardo Boyano, Ángel L. García Aceña, Pilar Esteve, Felipe Zayas.
Año de edición 2016
ISBN 978-84-675-8859-0

Ademais, no Departamento hai unhas **lecturas avaliadas** por trimestre en cada curso:

4º ES	1ª Aval.	- <i>Rebeldes</i> Susan E. Hinton (en calquera edición).
	2ª Aval.	- <i>Entre tonos de gris</i> Ruta Sepetys.
	3ª Aval.	- <i>Bajarse al moro</i> J.L. Alonso de Santos (calquera edición)

Material de reprografía: necesario pola constante variedade de textos para análise e comentario da que hai que dispoñer.

Material complementario dispoñible na aula virtual do centro (exercicios de reforzo, etc.)

Explicacións da profesora apoiándose en presentacións informáticas: *power point*, *Prezi*...

Debates que estimulen o interese e a capacidade de reflexionar, relacionar, consolidar coñecementos, recapitular, ordenar, respectar opinións e sacar conclusións.

Noticias e artigos de prensa, tanto diaria (xornais de diverso tipo: nacionais, autonómicos, deportivos...), como semanal (revistas: sociais, do corazón, musicais, deportivas, xuvenís...).

Uso de fichas de traballo, actividades interactivas, animacións, vídeos, autoavaliacións, etc., do entorno *Savia dixital* (propio da editorial coa que traballamos): <http://smsaviadigital.com>

Uso do entorno *Savia dixital* para a interacción profesor-alumno de maneira individualizada.

Uso das TIC. Entre outras, as seguintes direccións web:

- <http://www.smconectados.com/>
- <http://www.librosvivos.net>
- <http://roble.pntic.mec.es/msanto1/lengua>
- <http://www.elmundo.es/elmundolibro/microrrelatos>
- <http://www.cervantesvirtual.com>
- <http://web.educastur.princast.es/cp/villaleg/segundociclo/quest.htm>
- <http://www.rae.es>

3. REVISIÓN E AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE

3.1. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO	ESCALA			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Debemos entender nesta escala que o 1 é o nivel mínimo (ou o máis próximo ao non) e o 4 é o nivel máximo (ou máis próximo ao si).

INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE	ESCALA			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				

INDICADORES DE LOGRO DA PRÁTICA DOCENTE	ESCALA			
	1	2	3	4
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

Debemos entender nesta escala que o 1 é o nivel mínimo (ou o máis próximo ao non) e o 4 é o nivel máximo (ou máis próximo ao si).

3.2. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

3.2.1. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN

Este Departamento reunirse con certa periodicidade ao longo de todo o curso para ir facendo o seguimento da programación. Nesas sesións comentarase a marcha das clases, as dificultades atopadas, o ritmo do proceso de ensino-aprendizaxe, os problemas para a asimilación da materia por parte dalgúns alumnos que precisan unha atención máis individualizada, a temporalización dos contidos establecida para cada nivel, a consecución dos obxectivos, etc. Nas tres avaliacións farase unha valoración dos resultados.

A finais de curso redactarase unha memoria final do Departamento na que se recollerán as porcentaxes cos resultados de todos os grupos e niveis, ao mesmo tempo que se fai unha análise dos suspensos, estimando as causas que os provocaron. Por outra banda, tamén se deixará constancia da materia que non se puido impartir e das causas que impediron que se cumprise coa temporalización dos contidos establecida na programación.

Ao finalizar cada unha das avaliacións faremos tamén especial fincapé na temporalización, xa que en caso de haberen desfases nos tempos, cómpre reaxustalos canto antes e tomar decisións en canto aos contidos.

3.2.2. INDICADORES DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Para levar a cabo a revisión da programación, tomaremos como referencia a seguinte táboa e logo analizaremos os resultados. Como nas dúas táboas anteriores, entenderemos o 1 como o valor mínimo e o 4 como o valor máximo:

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN	ESCALA			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN	ESCALA			
	1	2	3	4
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos.				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Conclusión sobre a análise da revisión: unha vez analizados os distintos aspectos expostos, faremos as propostas de mellora e/ou modificación da programación seguindo este esquema:

Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con respecto á programación prevista:

Medidas que se adoptarán como resultado da revisión:

Outras observacións:

3.2.3. DIFUSIÓN DA PROGRAMACIÓN NA COMUNIDADE EDUCATIVA

Os profesores deste departamento informarán ao alumnado das programacións docentes da súa área ou materia nos primeiros días de clase na aula.

Ademais entregarase por escrito aos alumnos unha folla (ou na aula virtual) cos criterios de cualificación.

4. OUTROS ASPECTOS

4.1. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS

ACTIVIDADE	FINALIDADE	PROFESOR	NIVEL	DATA PREVISTA
1. Posibilidade de acudir a algunha representación teatral no caso de	Aproximación a un xénero literario como o teatro e a	Calquera profesora do	Calquera curso	En calquera momento

ACTIVIDADE	FINALIDADE	PROFESOR	NIVEL	DATA PREVISTA
que se oferte algunha de interese ao longo do curso. Neste momento o abano de ofertas non son de interese para o departamento. Aproveitarase a viaxe para facer outras visitas de interese cultural para o alumnado.	unha das obras máis representativas da literatura española a través da representación do texto.	departamento	tanto da ESO como BACH.	do curso
3. Concursos varios que se concretarán ao longo do curso. Colaboracións coa biblioteca do centro.	Motivación ao alumnado.	Todas as profesoras do departamento	ESO BACH.	Todo o curso

4.2. REFERENCIAS LEXISLATIVAS

- ↪ Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).
- ↪ Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015)
- ↪ Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29)
- ↪ Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).
- ↪ Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21)
- ↪ ORDE do 13 de xullo de 2016 pola que se amplía a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación

secundaria obrigatoria e bacharelato e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 4 de agosto)

- ↳ ORDE do 12 de xuño de 2017 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2017/18 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia. (DOG do 22)

Asdo. : Carolina Mariño García
Xefa de Departamento

Viveiro (Lugo), 29 de novembro de 2022

Programación Didáctica

**SEGUNDO
BACHARELATO
Lingua Castelá e
Literatura**

Departamento de Lingua Castelá e Literatura

Cod. centro 27013648 (Viveiro – Lugo)

Contido

1. CUESTIÓNS XERAIS³

1.1. CONTEXTO³

1.1.1. CARACTERÍSTICAS DO CENTRO³

1.1.2. CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO³

1.2. OBXECTIVOS (ADAPTADOS AO CONTEXTO E AO ALUMNADO)⁴

2. LINGUA CASTELÁ E LITERATURA. SEGUNDO CURSO BACHARELATO⁶

2.1. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS⁶

2.2. RELACIÓN ENTRE OS ELEMENTOS CURRICULARES⁸

2.3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE¹²

2.3.1. *Comunicación lingüística (CCL)*¹²

2.3.2. *Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)*¹²

2.3.3. *Competencia dixital (CD)*¹³

2.3.4. *Competencia para aprender a aprender (CAA)*¹³

2.3.5. *Competencias sociais e cívicas (CSC)*¹⁴

2.3.6. *Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)*¹⁴

2.3.7. *Conciencia e expresións culturais (CCEC)*¹⁵

2.4. AVALIACIÓN¹⁵

2.4.1. AVALIACIÓN INICIAL *¡Error! Marcador no definido.*

2.4.2. AVALIACIÓN CONTINUA *¡Error! Marcador no definido.*

2.4.3. AVALIACIÓN FINAL¹⁷

2.4.4. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA¹⁷

2.4.5. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTE¹⁷

2.5. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE¹⁷

2.5.1. MEDIDAS ORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES *¡Error! Marcador no definido.*

2.5.2. MEDIDAS EXTRAORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES *¡Error! Marcador no definido.*

2.6. METODOLOXÍA DIDÁCTICA¹⁷

2.6.1. ASPECTOS XERAIS *¡Error! Marcador no definido.*

2.6.2. PRINCIPIOS DIDÁCTICOS *¡Error! Marcador no definido.*

2.6.3. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS ESPECÍFICAS *¡Error! Marcador no definido.*

2.6.4. TIPOS DE ACTIVIDADES *¡Error! Marcador no definido.*

2.6.5. OUTRAS ACTUACIÓN METODOLÓXICAS *¡Error! Marcador no definido.*

2.6.6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS¹⁸

3. REVISIÓN E AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE¹⁸

3.1. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE¹⁸

3.2. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA¹⁹

3.2.1. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN¹⁹

3.2.2. INDICADORES DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA²⁰

3.2.3. DIFUSIÓN DA PROGRAMACIÓN NA COMUNIDADE EDUCATIVA²¹

4. OUTROS ASPECTOS *¡Error! Marcador no definido.*

4.1. DATOS DO DEPARTAMENTO DE LINGUA CASTELÁ E LITERATURA *¡Error! Marcador no definido.*

4.2. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E COMPLEMENTARIAS *¡Error! Marcador no definido.*

4.3. REFERENCIAS LEXISLATIVAS *¡Error! Marcador no definido.*

1. CUESTIÓNS XERAIS

1.1. CONTEXTO

1.1.1. CARACTERÍSTICAS DO CENTRO

- ✗ Viveiro é un concello situado no norte da provincia de Lugo, dentro da comarca da Mariña, terceiro dentro da provincia no que respecta á densidade de poboación, con **15.615 habitantes** segundo as cifras oficiais de poboación do 2016 do Instituto Galego de Estatística e é o termo municipal máis poboado da comarca.
-
- ✗ A poboación concéntrase en tres núcleos principais: Viveiro, Covas e Celeiro. O noso alumnado provén principalmente dos dous primeiros, dada a ubicación dos centros adscritos ao noso instituto. Celeiro e o resto das parroquias viveirenses contan con centros adscritos ao outro centro de secundaria de Viveiro, o IES María Sarmiento, aínda que os límites non sempre están claros e, en moitos casos, son os pais os que deciden o instituto no que matricularen aos seus fillos, sen ter en conta esta adscrición.
 - ✗ O IES Vilar Ponte está situado na avda. Antonio Ledesma, 20, no paseo marítimo que une Covas e Viveiro, e podemos dicir que está dentro dunha zona escolar, entre o CEP Lois Tobío e o IES María Sarmiento.
 - ✗ **Centros adscritos:** CPR Landro, CEP Lois Tobío e CEIP plurilingüe de Covas. En 2º de BAC tamén hai alumnado que provén do IES Illa de Sarón de Xove, que non oferta Bacharelato.
 - ✗ **Ensinanzas que oferta o centro:** O centro só oferta Educación Secundaria Obrigatoria e Bacharelato. Carecemos de calquera ciclo de Formación Profesional ou educación para adultos.
 - ✗ **Características singulares:** O IES Vilar Ponte está integrado por dous edificios separados por unha distancia de entono a uns douscentos metros na que se sitúan dous pavillóns deportivos e un longo patio. Isto fai que os diferentes niveis educativos se repartan entre os dous edificios e que o profesorado teña que facer os cambios de clase ás carreiras, co consabido retraso nalgúns casos. 1º e 2º de ESO impártense no edificio II e o resto dos niveis no edificio I, máis grande. O edificio I, o máis grande e onde se imparte este curso, **2º Bacharelato**, é o que conta con servizos como a biblioteca escolar, laboratorios, cafetería, etc.

1.1.2. CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO

- ✗ Viveiro é unha pequena cidade de servizos e centro industrial e turístico, aínda que no resto do concello sigan as tradicionais labores do sector primario: agricultura, pesca, gandería, explotación forestal, pesca ou marisqueo, sendo estes últimos os subsectores máis puxantes, con un dos

portos, o de Celeiro, de máis volume de pesca do Cantábrico. O tecido industrial complétase con fábricas de conservas e conxelados e fábricas de compoñentes eléctricos e industriais para o complexo industrial de Alcoa, sito no concello limítrofe de Xove. No sector terciario, Viveiro concentra numerosos servizos de tipo administrativo, comercial, educativo, de lecer, etc., sendo quizais o comercio o máis importante. **O noso alumnado**, como xa dixemos, provén de familias que habitan na súa maior parte en Viveiro e en Covas –as zonas máis urbanas do Concello- e a súa situación laboral está vinculada á industria en xeral –moitos traballan en Alcoa ou en empresas dependentes-, servizos, administración, comercio, hostalería, etc., sendo moi escasos os casos de familias dedicadas ao sector primario. Nos últimos anos, tamén se notou o aumento de familias en situación de desemprego.

- x **Poboación inmigrante:** a importante oferta hostaleira de Viveiro fixo que nos últimos anos aumentase a poboación inmigrante, que vén a traballar na restauración ou nos hoteis. Aínda que nos primeiros cursos da **ESO** é moi importante o número de alumnos inmigrantes matriculados no centro (na súa meirande parte de orixe dominicana, case sempre con importantes desfases curriculares con respecto ao nivel que lle correspondería por idade), en **Bacharelato** só se matriculan aqueles que se adaptaron perfectamente ao sistema educativo español e non presentan ningunha necesidade específica de apoio educativo.
- x **Alumnado con Necesidades Específicas de Apoio Educativo (NEAE) no curso actual:** en 2º BACH. non se acostuma a ter alumnado con necesidades de consideración. Neste curso non hai ningún caso de atención.
- x **Número total de alumnos de 2º BACH coa materia de Lingua castelá e literatura II: 36** repartidos en dous grupos.
- x **Outras características:** Viveiro conta con poboación de etnia xitana, que provén de centros adscritos ao noso. Presenta, en xeral, pouco rendemento académico e, nalgúns casos, condutas disruptivas importantes. Desgraciadamente, non son alumnos que cheguen a cursar estudos de Bacharelato.

1.2. OBXECTIVOS (ADAPTADOS AO CONTEXTO E AO ALUMNADO)

A materia de Lingua Castelá e Literatura, como unha máis do currículo da Bacharelato, debe contribuír a desenvolver as seguintes capacidades no alumnado:

a	Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
b	Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
c	Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e

	valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
d	Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
e	Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
f	Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
g	Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
h	Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
i	Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
l	Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
m	Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
n	Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
ñ	Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
o	Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
p	Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

Sinalamos en cor grisáceo aqueles obxectivos que gardan especial relación cos contidos desta materia para 2º BACH.

2. LINGUA CASTELÁ E LITERATURA. SEGUNDO CURSO BACHARELATO

2.1. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS

UNIDADES DIDÁCTICAS				
U.D	Título da unidade	Bloque	Contido	
				B1 B2 B3 B4
1	Análise e comentario de textos orais e escritos	B1.1 B1.2 B1.3 B2.1 B2.2 B2.3 B3.12 B3.13 B3.16 B3.17	Comunicación oral non espontánea nos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial. A súa caracterización. Comprensión e produción de textos orais procedentes dos medios de comunicación social: xéneros informativos e de opinión. Publicidade. Presentación oral: planificación, documentación, avaliación e mellora. Comunicación escrita nos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial: elementos; xéneros textuais. Análise e comentario de textos escritos do ámbito educativo. Planificación, realización, revisión e mellora de textos escritos de diferentes ámbitos sociais e educativos. Observación, reflexión e explicación das formas de organización textual de textos procedentes de diferentes ámbitos. Intertextualidade. Identificación e uso dos recursos expresivos que marcan a obxectividade e a subxectividade. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando estereotipos lingüísticos ou culturais. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada	Todo o curso
2	Clases de palabras	B3.2 B3.3 B3.4 B3.5 B3.6 B3.7 B3.8 B3.9	Substantivo: caracterización morfolóxica, sintáctica e semántica. Adxectivo: caracterización morfolóxica, sintáctica e semántica. Verbo: flexión verbal; perífrase verbal. Pronome: tipoloxía e valores gramaticais. Determinantes: tipoloxía e usos Recoñecemento das diferenzas entre pronomes e determinantes: relacións gramaticais. Adverbio: tipoloxía e valores gramaticais. Preposicións, conxuncións e interxeccións: tipoloxía e valores gramaticais.	Todo o curso
3	Sintaxis	B3.11 B3.12	Observación, reflexión e explicación das estruturas sintácticas simples e complexas. Conexións lóxicas e semánticas nos textos. Observación, reflexión e explicación das formas de organización textual de textos procedentes de diferentes ámbitos. Intertextualidade.	Todo o curso
1ª avaliación				
4	Literatura	B4.1 B4.2 B4.3 B4.4	Estudo cronolóxico das obras máis representativas da literatura en español do século XX ata os nosos días. O Modernismo. A prosa da xeración do 98. Antonio Machado y Juan Ramón Jiménez. Análise de fragmentos ou obras significativas do século XX ata os nosos días. Lectura e análise de El lector de Julio Verne de Almudena Grandes. Interpretación crítica de fragmentos ou obras significativas do século XX ata os nosos días. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc. Planificación e elaboración de traballos educativos escritos ou presentacións sobre temas, obras ou autores/as da literatura do século XX ata os nosos días.	1ª avaliación: setembro e outubro 1ª avaliación: novembro 1ªavaliación: outubro e novembro 1ªavaliación: outubro e novembro

2ª avaliación				
5	Semántica	B3.10	Observación, reflexión e explicación do significado das palabras. Denotación e connotación.	2º avaliación: decembro
6	Creación de palabras	B3.1	Análise e explicación do léxico castelán e dos procedementos de formación.	2ª avaliación: xaneiro
7	A gramática do texto	B3.13	Identificación e uso dos recursos expresivos que marcan a obxectividade e a subxectividade	2ª avaliación: febreiro
		B3.14	Observación, reflexión e explicación da deixé temporal, espacial e persoal.	
8	Literatura	B4.1	Estudo cronolóxico das obras máis representativas da literatura en español do século XX ata os nosos días. O Grupo poético do 27. O teatro anterior á Guerra Civil.. O teatro posterior á Guerra Civil. A poesía de posguerra.	2ª avaliación: decembro, xaneiro e febreiro
		B4.2	Análise de fragmentos ou obras significativas do século XX ata os nosos días. Lectura e análise de Crónica de una muerte anunciada Gabriel García Márquez. Lectura e análise de La Fundación, de A. Buero Vallejo	
		B4.3	Interpretación crítica de fragmentos ou obras significativas do século XX ata os nosos días. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc.	
		B4.4	Planificación e elaboración de traballos educativos escritos ou presentacións sobre temas, obras ou autores/as da literatura do século XX ata os nosos días.	
3ª avaliación				
9	Literatura	B4.1	Estudo cronolóxico das obras máis representativas da literatura en español do século XX ata os nosos días. A novela posterior á Guerra Civil. A narrativa hispanoamericana. A narrativa peninsular actual.	3ª avaliación: marzo, abril e maio
		B4.2	Análise de fragmentos ou obras significativas do século XX ata os nosos días Romancero gitano, Federico García Lorca.	
		B4.3	Interpretación crítica de fragmentos ou obras significativas do século XX ata os nosos días. Reflexión e superación de estereotipos de xénero, clase, crenzas, etc.	
		B4.4	Planificación e elaboración de traballos educativos escritos ou presentacións sobre temas, obras ou autores/as da literatura do século XX ata os nosos días.	

2.2. RELACIÓN ENTRE OS ELEMENTOS CURRICULARES

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais							
			Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV	
B1.1.	<ul style="list-style-type: none"> B1.1. escoitar de forma activa e analizar textos orais argumentativos e expositivos procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial, identificando os trazos propios do seu xénero, relacionando os aspectos formais do texto coa intención comunicativa do emisor e co resto dos factores da situación comunicativa. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B1.1.1. Recoñece as formas de organización do contido nunha argumentación oral, analizando os recursos verbais e non verbais empregados polo emisor e valorándoos en función dos elementos da situación comunicativa. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCL2B1.1.2. Analiza os recursos verbais e non verbais presentes en textos orais argumentativos e expositivos procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial, relacionando os aspectos formais e expresivos coa intención do emisor, o xénero textual e o resto dos elementos da situación comunicativa. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X	X					
B1.1.	<ul style="list-style-type: none"> B1.2. Sintetizar o contido de textos expositivos e argumentativos orais do ámbito educativo (conferencias e mesas redondas), diferenciando a información relevante e accesoria, e utilizando a escoita activa como un medio de adquisición de coñecementos. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B1.2.1. Sintetiza por escrito o contido de textos orais argumentativos e expositivos procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, discriminando a información relevante. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CAA 		X						
B1.2.	<ul style="list-style-type: none"> B1.3. Extraer información de textos orais xornalísticos e publicitarios procedentes dos medios de comunicación social, recoñecendo a intención comunicativa, o tema, a estrutura e o contido, identificando os trazos propios do xénero xornalístico e os recursos verbais e non verbais utilizados, e valorando de forma crítica a súa forma e o seu contido. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B1.3.1. Interpreta diversos anuncios sonoros e audiovisuais, identificando a información e a persuasión, recoñecendo os elementos que utiliza o emisor para seducir o receptor, valorando criticamente a súa forma e o seu contido, e rexeitando as ideas discriminatorias. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CSC 		X	X					
B1.3.	<ul style="list-style-type: none"> B1.4. Realizar unha presentación educativa oral sobre un tema controvertido, contrapondo puntos de vista enfrontados, defendendo unha opinión persoal con argumentos convincentes e utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación para a súa realización, avaliación e mellora. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B1.4.1. Planifica, realiza e avalía presentacións educativas orais de forma individual ou en grupo sobre un tema polémico de carácter educativo ou da actualidade social, científica ou cultural, analizando posturas enfrontadas e defendendo unha opinión propia mediante argumentos convincentes. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL CSC 		X	X		X			
		<ul style="list-style-type: none"> LCL2B1.4.2. Compila información e apoios audiovisuais ou gráficos, consultando fontes de información diversa e utilizando correctamente os procedementos de cita. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CD 		X	X					
		<ul style="list-style-type: none"> LCL2B1.4.3. Clasifica e estrutura a información obtida, elaborando un guión da presentación. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT 		X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCL2B1.4.4. Exprésase oralmente con claridade, precisión e corrección, axustando a súa actuación verbal e non verbal ás condicións da situación comunicativa, e utilizando os recursos expresivos propios do rexistro formal. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCL2B1.4.5. Avalía as súas presentacións orais e as dos/das seus/súas compañeiros/as, detectando as dificultades estruturais e expresivas, e deseñando estratexias para mellorar as súas prácticas orais e progresar na aprendizaxe autónoma. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CAA 		X			X			
B2.1. B2.2.	<ul style="list-style-type: none"> B2.1. Comprender e producir textos expositivos e argumentativos propios dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, identificando a intención do emisor, resumindo o seu contido, diferenciando a idea principal e explicando o modo de organización. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B2.1.1. Comprende o sentido global de textos escritos de carácter expositivo e argumentativo propios dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, identificando a intención comunicativa do emisor e a súa idea principal. 	X	X			<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCL2B2.1.2. Sintetiza textos de carácter expositivo e argumentativo propios dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, diferenciando as ideas principais e as secundarias. 	X	X			<ul style="list-style-type: none"> CAA 	X	X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCL2B2.1.3. Analiza a estrutura de textos expositivos e argumentativos procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, identificando os tipos de conectores e organizadores da información textual. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 	X	X						
		<ul style="list-style-type: none"> LCL2B2.1.4. Produce textos expositivos e argumentativos propios usando o rexistro adecuado á intención comunicativa, organizando os enunciados en secuencias lineais cohesionadas e respectando as normas ortográficas e gramaticais, e revisa a súa 	X	X			<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X						

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais										
			Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV				
		producción escrita para melloralas.																
B2.3.	B2.2. Escribir textos expositivos e argumentativos propios do ámbito educativo con rigor, claridade e corrección, empregando argumentos adecuados e convincentes, e axustando a súa expresión á intención comunicativa e ao resto das condicións da situación comunicativa.	LCL2B2.2.1. Desenvolve por escrito un tema do currículo con rigor, claridade e corrección ortográfica e gramatical, aplicando os coñecementos gramaticais e pragmáticos, para mellorar a expresión escrita.	X				▪ CCL		X									
		LCL2B2.2.2. Nas súas producións escritas axusta a súa expresión ás condicións da situación comunicativa (tema, ámbito discursivo, tipo de destinatario, xénero textual, etc), empregando os recursos expresivos propios do rexistro formal e evitando o uso de coloquialismos.		X				▪ CCL		X								
		LCL2B2.2.3. Avalía as súas propias producións escritas e as dos/das seus/súas compañeiros/as, recoñecendo as dificultades estruturais e expresivas, recorrendo a obras de consulta tanto impresas como dixitais para a súa corrección, e deseñando estratexias para mellorar a súa redacción e avanzar na aprendizaxe autónoma.					X		▪ CAA		X		X					
B2.3.	B2.3. Realizar traballos educativos individuais ou en grupo sobre temas polémicos do currículo ou da actualidade social, científica ou cultural, planificando a súa realización, contrastando opinións enfrontadas, defendendo unha opinión persoal e utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación para a súa realización, avaliación e mellora.	LCL2B2.3.1. Realiza traballos educativos individuais e en grupo sobre un tema controvertido do currículo ou da actualidade social, cultural ou científica, planificando a súa realización, fixando os seus propios obxectivos, contrastando posturas enfrontadas, e organizando e defendendo unha opinión propia mediante distintos tipos de argumentos.		X				▪ CSIEE		X		X						
		LCL2B2.3.2. Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación para documentarse, consultando fontes diversas, avaliando, contrastando, seleccionando e organizando a información relevante mediante fichas-resumo.					X		▪ CD				X					
		LCL2B2.3.3. Respecta as normas de presentación de traballos escritos: organización en epígrafes, procedementos de cita, notas a pé de páxina, bibliografía...	X				X		▪ CCL		X							
B2.1. B2.2.	B2.4. Analizar textos escritos argumentativos e expositivos propios dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, identificando os seus trazos formais característicos e relacionando as súas características expresivas coa intención comunicativa e co resto dos elementos da situación comunicativa.	LCL2B2.4.1. Describe os trazos morfosintácticos, léxico-semánticos e pragmático-textuais presentes nun texto expositivo ou argumentativo procedente dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional ou empresarial, utilizando a terminoloxía gramatical adecuada e pondo de manifesto a súa relación coa intención comunicativa do emisor e cos trazos propios do xénero textual.				X		▪ CCL		X								
		LCL2B2.4.2. Recoñece, describe e utiliza os recursos gramaticais (substitución pronominal, uso reiterado de determinadas estruturas sintácticas, correlación temporal, etc.) e léxico-semánticos (substitución por sinónimos, hipónimos e hiperónimos, reiteracións léxicas, etc.) que proporcionan cohesión aos textos escritos.	X	X					▪ CCL		X							
		LCL2B2.4.3. Recoñece e explica os procedementos de cita (estilo directo, indirecto ou indirecto libre, e cita encuberta) presentes en textos expositivos e argumentativos, así como a súa función no texto.					X		▪ CCL		X							
B3.1.	B3.1. Recoñecer e explicar o proceso de formación das palabras en español, aplicando os coñecementos adquiridos para a mellora, a comprensión e o enriquecemento do vocabulario activo.	LCL2B3.1.1. Explica os procedementos de formación das palabras diferenciando entre raíz e afixos, e explicando o seu significado.	X					▪ CCL		X								
		LCL2B3.1.2. Recoñece e explica a procedencia grecolatina de grande parte do léxico español e valora o seu coñecemento para a dedución do significado de palabras descoñecidas.	X						▪ CAA		X							
B3.2. B3.3. B3.4. B3.5. B3.6. B3.7. B3.8. B3.9.	B3.2. Recoñecer e identificar os trazos característicos das categorías gramaticais, e explicar os seus usos e valores nos textos.	LCL2B3.2.1. Identifica e explica os usos e os valores das categorías gramaticais, en relación coa intención comunicativa do emisor, coa tipoloxía textual seleccionada e con outros compoñentes da situación comunicativa (audiencia e contexto).	X					▪ CCL		X								
		LCL2B3.2.2. Selecciona o léxico e a terminoloxía adecuados en contextos comunicativos que esixen un uso formal e especializado da lingua, evitando o uso de coloquialismos, imprecisións ou expresións clíxé.	X						▪ CSC		X							
B3.10.	B3.3. Identificar e explicar os niveis de significado das palabras ou expresións en función da intención comunicativa do discurso oral ou escrito en que aparecen.	LCL2B3.3.1. Explica con propiedade o significado de palabras ou expresións, diferenciando o seu uso denotativo e connotativo, e relacionándoo coa intención comunicativa do emisor.	X	X				▪ CCL		X								
		LCL2B3.3.2. Recoñece, analiza e interpreta as relacións semánticas entre as palabras (sinonimia, antonimia, hiperonimia, polisemia e homonimia) como	X						▪ CCL		X							

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais									
			Proba escrita	Traballo individual	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV			
		procedemento de cohesión textual.															
B3.11.	<ul style="list-style-type: none"> B3.4. Observar, reflexionar e explicar as estruturas sintácticas dun texto, sinalando as conexións lóxicas e semánticas que se establecen entre elas. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B3.4.1. Recoñece as estruturas sintácticas e explica a relación funcional e de significado que establecen co verbo da oración principal, empregando a terminoloxía gramatical adecuada. 	X				<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X								
B3.11. B3.12.	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Aplicar os coñecementos sobre estruturas sintácticas dos enunciados para a realización, a autoavaliación e a mellora de textos orais e escritos, tomando conciencia da importancia do coñecemento gramatical para o uso correcto da lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B3.5.1. Enriquece os seus textos orais e escritos incorporando estruturas sintácticas variadas e aplicando os coñecementos adquiridos para a revisión e a mellora destes. LCL2B3.5.2. Aplica os coñecementos adquiridos sobre as estruturas sintácticas dos enunciados para a realización, autoavaliación e mellora dos propios textos orais e escritos, tomando conciencia da importancia do coñecemento gramatical para o uso correcto da lingua. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X								
B3.13. B3.14.	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Aplicar os coñecementos sobre o funcionamento da lingua á comprensión, á análise e ao comentario de textos de distinto tipo procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial, relacionando os usos lingüísticos (marcas de obxectividade e subxectividade; referencias deícticas temporais, espaciais e persoais, e procedementos de cita) coa intención comunicativa do emisor e o resto dos elementos da situación comunicativa. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B3.6.1. Recoñece, analiza e explica as características lingüísticas e os recursos expresivos de textos procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial, relacionando os usos lingüísticos coa intención comunicativa do emisor e o resto dos elementos da situación comunicativa, e utilizando a análise para afondar na comprensión do texto. LCL2B3.6.2. Aplica os coñecementos sobre o funcionamento da lingua á comprensión, á análise e ao comentario de textos de distinto tipo procedentes dos ámbitos educativo, xornalístico, profesional e empresarial, relacionando os usos lingüísticos (marcas de obxectividade e subxectividade; referencias deícticas temporais, espaciais e persoais, e procedementos de cita) coa intención comunicativa do emisor e o resto dos elementos da situación comunicativa. LCL2B3.6.3. Recoñece e explica os procedementos de inclusión do emisor e do receptor no texto. LCL2B3.6.4. Recoñece e explica as referencias deícticas, temporais, espaciais e persoais nos textos. LCL2B3.6.5. Recoñece, explica e utiliza os procedementos de cita. LCL2B3.6.6. Revisa textos escritos propios e alleos, recoñecendo e explicando as súas incorreccións (concordancias, réxime verbal, ambigüidades sintácticas, coloquialismos, etc.), con criterios gramaticais e terminoloxía apropiada, co obxecto de mellorar a expresión escrita e avanzar na aprendizaxe autónoma. 	X				<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X								
B3.12. B3.13. B3.14.	<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Explicar a forma de organización interna dos textos expositivos e argumentativos. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B3.7.1. Recoñece, explica e utiliza en textos propios e alleos as formas de estruturar os textos expositivos e argumentativos. 		X			<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X								
B3.12..	<ul style="list-style-type: none"> B3.8. Reflexionar sobre a relación entre os procesos de produción e recepción dun texto, recoñecendo a importancia que para a súa comprensión teñen os coñecementos previos que se posúen a partir de lecturas anteriores que se relacionan con el. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B3.8.1. Expresa as súas experiencias de lectura de obras de diferente tipo, xénero, etc., e as súas experiencias persoais en relación co novo texto, para chegar a unha mellor comprensión e interpretación deste. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X								
B3.15.	<ul style="list-style-type: none"> B3.9. Coñecer a situación do español no mundo, as súas orixes históricas e os seus trazos característicos, e valor as súas variantes. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B3.9.1. Coñece a situación actual da lingua española no mundo diferenciando os usos específicos da lingua no ámbito dixital. LCL2B3.9.2. Coñece as orixes históricas do español en América e as súas principais áreas xeográficas, recoñecendo nun texto oral ou escrito algúns dos trazos característicos e valorando as súas variantes. 	X				<ul style="list-style-type: none"> CSC 		X								
B3.16.	<ul style="list-style-type: none"> B3.10. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, e relacionados cos elementos transversais, evitando 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B3.10.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións sobre libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilicen varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais, e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe. 		X		X	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA 		X		X						

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Instrumentos de avaliación				Competencias clave	Temas transversais								
			Proba escrita	Traballo o individ.	Caderno	Observ. na aula		CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	PV		
	estereotipos lingüísticos ou culturais.															
B3.17.	<ul style="list-style-type: none"> B3.11. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e a transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B3.11.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e a produción dos textos traballados en calquera das outras. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CAA 		X				X			
B4.1.	<ul style="list-style-type: none"> B4.1. Coñecer os aspectos temáticos e formais dos principais movementos literarios do século XX ata os nosos días, así como os autores e obras máis significativos. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B4.1.1. Desenvolve por escrito con coherencia e corrección as características temáticas e formais dos principais movementos do século XX ata os nosos días, mencionando os autores e obras máis representativas. 	X				<ul style="list-style-type: none"> CCEC 		X							
B4.2.	<ul style="list-style-type: none"> B4.2. Ler e analizar textos literarios representativos da historia da literatura do século XX ata os nosos días, identificando as características temáticas e formais, en relación co contexto, o movemento, o xénero ao que pertence e a obra do/da autor/a, e constatando a evolución histórica de temas e formas. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B4.2.1. Analiza fragmentos literarios ou, de ser o caso, de obras completas do século XX ata os nosos días, relacionando o contido e as formas de expresión coa traxectoria e o estilo do/da seu/súa autor/a, o seu xénero e o movemento literario ao que pertence. 	X				<ul style="list-style-type: none"> CCEC 		X							
		<ul style="list-style-type: none"> LCL2B4.2.2. Compara textos de diferentes épocas, e describe a evolución de temas e formas. 	X				<ul style="list-style-type: none"> CCEC 		X							
B4.3.	<ul style="list-style-type: none"> B4.3. Interpretar de xeito crítico fragmentos ou obras da literatura do século XX ata os nosos días, recoñecendo as ideas que manifestan a relación da obra co seu contexto histórico, artístico e cultural. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B4.3.1. Interpreta de xeito crítico fragmentos ou obras completas significativos da literatura do século XX ata os nosos días, recoñecendo as ideas que manifestan a relación da obra co seu contexto histórico, artístico e cultural. 	X				<ul style="list-style-type: none"> CSC 		X							
B4.4.	<ul style="list-style-type: none"> B4.4. Desenvolver por escrito un tema da historia da literatura do século XX ata os nosos días, expondo as ideas con rigor, claridade e coherencia, e achegando unha visión persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B4.4.1. Desenvolve por escrito un tema da historia da literatura do século XX ata os nosos días, expondo as ideas con rigor, claridade, coherencia e corrección, e achegando unha visión persoal. 	X				<ul style="list-style-type: none"> CCL 		X							
B4.4.	<ul style="list-style-type: none"> B4.5. Elaborar un traballo de carácter educativo en soporte impreso ou dixital sobre un tema do currículo de literatura consultando fontes diversas, adoptando un punto de vista crítico e persoal, e utilizando as tecnoloxías da información. 	<ul style="list-style-type: none"> LCL2B4.5.1. Le textos informativos en papel ou en formato dixital sobre un tema do currículo de literatura do século XX ata os nosos días, extraendo a información relevante para ampliar coñecementos sobre o tema. 				X	<ul style="list-style-type: none"> CAA 	X	X							

LENDA COMPETENCIAS CLAVE

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LENDA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

2.3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

O obxectivo desta materia é o desenvolvemento da competencia comunicativa, é dicir, un conxunto de coñecementos sobre a lingua e de procedementos de uso que son necesarios para interactuar satisfactoriamente en diferentes ámbitos sociais. A eles únense competencias específicas que obedecen ás características especiais da comunicación literaria, ás convencións propias do uso literario da lingua e ás relacións do texto literario co seu contexto literario.

2.3.1. Comunicación lingüística (CCL)

DESCRITORES CCL

- Establece vínculos e relacións construtivas cos demais e co contorno, que adquiren consideración e respecto.
- Usa a comunicación lingüística como motor da resolución pacífica de conflitos.
- Expresa e comprende as mensaxes orais en situacións comunicativas diversas e adapta a comunicación ao contexto.
- Produce textos orais adecuados a cada situación, utilizando códigos e habilidades lingüísticas e non lingüísticas, así como regras propias do intercambio comunicativo.
- Busca, recompila e procesa información para comprender, compoñer e utilizar distintos tipos de textos, con intencións comunicativas ou creativas diversas.
- Usa a lectura como fonte de pracer, de descubrimento doutros contornos, idiomas e culturas, de fantasía e de saber.
- Expresa e interpreta diferentes tipos de discurso acordes á situación comunicativa en diferentes contextos sociais e culturais.
- Ten conciencia das convencións sociais, dos valores e aspectos culturais e da versatilidade da linguaxe en función do contexto e da intención comunicativa.
- Le, escoita, analiza e ten en conta opinións distintas á propia.
- Expresa adecuadamente as propias ideas e emocións, e acepta e realiza críticas con espírito construtivo.
- Enriquece as relacións sociais e desenvólvese en contextos distintos ao propio.
- Accede a diversas fontes de información, comunicación e aprendizaxe.

2.3.2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)

DESCRITORES CMCCT

- Produce e interpreta distintos tipos de información, amplía o coñecemento sobre aspectos cuantitativos e espaciais da realidade, e resolve problemas relacionados coa vida cotiá e co mundo laboral.
- Interpreta e expresa con claridade e precisión informacións, datos e argumentacións.
- Aplica a información a unha maior variedade de situacións e contextos, segue cadeas argumentais, identificando as ideas fundamentais, e estima e axuíza a lóxica e a validez de argumentacións e informacións.
- Identifica a validez dos razoamentos e valora o grao de certeza asociado aos resultados derivados dos razoamentos correctos.
- Identifica situacións que precisan elementos e razoamentos matemáticos, aplica estratexias de resolución de problemas e selecciona as técnicas adecuadas para calcular, representar e interpretar a realidade a partir da información dispoñíbel.
- Utiliza elementos e razoamentos matemáticos para interpretar e producir información, resolve problemas provenientes da vida cotiá e toma decisións.
- Comprende sucesos, predí consecuencias e mellora e preserva as condicións de vida propia e dos demais; ademais, desenvólvese adecuadamente, con autonomía e iniciativa persoal en diversos ámbitos da vida e do coñecemento.
- Aplica os conceptos e principios básicos que permiten a análise dos fenómenos desde os diferentes campos de coñecemento científico.

DESCRITORES CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Percibe de forma adecuada o espazo físico no que se desenvolven a vida e a actividade humana e interactúa co espazo circundante. ☞ Demostra espírito crítico na observación da realidade e na análise das mensaxes informativas e publicitarias, así como uns hábitos de consumo responsable na vida cotiá. ☞ Argumenta racionalmente as consecuencias duns ou outros modos de vida, e adopta unha disposición a unha vida física e mental saudábel, nun contorno natural e social tamén saudábel. ☞ Identifica preguntas ou problemas e obtén conclusións baseadas en probas para comprender e tomar decisións sobre o mundo físico e sobre os cambios que produce a actividade humana. ☞ Aplica algunhas nocións, conceptos científicos e técnicos, e teorías científicas básicas previamente comprendidas, e pon en práctica os procesos e actitudes propios da análise sistemática e de indagación científica. ☞ Recoñece a natureza, fortalezas e límites da actividade investigadora, como construción social do coñecemento ao longo da historia. ☞ Planifica e manexa solucións técnicas, seguindo criterios de economía e eficacia, para satisfacer as necesidades da vida cotiá e do mundo laboral. ☞ Diferencia e valora o coñecemento científico, xunto con outras formas de coñecemento, e utiliza valores e criterios éticos asociados á ciencia e ao desenvolvemento tecnolóxico. ☞ Usa de forma responsable os recursos naturais, coida o ambiente, fai un consumo racional e responsable, e protexe a saúde individual e colectiva como elementos clave da calidade de vida das persoas.
--------------------------	---

2.3.3. Competencia dixital (CD)

DESCRITORES CD	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Busca, obtén, procesa e comunica información para transformala en coñecemento. ☞ Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como elemento esencial para informarse, aprender e comunicarse. ☞ Domina linguaxes específicas básicas e as súas pautas de decodificación e transferencia, e aplica en distintas situacións e contextos o coñecemento dos diferentes tipos de información, as súas fontes, as súas posibilidades e a súa localización. ☞ Organiza a información, relaciona, analiza, sintetiza e fai inferencias e deducións de distinto nivel de complexidade; compréndea e intégraa nos esquemas previos de coñecemento. ☞ Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como instrumento de traballo intelectual na súa dobre función de transmisoras e xeradoras de información e coñecemento. ☞ Procesa e xestiona información abundante e complexa, resolve problemas reais, toma decisións, traballa en contornos colaborativos e xera producións responsables e creativas. ☞ Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación a partir da comprensión da natureza e do modo de operar dos sistemas tecnolóxicos, e do efecto que eses cambios teñen no mundo persoal e sociolaboral. ☞ Identifica e resolve problemas habituais de software e hardware que poidan xurdir. ☞ Organiza a información, procesaa e oríentaa para conseguir obxectivos e fins establecidos. ☞ Resolve problemas reais de modo eficiente, e avalía e selecciona novas fontes de información e innovacións tecnolóxicas, a medida que van aparecendo, en función da súa utilidade para acometer tarefas ou obxectivos específicos. ☞ É unha persoa autónoma, eficaz, responsable, crítica e reflexiva ao seleccionar, tratar, utilizar e valorar a información e as súas fontes, contrastándoa cando é necesario. ☞ Respecta as normas de conduta acordadas socialmente para regular o uso da información e as súas fontes nos distintos soportes.
-----------------------	--

2.3.4. Competencia para aprender a aprender (CAA)

DESCRITO RES.CAA	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Dispón de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónomo, de acordo aos propios obxectivos e necesidades. ☞ Adquire conciencia das propias capacidades e das estratexias necesarias para desenvolverlas. ☞ Dispón dun sentimento de motivación, confianza nun mesmo e gusto por aprender.
-------------------------	--

DESCRITORES CAA

- ☞ É consciente do que sabe e de como se aprende.
- ☞ Xestiona e controla de forma eficaz os procesos de aprendizaxe, optimizándoos e orientándoos a satisfacer obxectivos persoais.
- ☞ Saca proveito das propias potencialidades, aumentando progresivamente a seguridade para afrontar novos retos de aprendizaxe.
- ☞ Desenvolve capacidades como a atención, a concentración, a memoria, a comprensión e a expresión lingüística ou a motivación de éxito.
- ☞ Coñece os diferentes recursos e fontes para a recollida, selección e tratamento da información, incluídos os recursos tecnolóxicos.
- ☞ Afronta a toma de decisións racional e criticamente, coa información dispoñíbel. Obtén información para transformala en coñecemento propio relacionado cos coñecementos previos e coa propia experiencia persoal.
- ☞ Fixa metas alcanzábeis a curto, medio e longo prazo.
- ☞ Autoavalíase e autorregúlase, é responsábel, acepta os erros e aprende dos, e cos, demais.
- ☞ Ten conciencia, xestiona e controla as propias capacidades e coñecementos desde un sentimento de competencia ou eficacia persoal.

2.3.5. Competencias sociais e cívicas (CSC)

DESCRITORES CSC

- ☞ Comprende a realidade social na que vive e contribúe á súa mellora.
- ☞ Participa, toma decisións e elixe como comportarse en determinadas situacións.
- ☞ Exerce activa e responsabelmente os dereitos e deberes da cidadanía.
- ☞ É consciente da existencia de distintas perspectivas á hora de analizar a realidade social e histórica do mundo.
- ☞ Dialoga para mellorar colectivamente a comprensión da realidade.
- ☞ Entende os aspectos das sociedades actuais, a súa crecente pluralidade e o seu carácter evolutivo.
- ☞ Dispón dun sentimento de pertenza á sociedade na que vive. Resolve os problemas con actitude construtiva, mediante unha escala de valores baseada na reflexión crítica e no diálogo.
- ☞ Ponse no lugar do outro e comprende o seu punto de vista, aínda que sexa diferente do propio.
- ☞ Recoñece a igualdade de dereitos entre os diferentes colectivos, especialmente entre o home e a muller.
- ☞ Constrúe e pon en práctica normas de convivencia coherentes cos valores democráticos.
- ☞ Mantén unha actitude construtiva, solidaria e responsábel ante o cumprimento dos dereitos e obrigacións cívicas.

2.3.6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

DESCRITORES CSIEE

- ☞ Adquire valores como a responsabilidade, a perseveranza, o coñecemento dun mesmo e a autoestima.
- ☞ Aprende dos erros, asume riscos e demora a necesidade de satisfacción inmediata. Elixo con criterio propio, imaxina proxectos, e leva adiante as accións necesarias para desenvolver as opcións e plans persoais, responsabilizándose deles.
- ☞ Proponse obxectivos, planifica e leva a cabo proxectos, elabora novas ideas, busca solucións e ponas en práctica.
- ☞ Analiza posibilidades e limitacións, coñece as fases de desenvolvemento dun proxecto, planifica, toma decisións, actúa, avalía o feito e autoavalíase, extrae conclusións e valora as posibilidades de mellora.
- ☞ Identifica e cumpre obxectivos e mantén a motivación para lograr o éxito nas tarefas emprendidas.
- ☞ Pon en relación a oferta académica, laboral ou de lecer dispoñíbel, coas capacidades, desexos e proxectos persoais.
- ☞ Ten unha actitude positiva ante o cambio, comprende os cambios como oportunidades, adáptase crítica e construtivamente a eles, afronta os problemas e atopa solucións en cada un dos proxectos vitais que emprende.

**DESCRITORES
CCEC**

- ☞ Dispón de habilidades sociais para relacionarse, cooperar e traballar en equipo.
- ☞ Desenvolve habilidades e actitudes relacionadas co liderado de proxectos, as habilidades para o diálogo e a cooperación, a organización de tempos e tarefas, a capacidade de afirmar e defender dereitos ou a asunción de riscos.
- ☞ Imaxina, emprende, desenvolve e avalía accións ou proxectos individuais ou colectivos con creatividade, confianza, responsabilidade e sentido crítico.

2.3.7. Conciencia e expresións culturais (CCEC)

DESCRITORES CCEC

- ☞ Coñece, comprende, aprecia e valora criticamente diferentes manifestacións culturais e artísticas, e utilízalas como fonte de enriquecemento.
- ☞ Reelabora ideas e sentimentos propios e alleos.
- ☞ Avalía e axusta os procesos necesarios para alcanzar resultados, xa sexan no ámbito persoal ou no académico.
- ☞ Expresa e comunica diferentes realidades e producións do mundo da arte e da cultura.
- ☞ Pon en funcionamento a iniciativa, a imaxinación e a creatividade para expresarse mediante códigos artísticos.
- ☞ Coñece basicamente as principais técnicas, recursos e convencións das diferentes linguaxes artísticas.
- ☞ Identifica as relacións existentes entre as manifestacións artísticas e a sociedade, a persoa ou a colectividade que as crea.
- ☞ É consciente da evolución do pensamento, das correntes estéticas, das modas e dos gustos.
- ☞ Aprecia a creatividade implícita na expresión de ideas, experiencias ou sentimentos a través de diferentes medios artísticos como a música, a literatura, as artes visuais ou escénicas.
- ☞ Valora a liberdade de expresión e o dereito á diversidade cultural.
- ☞ Aprecia e disfruta coa arte para poder realizar creacións propias.
- ☞ Desenvolve o desexo e a vontade de cultivar a propia capacidade estética e creadora.
- ☞ Mostra interese por contribuír á conservación do patrimonio cultural e artístico.

2.4. AVALIACIÓN

En cada unha das tres avaliacións faranse probas escritas para avaliar os seguintes bloques de contidos da materia de 2ª BAC: contidos referidos ao bloque de lingua, contidos referidos aos dez temas de Historia da Literatura e contidos referidos ás lecturas obrigatorias establecidas pola CIUG. Previo acordo co alumnado, na primeira e segunda avaliación, eses bloques poderán avaliarse en sesións distintas, ou todos xuntos nunha proba. Na terceira avaliación o alumno examínase de todos os bloques nunha única proba.

Para aprobar a avaliación de cada trimestre será necesario obter a metade da puntuación asignada a cada un deses bloques de contidos. Unha vez aprobados todos os bloques farase a media aritmética entre eles. Esa será a nota da avaliación.

En caso de obter unha cualificación negativa nalgún dos bloques, haberá que recuperalo. No mes de maio cada alumno recuperará os exames suspensos durante as avaliacións.

O cálculo da nota final de xuño será a media aritmética entre as cualificacións das tres avaliacións,

unha vez aprobados os tres bloques de contidos.

Cando un alumno non se presente a unha proba terá que alegar un xustificante oficial para que esta sexa repetida.

Dada a situación de crise sanitaria, a profesora entende que estes criterios poderían sufrir modificacións en función dos innumerables e impensables aspectos que poden xurdir durante a evolución do presente curso académico.

En caso de confinamento dalgún alumno ou alumna, este terá as mesmas obrigas que os seus compañeiros e compañeiras e terá que presentar traballos a través da aula virtual. Do mesmo xeito, terá que asistir ás clases a través de Cisco Webex. De realizarse algún exame durante o seu confinamento, terá que facelo á súa volta. En caso de que o alumno ou alumna en cuestión non teña previsto incorporarse á actividade presencial antes da data de avaliación e que, polo tanto, non poda realizar o exame cando remate o seu confinamento, este poderá facerse a través de videoconferencia, sendo imprescindible o emprego de cámara e micrófono por parte do alumno ou alumna, na data e hora establecido por él ou ela e a profesora (probablemente as mesmas que o resto do grupo).

Calquera irregularidade nas probas escritas -como o uso de "chuletas" ou apuntamentos, copia doutros exames, do libro ou doutras fontes, a transmisión de información oralmente ou por escrito, o uso de aparellos electrónicos ou de calquera outro instrumento que non fose debidamente autorizado pola profesora con anterioridade- suporá que a puntuación da proba para o alumno ou alumnos infractores sexa de cero puntos.

En caso de proba a través de videoconferencia, calquera movemento sospeitoso (miradas perdidas, xestos inapropiados...) poderá ser considerado un intento de fraude.

Ademais das probas obxectivas de coñecementos, como xa dixemos anteriormente, o traballo diario serviralles ao alumno para redondear positivamente cara o seguinte número enteiro. Trátase, neste nivel de Bacharelato, da realización e corrección dos exercicios da clase, de comentarios críticos argumentativos segundo o modelo da ABAU, e de esquemas, visionado de reportaxes que explican algún período literario, comentarios e resumos do material teórico do bloque IV, que o alumnado deberá realizar obrigatoriamente.

Criterios de cualificación:

Nas diferentes probas escritas que o alumno irá realizando ao longo do curso aplicaranse os seguintes criterios de cualificación (ata un desconto máximo por proba de **2 puntos**):

- ✘ desconto de 0'10 puntos por cada erro en ortografía.
- ✘ desconto de 0'05 por cada erro na acentuación.

Carencias graves na presentación, uso de rexistros coloquiais ou vulgares, uso incorrecto do léxico, carencias na ordenación lóxica de la información e erros graves na puntuación penalizaranse con 0,25 puntos cada unha.

2.4.3. AVALIACIÓN FINAL

En maio o alumnado terá que recuperar os exames non superados durante o curso.

2.4.4. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Data de realización: as establecidas pola CIUGA segundo o calendario oficial.

Tipo de proba: consistirá nunha proba escrita que avaliará os contidos de cada un dos tres bloques explicados durante o curso.

Cálculo da cualificación: cada pregunta levará na proba indicada a súa valoración. A cualificación total será sobre 10 puntos, segundo o peso indicado para cada pregunta. Só se terá en conta esta proba para a avaliación extraordinaria.

2.4.5. ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTE

Neste curso non hai ningún alumno coa materia pendente.

2.5. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Neste curso 2022-2023 traballarase co material que a profesora irá expoñendo na aula virtual. O alumnado debe atender as indicacións que a profesora suxire, e non só ter en conta os apuntamentos teóricos, senón que a materia tamén se vai impartindo con outros recursos tales como visionado de reportaxes que complementan os temas de literatura, entrevistas a escritores estudados no currículo, vídeos na rede sobre as obras estudadas, realización de controis tipo test na aula virtual...

Sempre que as condicións sanitarias o permitan a docencia será presencial. Nas clases explicarase a materia e corríxirase as actividades propostas para afianzar eses contidos. O alumno deberá realizar na casa esas tarefas.

No caso de estar confinados, as clases faranse a través da plataforma webex, para a explicación de contidos, e mediante a aula virtual para a entrega e corrección das tarefas. De ser necesario, poderá avaliarse a través de videoconferencia establecendo sempre unhas normas a cumprir por parte do alumno, tales como espellos na habitación e demais.

2.6. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Seguiranse as pautas indicadas polo Departamento de Orientación en todo momento. Neste curso non temos ningún alumno que *a priori* necesite ningunha atención especial.

2.7 MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Non hai libro de texto en 2º de Bacharelato. A profesora facilitará os temas a través de aula virtual do centro.

Ademais, no Departamento hai unhas **lecturas aviliables** por trimestre en cada curso:

2º BACH	1ª Aval.	<i>El lector de Julio Verne</i> de Almudena Grandes
	2ª Aval.	<i>Crónica de una muerte anunciada</i> de Gabriel García Márquez y <i>La fundación</i> de Buero Vallejo.
	3ª Aval.	<i>Romancero gitano</i> de Federico García Lorca

- ✘ Material de reprografía: necesario pola constante variedade de textos para análise e comentario da que hai que dispoñer. A maiores ademais dos apuntamentos dos temas.
- ✘ Explicacións da profesora apoiándose en presentacións informáticas: *power point, Prezi...*
- ✘ Vídeos e reportaxes sobre os autores e obras dos períodos da literatura estudados no curso.
- ✘ Debates que estimulen o interese e a capacidade de reflexionar, relacionar, consolidar coñecementos, recapitular, ordenar, respectar opinións e sacar conclusións.
- ✘ Noticias e artigos de prensa, tanto diaria (xornais de diverso tipo: nacionais, autonómicos, deportivos...), como semanal (revistas: sociais, do corazón, musicais, deportivas, xuvenís...).

3. REVISIÓN E AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE

3.1. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO	ESCALA			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Debemos entender nesta escala que o 1 é o nivel mínimo (ou o máis próximo ao non) e o 4 é o nivel máximo (ou máis próximo ao si).

INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE	ESCALA			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

Debemos entender nesta escala que o 1 é o nivel mínimo (ou o máis próximo ao non) e o 4 é o nivel máximo (ou máis próximo ao si).

3.2. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

3.2.1. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN

Este Departamento reunirse con certa periodicidade ao longo de todo o curso para ir facendo o seguimento da programación. Nesas sesións coméntase a marcha das clases, as dificultades atopadas, o ritmo do proceso de ensino-aprendizaxe, os problemas para a asimilación da materia por parte dalgúns alumnos que precisan unha atención máis individualizada, a temporalización dos contidos establecida para cada nivel, a consecución dos obxectivos, etc. Nas tres avaliacións farase unha valoración dos resultados.

A finais de curso redactarase unha memoria final do Departamento na que se recollerán as porcentaxes cos resultados de todos os grupos e niveis, ao mesmo tempo que se fai unha análise dos suspensos, estimando as causas que os provocaron. Por outra banda, tamén se deixará constancia da materia que non se puido impartir e das causas que impediron que se cumprise coa temporalización dos contidos establecida na programación.

Ao finalizar cada unha das avaliacións faremos tamén especial fincapé na temporalización, xa que en caso de haberen desfases nos tempos, cómpre reaxustalos canto antes e tomar decisións en canto aos contidos.

3.2.2. INDICADORES DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Para levar a cabo a revisión da programación, tomaremos como referencia a seguinte táboa e logo analizaremos os resultados. Como nas dúas táboas anteriores, entenderemos o 1 como o valor mínimo e o 4 como o valor máximo:

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN	ESCALA			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos.				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN	ESCALA			
	1	2	3	4
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Conclusión sobre a análise da revisión: unha vez analizados os distintos aspectos expostos, faremos as propostas de mellora e/ou modificación da programación seguindo este esquema:

Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con respecto á programación prevista:
Medidas que se adoptarán como resultado da revisión:
Outras observacións:

3.2.3. DIFUSIÓN DA PROGRAMACIÓN NA COMUNIDADE EDUCATIVA

As profesoras deste departamento informarán ao alumnado das programacións docentes da súa área ou materia nos primeiros días de clase na aula. Tamén deixarán os criterios de cualificación na aula virtual da materia.

Asdo.: Carolina Mariño García
Xefa de Departamento

Viveiro (Lugo), 29 de novembro de 2022

Programación Didáctica

SEGUNDO BACH.
Literatura e cine

Departamento de Lingua Castelá e Literatura

IES Vilar Ponte (Viveiro – Lugo)

I. CUESTIÓNS XERAIS	3
1.1. CONTEXTO.....	3
1.1.1. CARACTERÍSTICAS DO CENTRO	3
1.1.2. CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO.....	3
1.2. XUSTIFICACIÓN DA PRESENCIA DA MATERIA NO CENTRO	4
1.3. OBXECTIVOS (ADAPTADOS AO CONTEXTO E AO ALUMNADO)	4
2. LITERATURA E CINE. SEGUNDO CURSO BACHARELATO	6
2.1. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS	6
2.2. RELACIÓN DOS ELEMENTOS CURRICULARES DE CADA UNIDADE	7
2.3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE	10
2.3.1. <i>Comunicación lingüística (CCL)</i>	10
2.3.2. <i>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)</i>	10
2.3.3. <i>Competencia dixital (CD)</i>	11
2.3.4. <i>Competencia para aprender a aprender (CAA)</i>	11
2.3.5. <i>Competencias sociais e cívicas (CSC)</i>	11
2.3.6. <i>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)</i>	12
2.3.7. <i>Conciencia e expresións culturais (CCEC)</i>	12
2.4. AVALIACIÓN	12
2.4.1. AVALIACIÓN INICIAL	12
2.4.2. AVALIACIÓN CONTINUA.....	13
2.4.3. AVALIACIÓN FINAL.....	13
2.4.4. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA.....	14
2.5. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....	14
2.5.1. <i>MEDIDAS ORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES</i>	15
2.5.2. <i>MEDIDAS EXTRAORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES</i>	15
2.6. METODOLOXÍA DIDÁCTICA.....	15
2.6.1. <i>PRINCIPIOS DIDÁCTICOS</i>	15
2.6.2. <i>ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS ESPECÍFICAS</i>	16
2.6.3. <i>OUTRAS ACTUACIÓNS METODOLÓXICAS</i>	16
2.6.4. <i>MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS</i>	16
3. REVISIÓN E AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE	18
3.1. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE	18
3.2. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	19
3.2.1. <i>MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN</i>	19
3.2.2. <i>INDICADORES DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA</i>	19
3.2.3. <i>DIFUSIÓN DA PROGRAMACIÓN NA COMUNIDADE EDUCATIVA</i>	20
4. ACTUACIÓNS NOS DISTINTOS ESCENARIOS DA PANDEMIA	21

I.1. CONTEXTO

I.1.1. CARACTERÍSTICAS DO CENTRO

- ✗ Viveiro é un concello situado no norte da provincia de Lugo, dentro da comarca da Mariña, terceiro dentro da provincia no que respecta á densidade de poboación, con **15.510 habitantes** segundo o censo do INE de 2018 e é o termo municipal máis poboado da comarca.
- ✗ A poboación concéntrase en tres núcleos principais: Viveiro, Covas e Celeiro. O noso alumnado provén principalmente dos dous primeiros, dada a ubicación dos centros adscritos ao noso instituto. Celeiro e o resto das parroquias viveirenses contan con centros adscritos ao outro centro de secundaria de Viveiro, o IES María Sarmiento, aínda que os límites non sempre están claros e, en moitos casos, son os pais os que deciden o instituto no que matricularen aos seus fillos, sen ter en conta esta adscrición.
- ✗ O IES Vilar Ponte está situado na avda. Antonio Ledesma, 20, no paseo marítimo que une Covas e Viveiro, e podemos dicir que está dentro dunha zona escolar, entre o CEP Lois Tobío e o IES María Sarmiento.
- ✗ **Centros adscritos:** CPR Landro, CEP Lois Tobío e CEIP plurilingüe de Covas.
- ✗ **Ensinanzas que oferta o centro:** O centro só oferta Educación Secundaria Obrigatoria e Bacharelato. Carecemos de calquera ciclo de Formación Profesional ou educación para adultos.
- ✗ **Características singulares:** O IES Vilar Ponte está integrado por dous edificios separados por unha distancia de entorno a uns douscentos metros na que se sitúan dous pavillóns deportivos e un longo patio. Isto fai que os diferentes niveis educativos se repartan entre os dous edificios e que o profesorado teña que facer os cambios de clase ás carreiras, co consabido retraso nalgúns casos. 1º e 2º de ESO impártense no edificio II e o resto dos niveis no edificio I, máis grande. O edificio I, onde se imparte este curso, **2º BACH.**, conta con servizos como a biblioteca escolar, laboratorios, cafetería, etc.

I.1.2. CARACTERÍSTICAS DO ALUMNADO

- ✗ Viveiro é unha pequena cidade de servizos e centro industrial e turístico, aínda que no resto do concello sigan as tradicionais labores do sector primario: agricultura, pesca, gandería, explotación forestal, pesca ou marisqueo, sendo estes últimos os subsectores máis puxantes, con un dos portos, o de Celeiro, de máis volume de pesca do Cantábrico. O tecido industrial complétase con fábricas de conservas e conxelados e fábricas de compoñentes eléctricos e industriais para o complexo industrial de Alcoa, sito no concello limítrofe de Xove. No sector terciario, Viveiro concentra numerosos servizos de tipo administrativo, comercial, educativo, de lecer, etc., sendo quizais o comercio o máis importante. **O noso alumnado**, como xa dixemos, provén de familias que habitan na súa maior parte en Viveiro e en Covas –ás zonas máis urbanas do Concello- e a súa situación laboral está vinculada á industria en xeral –moitos traballan en Alcoa ou en empresas dependentes-, servizos, administración,

comercio, hostalería, etc., sendo moi escasos os casos de familias dedicadas ao sector primario. Nos últimos anos, tamén se notou o aumento de familias en situación de desemprego.

- x **Poboación inmigrante:** a importante oferta hostaleira de Viveiro fixo que nos últimos anos aumentase a poboación inmigrante, que vén a traballar na restauración ou nos hoteis. Aínda que nos primeiros cursos da **ESO** é moi importante o número de alumnos inmigrantes matriculados no centro (na súa meirande parte de orixe dominicana, case sempre con importantes desfases curriculares con respecto ao nivel que lle correspondería por idade), en **2º de Bacharelato** só se matriculan aqueles que se adaptaron perfectamente ao sistema educativo español e non presentan ningunha necesidade específica de apoio educativo.
- x **Alumnado con Necesidades Específicas de Apoio Educativo (NEAE) no curso actual:** en 2º BACH. non se acostuma a ter alumnado con necesidades de consideración.
- x **Número total de alumnos de 2º BACH:** 5 con esta materia.
- x **Outras características:** Viveiro conta con poboación de etnia xitana, que provén de centros adscritos ao noso. Presenta, en xeral, pouco rendemento académico e, nalgúns casos, condutas disruptivas importantes. Actualmente temos unha alumna cursando estudos de 2º de Bacharelato.

I.2. XUSTIFICACIÓN DA PRESENCIA DA MATERIA NO CENTRO

A oferta da materia de libre configuración **Literatura e Cine** para os alumnos de **2º de Bacharelato**, por parte do Departamento de Lingua castelá e Literatura, nace trala reflexión sobre o interese que podería ofrecer na formación do noso alumnado o estudo das obras literarias universais desde un enfoque novo e **totalmente distinto:** a súa adaptación ao cine.

Insistimos na idea da perspectiva novidosa, xa que son dous os obxectivos fundamentais desta materia: a análise comparativa da obra e a súa versión cinematográfica e o estudo das versións que se analicen. Trasladaremos o propósito habitual das materias que imparte o Departamento –o enfoque literario- cara á perspectiva cinematográfica.

Evitaremos por todos os medios que esta materia se converta nunha extensión de Literatura Universal, pois nace cunha intención diferente e orientada a todo o alumnado, non só aos que xa cursaron Literatura Universal en 1º de Bacharelato. Ten uns contidos propios e diferenciados e unha metodoloxía e unha programación personalizadas, ten especificidade por si mesma e pode -e debe- aportar novidades ao alumnado e ao profesorado.

Tamén cómpre sinalar o seu carácter práctico, sen contidos teóricos.

En outra orde de cousas, debemos apuntar que, xa que esta materia de libre configuración é unha **materia dunha soa sesión semanal**, con ela ábrese a optatividade do centro, pois, na oferta de matrícula deste instituto, tan só había outra materia dunha sesión semanal, o que obrigaba ao alumnado que desexaba escoller unha materia de catro sesións e outra de tres a non ter opcións de elección para completar as oito horas que necesita nas súas materias específicas de opción.

I.3. OBXECTIVOS (ADAPTADOS AO CONTEXTO E AO ALUMNADO)

Literatura e cine, como unha máis do currículo da Bacharelato, debe contribuír a desenvolver as seguintes capacidades no alumnado:

a	Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
b	Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
c	Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
d	Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
e	Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
f	Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
g	Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
h	Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
i	Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
l	Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
m	Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
n	Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
ñ	Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
o	Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
p	Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

Sinalamos noutra cor aqueles obxectivos que gardan especial relación cos contidos desta materia para 2º BACH.

2. LITERATURA E CINE. SEGUNDO CURSO BACHARELATO

2.1. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS

UNIDADES DIDÁCTICAS			
1ª AVAL.	U.D.	Contidos	Mes
		1	Verano del 42 , versión da novela do mesmo título de Herman Raucher.
	2	Matar a un ruiseñor , baseada na novela homónima de Harper Lee	Out.-nov
	3	Psicosis . adaptación cinematográfica da novela do mesmo título de Robert Bloch.	Nov
2ª AVAL.	4	Oliver Twist , adaptación cinematográfica da novela do mesmo título de Charles Dickens.	Dec.
	5	Desayuno con diamantes , adaptación da novela do mesmo nome do escritor Truman Capote	Xan.
	6	El señor de las moscas , adaptación da novela do mesmo nome do escritor William Golding	Febr.
3ª AVAL.	7	El talento de Mr. Ripley , baseada na novela homónima de Patricia Highsmith	marzo
	8	Blade Runner , da novela co título ¿Sueñan los androides con ovejas eléctricas? de Philip K. Dick	abril. maio
	9	La carretera , baseada na novela homónima de Cormac McCarthy	maio

2.2. RELACIÓN DOS ELEMENTOS CURRICULARES DE CADA UNIDADE

I^a AVALIACIÓN

U.D	Identif. contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consec.	INSTRUMENTO		
					Proba escrita	Postas en común	T
1 2 3		1. Analizar, comentar e comparar con actitude reflexiva e espírito crítico, textos literarios e fílmicos de distintos períodos.	1.1. Visiona as películas propostas, relacionando o contido da obra literaria co filme.	1		X	
			1.2. Identifica e reflexiona con espírito crítico as características e os presupostos de textos literarios e fílmicos.	1		X	
			1.3. Analiza o contido e a expresión do texto orixinal coa forma de expresión no filme, tendo en conta o xénero e o movemento literario ao que pertence.	2			
			1.4. Compara distintas películas de distintas épocas baseadas nas obras e os períodos literarios sinalados.	2			
			1.5. Consulta as fontes de información adecuadas para a elaboración dos traballos comparativos encomendados.	3			
		2. Demostrar un coñecemento crítico da estrutura argumental do filme.	2.1. Coñece e valora a estrutura do filme.	1		X	
		3. Identificar, comprender e comparar os diferentes personaxes da trama na obra literaria e no filme.	3.1. Identifica o papel que desempeña na película cada un dos personaxes.	1		X	
			3.2. Explica, utilizando un vocabulario axeitado, as características de cada un dos personaxes.	2		X	
			3.3. Compara os personaxes da obra literaria cos personaxes da ficción cinematográfica.	2			
		4. Participar en proxectos individuais, como recensións sobre libros e películas, empregando a lingua competentemente.	4.1. Participa en proxectos individuais como recensións sobre obras literarias e películas, valorando a súa competencia lingüística.	3			
		5. Realizar comentarios críticos sobre o contexto histórico e literario das diferentes películas, interpretándoos en relación coa obra literaria na que está inspirada, coa información bibliográfica necesaria e efectuando unha valoración persoal.	5.1. Realiza comentarios críticos orais sobre o contexto histórico e literario da película vista, tendo en conta o contexto da obra literaria precedente, consultando fontes de información diversas.	1		X	
			5.2. Explica oralmente ou por escrito a súa valoración crítica e persoal sobre a relación entre contexto histórico e de xénero literario do texto escrito e o texto fílmico.	2			

2ª AVALIACIÓN

U.D	Identif. contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consec.	INSTRUMENTO		
					Proba escrita	Postas en común	T
4 5 6		1. Analizar, comentar e comparar con actitude reflexiva e espírito crítico, textos literarios e fílmicos de distintos períodos.	1.1. Visiona as películas propostas, relacionando o contido da obra literaria co filme.	1		X	
			1.2. Identifica e reflexiona con espírito crítico as características e os presupostos de textos literarios e fílmicos.	1		X	
			1.3. Analiza o contido e a expresión do texto orixinal coa forma de expresión no filme, tendo en conta o xénero e o movemento literario ao que pertence.	2			
			1.4. Compara distintas películas de distintas épocas baseadas nas obras e os períodos literarios sinalados.	2			
			1.5. Consulta as fontes de información adecuadas para a elaboración dos traballos comparativos encomendados.	3			
		2. Demostrar un coñecemento crítico da estrutura argumental do filme.	2.1. Coñece e valora a estrutura do filme.	1		X	
		3. Identificar, comprender e comparar os diferentes personaxes da trama na obra literaria e no filme.	3.1. Identifica o papel que desempeña na película cada un dos personaxes.	1		X	
			3.2. Explica, utilizando un vocabulario axeitado, as características de cada un dos personaxes.	2		X	
			3.3. Compara os personaxes da obra literaria cos personaxes da ficción cinematográfica.	2			
		4. Participar en proxectos individuais, como recensións sobre libros e películas, empregando a lingua competentemente.	4.1. Participa en proxectos individuais como recensións sobre obras literarias e películas, valorando a súa competencia lingüística.	3			
		5. Realizar comentarios críticos sobre o contexto histórico e literario das diferentes películas, interpretándoos en relación coa obra literaria na que está inspirada, coa información bibliográfica necesaria e efectuando unha valoración persoal.	5.1. Realiza comentarios críticos orais sobre o contexto histórico e literario da película vista, tendo en conta o contexto da obra literaria precedente, consultando fontes de información diversas.	1		X	
			5.2. Explica oralmente ou por escrito a súa valoración crítica e persoal sobre a relación entre contexto histórico e de xénero literario do texto escrito e o texto fílmico.	2			
			6.1. Elabora por escrito un traballo en formato digital sobre a película que se está traballando				

3ª AVALIACIÓN

U.D	Identif. contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consec.	INSTRUMENTO		
					Proba escrita	Postas en común	T
7 8 9		1. Analizar, comentar e comparar con actitude reflexiva e espírito crítico, textos literarios e fílmicos de distintos períodos.	1.1. Visiona as películas propostas, relacionando o contido da obra literaria co filme.	1		X	
			1.2. Identifica e reflexiona con espírito crítico as características e os presupostos de textos literarios e fílmicos.	1		X	
			1.3. Analiza o contido e a expresión do texto orixinal coa forma de expresión no filme, tendo en conta o xénero e o movemento literario ao que pertence.	2			
			1.4. Compara distintas películas de distintas épocas baseadas nas obras e os períodos literarios sinalados.	2			
			1.5. Consulta as fontes de información adecuadas para a elaboración dos traballos comparativos encomendados.	3			
		2. Demostrar un coñecemento crítico da estrutura argumental do filme.	2.1. Coñece e valora a estrutura do filme.	1		X	
		3. Identificar, comprender e comparar os diferentes personaxes da trama na obra literaria e no filme.	3.1. Identifica o papel que desempeña na película cada un dos personaxes.	1		X	
			3.2. Explica, utilizando un vocabulario axeitado, as características de cada un dos personaxes.	2		X	
			3.3. Compara os personaxes da obra literaria cos personaxes da ficción cinematográfica.	2			
		4. Participar en proxectos individuais, como recensións sobre libros e películas, empregando a lingua competentemente.	4.1. Participa en proxectos individuais como recensións sobre obras literarias e películas, valorando a súa competencia lingüística.	3			
		5. Realizar comentarios críticos sobre o contexto histórico e literario das diferentes películas, interpretándoos en relación coa obra literaria na que está inspirada, coa información bibliográfica necesaria e efectuando unha valoración persoal.	5.1. Realiza comentarios críticos orais sobre o contexto histórico e literario da película vista, tendo en conta o contexto da obra literaria precedente, consultando fontes de información diversas.	1		X	
			5.2. Explica oralmente ou por escrito a súa valoración crítica e persoal sobre a relación entre contexto histórico e de xénero literario do texto escrito e o texto fílmico.	2			
		6. Elaborar un traballo de carácter educativo	6.1. Elabora por escrito un traballo en formato dixital sobre a película que se está traballando na aula, expoñendo as ideas con rigor.	1			

2.3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

2.3.1. Comunicación lingüística (CCL)

DESCRITORES CCL

- Establece vínculos e relacións construtivas cos demais e co contorno, que adquiren consideración e respecto.
- Usa a comunicación lingüística como motor da resolución pacífica de conflitos.
- Expresa e comprende as mensaxes orais en situacións comunicativas diversas e adapta a comunicación ao contexto.
- Produce textos orais adecuados a cada situación, utilizando códigos e habilidades lingüísticas e non lingüísticas, así como regras propias do intercambio comunicativo.
- Busca, recompila e procesa información para comprender, compoñer e utilizar distintos tipos de textos, con intencións comunicativas ou creativas diversas.
- Usa a lectura como fonte de pracer, de descubrimento doutros contornos, idiomas e culturas, de fantasía e de saber.
- Ten conciencia das convencións sociais, dos valores e aspectos culturais e da versatilidade da linguaxe en función do contexto e da intención comunicativa.
- Le, escoita, analiza e ten en conta opinións distintas á propia.
- Expresa adecuadamente as propias ideas e emocións, e acepta e realiza críticas con espírito construtivo.
- Accede a diversas fontes de información, comunicación e aprendizaxe.

2.3.2. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)

DESCRITORES CMCCT

- Produce e interpreta distintos tipos de información, amplía o coñecemento sobre aspectos cuantitativos e espaciais da realidade, e resolve problemas relacionados coa vida cotiá e co mundo laboral.
- Interpreta e expresa con claridade e precisión informacións, datos e argumentacións.
- Aplica a información a unha maior variedade de situacións e contextos, segue cadeas argumentais, identificando as ideas fundamentais, e estima e axuíza a lóxica e a validez de argumentacións e informacións.
- Identifica a validez dos razoamentos e valora o grao de certeza asociado aos resultados derivados dos razoamentos correctos.
- Comprende sucesos, predí consecuencias e mellora e preserva as condicións de vida propia e dos demais; ademais, desenvólvese adecuadamente, con autonomía e iniciativa persoal en diversos ámbitos da vida e do coñecemento.
- Aplica os conceptos e principios básicos que permiten a análise dos fenómenos desde os diferentes campos de coñecemento científico.
- Percibe de forma adecuada o espazo físico no que se desenvolven a vida e a actividade humana e interactúa co espazo circundante.
- Demuestra espírito crítico na observación da realidade e na análise das mensaxes informativas e publicitarias, así como uns hábitos de consumo responsábel na vida cotiá.
- Argumenta racionalmente as consecuencias duns ou outros modos de vida, e adopta unha disposición a unha vida física e mental saudábel, nun contorno natural e social tamén saudábel.
- Aplica algunhas nocións, conceptos científicos e técnicos, e teorías científicas básicas previamente comprendidas, e pon en práctica os procesos e actitudes propios da análise sistemática e de indagación científica.
- Recoñece a natureza, fortalezas e límites da actividade investigadora, como construción social do coñecemento ao longo da historia.
- Diferencia e valora o coñecemento científico, xunto con outras formas de coñecemento, e utiliza valores e criterios éticos asociados á ciencia e ao desenvolvemento tecnolóxico.

2.3.3. Competencia dixital (CD)

DESCRITORES CD	<ul style="list-style-type: none">🔍 Busca, obtén, procesa e comunica información para transformala en coñecemento.🔍 Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como elemento esencial para informarse, aprender e comunicarse.🔍 Domina linguaxes específicas básicas e as súas pautas de decodificación e transferencia, e aplica en distintas situacións e contextos o coñecemento dos diferentes tipos de información, as súas fontes, as súas posibilidades e a súa localización.🔍 Organiza a información, relaciona, analiza, sintetiza e fai inferencias e deducións de distinto nivel de complexidade; compréndea e intégraa nos esquemas previos de coñecemento.🔍 Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación como instrumento de traballo intelectual na súa dobre función de transmisoras e xeradoras de información e coñecemento.🔍 Procesa e xestiona información abundante e complexa, resolve problemas reais, toma decisións, traballa en contornos colaborativos e xera producións responsábeis e creativas.🔍 Utiliza as tecnoloxías da información e da comunicación a partir da comprensión da natureza e do modo de operar dos sistemas tecnolóxicos, e do efecto que eses cambios teñen no mundo persoal e sociolaboral.🔍 Identifica e resolve problemas habituais de software e hardware que poidan xurdir.🔍 Organiza a información, procesaa e oríentaa para conseguir obxectivos e fins establecidos.🔍 É unha persoa autónoma, eficaz, responsábel, crítica e reflexiva ao seleccionar, tratar, utilizar e valorar a información e as súas fontes, contrastándoa cando é necesario.🔍 Respecta as normas de conduta acordadas socialmente para regular o uso da información e as súas fontes nos distintos soportes.
-----------------------	--

2.3.4. Competencia para aprender a aprender (CAA)

DESCRITORES CAA	<ul style="list-style-type: none">🔍 Dispón de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónomo, de acordo aos propios obxectivos e necesidades.🔍 Adquire conciencia das propias capacidades e das estratexias necesarias para desenvolvelas.🔍 É consciente do que sabe e de como se aprende.🔍 Xestiona e controla de forma eficaz os procesos de aprendizaxe, optimizándoos e orientándoos a satisfacer obxectivos persoais.🔍 Saca proveito das propias potencialidades, aumentando progresivamente a seguridade para afrontar novos retos de aprendizaxe.🔍 Coñece os diferentes recursos e fontes para a recollida, selección e tratamento da información, incluídos os recursos tecnolóxicos.🔍 Afronta a toma de decisións racional e criticamente, coa información dispoñíbel. Obtén información para transformala en coñecemento propio relacionado cos coñecementos previos e coa propia experiencia persoal.🔍 Autoavalíase e autorregúlase, é responsábel, acepta os erros e aprende dos, e cos, demais.🔍 Ten conciencia, xestiona e controla as propias capacidades e coñecementos desde un sentimento de competencia ou eficacia persoal.
------------------------	--

2.3.5. Competencias sociais e cívicas (CSC)

DESCRITORES CSC	<ul style="list-style-type: none">🔍 Comprende a realidade social na que vive e contribúe á súa mellora.🔍 Participa, toma decisións e elixe como comportarse en determinadas situacións.🔍 Exerce activa e responsabelmente os dereitos e deberes da cidadanía.🔍 É consciente da existencia de distintas perspectivas á hora de analizar a realidade social e histórica do mundo.🔍 Dialoga para mellorar colectivamente a comprensión da realidade.🔍 Entende os aspectos das sociedades actuais, a súa crecente pluralidade e o seu carácter evolutivo.🔍 Dispón dun sentimento de pertenza á sociedade na que vive. Resolve os problemas con actitude construtiva, mediante unha escala de valores baseada na reflexión crítica e no diálogo.🔍 Ponse no lugar do outro e comprende o seu punto de vista, aínda que sexa diferente do propio.🔍 Recoñece a igualdade de dereitos entre os diferentes colectivos, especialmente entre o home e a muller.🔍 Constrúe e pon en práctica normas de convivencia coherentes cos valores democráticos.🔍 Mantén unha actitude construtiva, solidaria e responsábel ante o cumprimento dos dereitos e obrigacións cívicas.
------------------------	--

2.3.6. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)

DESCRITORES CSIEE	<ul style="list-style-type: none">☞ Adquire valores como a responsabilidade, a perseveranza, o coñecemento dun mesmo e a autoestima.☞ Aprende dos erros, asume riscos e demora a necesidade de satisfacción inmediata. Elixe con criterio propio, imaxina proxectos, e leva adiante as accións necesarias para desenvolver as opcións e plans persoais, responsabilizándose deles.☞ Propónse obxectivos, planifica e leva a cabo proxectos, elabora novas ideas, busca solucións e ponas en práctica.☞ Analiza posibilidades e limitacións, coñece as fases de desenvolvemento dun proxecto, planifica, toma decisións, actúa, avalía o feito e autoavalíase, extrae conclusións e valora as posibilidades de mellora.☞ Identifica e cumpre obxectivos e mantén a motivación para lograr o éxito nas tarefas emprendidas.☞ Pon en relación a oferta académica, laboral ou de lecer dispoñíbel, coas capacidades, desexos e proxectos persoais.☞ Ten unha actitude positiva ante o cambio, comprende os cambios como oportunidades, adaptación crítica e construtivamente a eles, afronta os problemas e atopa solucións en cada un dos proxectos vitais que emprende.☞ Dispón de habilidades sociais para relacionarse, cooperar e traballar en equipo.☞ Desenvolve habilidades e actitudes relacionadas co liderado de proxectos, as habilidades para o diálogo e a cooperación, a organización de tempos e tarefas, a capacidade de afirmar e defender dereitos ou a asunción de riscos.☞ Imaxina, emprende, desenvolve e avalía accións ou proxectos individuais ou colectivos con creatividade, confianza, responsabilidade e sentido crítico.
--------------------------	---

2.3.7. Conciencia e expresións culturais (CCEC)

DESCRITORES CCEC	<ul style="list-style-type: none">☞ Coñece, comprende, aprecia e valora criticamente diferentes manifestacións culturais e artísticas, e utilízalas como fonte de enriquecemento.☞ Reelabora ideas e sentimentos propios e alleos.☞ Avalía e axusta os procesos necesarios para alcanzar resultados, xa sexan no ámbito persoal ou no académico.☞ Expresa e comunica diferentes realidades e producións do mundo da arte e da cultura.☞ Pon en funcionamento a iniciativa, a imaxinación e a creatividade para expresarse mediante códigos artísticos.☞ Coñece basicamente as principais técnicas, recursos e convencións das diferentes linguaxes artísticas.☞ Identifica as relacións existentes entre as manifestacións artísticas e a sociedade, a persoa ou a colectividade que as crea.☞ É consciente da evolución do pensamento, das correntes estéticas, das modas e dos gustos.☞ Aprecia a creatividade implícita na expresión de ideas, experiencias ou sentimentos a través de diferentes medios artísticos como a música, a literatura, as artes visuais ou escénicas.☞ Valora a liberdade de expresión e o dereito á diversidade cultural.☞ Aprecia e disfruta coa arte para poder realizar creacións propias.☞ Desenvolve o desexo e a vontade de cultivar a propia capacidade estética e creadora.☞ Mostra interese por contribuír á conservación do patrimonio cultural e artístico.
-------------------------	--

2.4. AVALIACIÓN

2.4.1. AVALIACIÓN INICIAL

Data de realización: entre a primeira e a segunda sesións do curso realizaranse unha serie de postas en común sobre cuestións básicas da linguaxe cinematográfica coa finalidade de valorar o punto de partida do alumnado.

Tipo de proba: haberá un cuestionario de carácter oral.

Mecanismos de información ás familias: os resultados desta proba serán sempre orientativos e nunca influirán en cualificacións do resto do curso. Non se informará deles máis que nunha reunión de avaliación inicial, se é o caso.

Consecuencias dos resultados desta avaliación: non haberá máis consecuencia para un resultado negativo nesta proba que o da unha maior atención por parte da profesora cara ese alumnado.

2.4.2. AVALIACIÓN CONTINUA

Probas escritas e periodicidade: dado o carácter práctico e de reflexión da materia, non haberá ningunha proba escrita, pois as valoracións faranse a partir de traballos e comentarios.

Modo de cualificación: os estándares de aprendizaxe serán avaliados segundo estes instrumentos (tal como expuxemos nas táboas do capítulo 2.2 desta programación):

- × **Observación:** aquí consignarase a participación na clase (en postas en común, por exemplo), o interese, etc.
- × **Traballos individuais:** trátase dun pequeno traballo de investigación e documentación sobre cada unha das adaptacións cinematográficas e sobre a obra na que están inspiradas, e dun cuestionario sobre cada película.

Cálculo da nota: todos os instrumentos descritos anteriormente terán o seguinte peso na cualificación de cada trimestre:

- × **60 %** → a nota media dos traballos de investigación de cada un dos filmes vistos na avaliación, así como da resposta ó cuestionario de cada película.
- × **40 %** → o apartado de observación (actitude cara a materia, traballo diario...) máis os comentarios sobre os filmes segundo se están vendo na clase.

As notas de cada avaliación serán redondeadas cara o seguinte número enteiro só nos casos en que se supere o medio punto.

Mecanismos para recuperar unha proba non superada: dada o carácter dos instrumentos de avaliación previstos, non haberá recuperacións de partes da materia non superadas.

Mecanismos para recuperar unha avaliación non superada: cando unha avaliación non sexa superada, cremos que non son necesarias actividades de reforzo específicas para superala. A recuperación das avaliacións non superadas realizarase mediante **unha proba** por cada un dos trimestres non superados que consistirá nunha valoración crítica de cada unha das películas e a súa relación coa obra da que proceden.

Excepcionalmente, non terán que realizar a proba de recuperación final que acabamos de describir aqueles alumnos que teñan só unha avaliación suspensa (sempre que a nota suspensa sexa superior a 3 puntos) cando a media aritmética das tres avaliacións acade un 5. No caso de teren 2 suspensas, con notas iguais ou superiores a 4, tampouco farán recuperación se acadan o 5 na media aritmética das tres avaliacións.

2.4.3. AVALIACIÓN FINAL

Alumnado que debe realizala: como xa expuxemos, o alumnado que supere a materia por avaliacións, non debe realizar ningunha proba de avaliación final. A proba de avaliación final é, en puridade, a proba de recuperación final para superar as avaliacións non superadas.

Tipo de proba: como xa dixemos, consistirá nunha proba escrita na que fará unha valoración crítica de cada unha das películas e a súa relación coa obra da que proceden.

Estándares que se van a avaliar: na proba de carácter global incluíranse todos os estándares de aprendizaxe marcados nas táboas do capítulo 2.2. cun grao mínimo de consecución dun **1**.

Cálculo da cualificación final: a cualificación final do alumnado que non teña que ir á proba de avaliación final (recuperación) será a nota media achada entre a nota obtida nos tres trimestres.

Procederase ao redondeo cara o seguinte número enteiro a partir do medio punto.

A cualificación do alumnado que realice a proba de recuperación por avaliacións será tamén a da media dos trimestres, tendo en conta que a nota da avaliación non superada será substituída pola nota acadada nesta proba final.

A cualificación do alumnado que tivese que facer a proba global de recuperación será a que acade nesta proba.

Criterios para a promoción: serán os sinalados no artigo 35 sobre a promoción (Título II. Bacharelato. Capítulo III. Avaliacións, promoción e titulación) do D86/2015 de 25 de xuño. Non hai planificados no centro criterios especiais neste momento.

2.4.4. AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Data de realización: a que marque o equipo directivo.

Tipo de proba: consistirá nunha proba escrita na que fará unha valoración crítica de cada unha das películas e a súa relación coa obra da que proceden. Os estándares avaliábeis serán os mesmos que na proba global de avaliación final: só os que aparecen sinalados cun grao mínimo de consecución dun **1**.

Cálculo da cualificación: cada pregunta levará na proba indicada a súa valoración. A cualificación total será sobre 10 puntos, segundo o peso indicado para cada pregunta. Só se terá en conta esta proba para a avaliación extraordinaria.

2.5. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

O Bacharelato pertence á etapa postobrigatoria da educación secundaria, pero non por iso debemos pensar que desaparece a obrigatoriedade de organizarse baixo o principio da educación común, prestando atención á diversidade de alumnos.

No noso caso, a atención a diversidade contéplase non só con algunha medida ordinaria e extraordinaria curricular ou organizativa dentro do centro, senón tamén noutros tres niveles: na programación, na metodoloxía e nos materiais.

- 📖 **Atención á diversidade na programación:** a secuenciación de actividades irá en orde crecente de dificultade de maneira que se adquiran as habilidades necesarias para o nivel seguinte.
- 📖 **Atención á diversidade na metodoloxía:** proponendo pautas e modelos nas actividades que exemplifiquen a realización do traballo proposto.
- 📖 **Atención á diversidade nos materiais empregados:** con variedade metodolóxica, multiplicidade de procedementos na avaliación de aprendizaxe, traballos individuais e na aula en pequenos equipos, favorecendo a existencia dun bo clima de aprendizaxe na aula, insistindo nos reforzos positivos para mellorar a autoestima, aproveitando as actividades fóra da aula para lograr unha boa cohesión e integración do grupo...

2.5.1. MEDIDAS ORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES

MEDIDAS ORDINARIAS	
ORGANIZATIVAS	CURRICULARES
	x Alumnado repetidor: non terá cursado esta materia anteriormente, dado o calendario de implantación da LOMCE por un lado, e o carácter novidoso da materia no centro, por outro.

2.5.2. MEDIDAS EXTRAORDINARIAS: ORGANIZATIVAS E CURRICULARES

MEDIDAS EXTRAORDINARIAS	
ORGANIZATIVAS	CURRICULARES
Dado o carácter de materia de libre configuración non hai medidas extraordinarias para esta asignatura.	

2.6. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

2.6.1. PRINCIPIOS DIDÁCTICOS

Estes principios implican unha serie de principios didácticos:

1. **Asegurar a relación das actividades de ensino e aprendizaxe coa vida real do alumno**, partindo, sempre que sexa posible, da súa propia experiencia.
2. Diseñar actividades de ensino-aprendizaxe que permitan aos alumnos **establecer relacións entre os coñecementos e experiencias previas e as novas aprendizaxes**.
3. **Organizar os contidos en torno a eixos** que permitan abordar os problemas, as situacións e os acontecementos dentro dun contexto e na súa globalidade.
4. **Favorecer a interacción alumno-profesor e alumno-alumno**, para que se produza construción de aprendizaxes significativas e a adquisición de contidos de clara compoñente cultural e social.
5. **Potenciar o interese espontáneo dos alumnos no coñecemento dos códigos convencionais e instrumentos de cultura**, aínda sabendo que estas aprendizaxes conlevan dificultades que poidan desmotivalos. É necesario prevelo e graduar as actividades en consecuencia.
6. Ter en conta as peculiaridades de cada grupo e os ritmos de aprendizaxe de cada alumno en concreto, para **adaptar os métodos e recursos ás diferentes situacións**.
7. **Proporcionar continuamente información ao alumno sobre o momento do proceso de aprendizaxe no que se atopa**, clarificando os obxectivos que debe conseguir, facéndolle tomar conciencia das súas posibilidades e das dificultades que debe superar.
8. **Impulsar as relacións entre iguais** proporcionando pautas que permitan a confrontación e modificación de puntos de vista, a coordinación de intereses, a tomas de decisións colectivas, a axuda mutua e a superación de conflitos mediante o diálogo e a cooperación.
9. **Diseñar actividades** para conseguir a plena adquisición e consolidación de contidos tendo en conta que moitos deles non se adquiren unicamente a través das actividades desenvolvidas no contexto da aula, pero que o funcionamento da escola como organización social si pode facilitar:

participación, respecto, cooperación, solidariedade, tolerancia, liberdade responsable, etc.

2.6.2. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS ESPECÍFICAS

Na materia de **Literatura e Cine** destacan os seguintes aspectos desde o punto de vista didáctico:

1. Facilitar e impulsar o traballo autónomo.
2. Estimular as capacidades do alumnado para as postas en común ou o traballo en equipo.
3. Potenciar as técnicas de investigación e a transferencia do aprendido.
4. Favorecer a aprendizaxe contextualizada e aberta.
5. Buscar información, interpretala e reutilizala para a elaboración de textos propios, orais e escritos.
6. Promover a utilización das TIC e das bibliotecas como ferramentas e espazos de recursos.
7. Potenciar a utilización de formatos dixitais na realización de tarefas e na presentación dos traballos.

2.6.3. OUTRAS ACTUACIÓNS METODOLÓXICAS

2.6.3.1. Agrupamentos

Debido á Covid-19, neste curso académico non se farán traballos que requiran o agrupamento dos alumnos.

2.6.3.2. Tempos

O alumnado de 2º de Bacharelato, nesta materia de libre configuración, dispón de 1 sesión por semana de 50 minutos cada unha. A profesora repartirá o tempo de maneira que, por sesión, haxa uns minutos de visionado dos filmes e outra parte de sesión dedicada ao comentario dos mesmos e á comparación coa obra da que proveñen os mesmos, mediante a elaboración de cuestionario por parte do alumnado.

En principio imos seguir a temporalización estipulada nas táboas de contidos. Sen embargo, é posible que haxa que afondar máis nos algúns aspectos, a medida que avanza o curso, o que podería supor ter que reaxustar o reparto de sesións, acortando sesións a algún tema para dedicarllas a outro, o que significaría, se cadra, ter que suprimir o estudo dalgunha película das previstas.

2.6.3.3. Espazos

O espazo deberá organizarse en condicións básicas de accesibilidade e non discriminación necesarias para garantir a participación de todos os alumnos en todas as actividades que se realicen. Esta organización irá en función do tipo de actividade:

- x **Dentro da aula:** se na aula asignada desde a Dirección do centro, dispón de proxector. Poderanse adoptar disposicións espaciais diversas.
- x **Fóra da aula:** biblioteca, aula de informática, salón de actos...

2.6.4. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

- x **Material audiovisual:** todas as películas estarán dispostas para o seu empréstimo na biblioteca do centro.

- ✘ Material de reprografía: necesario para determinados textos nos que estean baseadas determinadas escenas e os cuestionarios ao que fixemos referencia.
- ✘ Uso das TIC.

3. REVISIÓN E AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE

3.1. AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO E DA PRÁCTICA DOCENTE

INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO	ESCALA			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				

Debemos entender nesta escala que o 1 é o nivel mínimo (ou o máis próximo ao non) e o 4 é o nivel máximo (ou máis próximo ao si).

INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE	ESCALA			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécese ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

Debemos entender nesta escala que o 1 é o nivel mínimo (ou o máis próximo ao non) e o 4 é o nivel máximo (ou máis próximo ao si).

3.2. AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

3.2.1. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN

Este Departamento reunirse con certa periodicidade ao longo de todo o curso para ir facendo o seguimento da programación. Nas sesións comentarase a marcha das clases, as dificultades atopadas, o ritmo do proceso de ensino-aprendizaxe, os problemas para a asimilación da materia por parte dalgúns alumnos que precisan unha atención máis individualizada, a temporalización dos contidos establecida para cada nivel, a consecución dos obxectivos, etc. Nas tres avaliacións farase unha valoración dos resultados.

A finais de curso redactarase unha memoria final do Departamento na que se recollerán as porcentaxes cos resultados de todos os grupos e niveis, ao mesmo tempo que se fai unha análise dos suspensos, estimando as causas que os provocaron. Por outra banda, tamén se deixará constancia da materia que non se puido impartir e das causas que impediron que se cumprise coa temporalización dos contidos establecida na programación.

Ao finalizar cada unha das avaliacións faremos tamén especial fincapé na temporalización, xa que en caso de haberen desfases nos tempos, cómpre reaxustalos canto antes e tomar decisións en canto aos contidos.

3.2.2. INDICADORES DE AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Para levar a cabo a revisión da programación, tomaremos como referencia a seguinte táboa e logo analizaremos os resultados. Como nas dúas táboas anteriores, entenderemos o 1 como o valor mínimo e o 4 como o valor máximo:

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN	ESCALA			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos.				

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN	ESCALA			
	1	2	3	4
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

Conclusión sobre a análise da revisión: unha vez analizados os distintos aspectos expostos, faremos as propostas de mellora e/ou modificación da programación seguindo este esquema:

Contidos que foi preciso engadir ou eliminar con respecto á programación prevista:
Medidas que se adoptarán como resultado da revisión:
Outras observacións:

3.2.3. DIFUSIÓN DA PROGRAMACIÓN NA COMUNIDADE EDUCATIVA

As profesoras deste Departamento informarán ao alumnado das programacións docentes da súa área ou materia. Ademais, estarán expostas na web do centro.

Se algunha profesora o considerase oportuno, podería entregar por escrito aos alumnos unha folla coa información máis destacada e máis importante para eles, de xeito que as familias podan gardala e mesmo asinar a constancia de seren informados.

4. ACTUACIÓNS NOS DISTINTOS ESCENARIOS DA PANDEMIA

- **Actividade lectiva presencial:** Dadas as características da materia, a programación anteriormente exposta está pensada para unha actividade lectiva presencial, na que se comenten e contrasten as distintas opinións dunha mesma película para toda a clase.
- **Actividade lectiva semipresencial e/ou non presencial:** nestas circunstancias, non será factible que todo o grupo vexa a mesma película, xa que terían que mercar a cinta, e non todas as familias poden permitirse ese gasto. Por iso, se non se puidera ir a clase, cada alumno vería as películas que eles escollesen e que estean baseada nunha obra literaria.

Case todos os alumnos teñen plataformas onde poden acceder a un extenso catálogo de cine. Pero ademais, poden escoller películas ou series baseadas en obras literarias nas plataformas gratuítas da TVE e da CRTVG.

Neste caso, o sistema de avaliación e cualificación variarían xa que non habería observación, nin debate (na miña calle non hai suficiente banda ancha e non podo facer videoconferencias). Polo tanto, a nota sería exclusivamente do traballo escrito sobre a obra. Poñería unha serie de ítems que terían que contemplar no traballo.

Asdo.

Xefa de Departamento

Viveiro (Lugo), de de 2022